

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

ARMÉN

OCH

FLYGVAPNET

SAMT

VETERINÄRVÅRD

VID

ARMÉN

Å R 1940

STOCKHOLM 1942

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

412168

INLEDNING TILL

**Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse.
– Stockholm, 1912-1970. - (Sveriges officiella statistik).**

Täckningsår: 1911-1969.

1911-1913: Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses underdåniga berättelse.

1914-1930: Hälso- och sjukvård vid armén.

**1931-1936: Hälso- och sjukvård vid armén samt flygvapnet /
Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ; Flygstyrelsen.**

**1937-1942: Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård
vid armén / Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse ;
Flygförvaltningen ; Överfältveterinären.**

**1943-1944: Hälso- och sjukvård vid försvaret och veterinärvård vid armén /
Försvarets sjukvårdsförvaltning; Överfältveterinären.**

**Från 1943 ingår även Hälso- och sjukvård vid marinen, som utkom 1911-
1942, i denna serie.**

1911-1936 ingår veterinärvård vid armén i ett särskilt avsnitt i denna serie.

Föregångare:

Bidrag till Sveriges officiella statistik. K, Hälso- och sjukvården. 1,
Sundhetskollegii underdåniga berättelse för år ... – Stockholm : Norstedt,
1864-1912. - Sundhetskollegium ersattes 1879 av Medicinalstyrelsen.
Täckningsår: 1861-1910 = Ny följd 1-50.

Efterföljare:

Hälso- och sjukvård vid försvaret / Försvarets sjukvårdsstyrelse. – Stockholm :
1973–1975. – (Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1970/72-1973/74.

Veterinärvård vid armén / Överfältveterinären. – Stockholm : 1946-1957. –
(Sveriges officiella statistik).
Täckningsår: 1945-1955.

Översiktspublikation:

Historisk statistik för Sverige. Statistiska översiktstabeller : utöver i del I och del II
publicerade t.o.m. år 1950 / Statistiska centralbyrån. – Stockholm, 1960.
S. 163: Tab. 157. Militära sjukvården 1903-1947.

Hälso- och sjukvård vid armén och flygvapnet samt veterinärvård vid
armén. År 1940. – (Sveriges officiella statistik).
Digitaliserad av Statistiska centralbyrån (SCB) 2011.

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID

ARMÉN

OCH

FLYGVAPNET

SAMT

VETERINÄRVÅRD

VID

ARMÉN

Å R 1940

STOCKHOLM 1942

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

412168

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE
MÉDICAL

A L'ARMÉE

ET

AUX FORCES AERIENNES

AINSI QUE

SERVICE VÉTÉRINAIRE

A L'ARMÉE

EN 1940

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK
HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1940

AV

KUNGL. ARMÉFÖRVALTNINGENS
SJUKVÅRDSSTYRELSE

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

A L'ARMÉE EN 1940

PUBLIÉ PAR

LA DIRECTION
DE L'ADMINISTRATION MÉDICALE
DE L'ARMÉE

TILL KONUNGEN.

Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse får härmed avgiva underdånig berättelse över sin verksamhet samt över hälso- och sjukvården vid armén under år 1940.

Stockholm den 1 november 1941

Underdånigst

David Lindsjö

Oskar Nordlander

/ *Gunnar Hävermark.*

D. Nr 402:2

INNEHÅLL.

[Medieval stil (1, 2, 3...) betecknar, att siffrorna endast äro approximativa.]

TEXTAVDELNING.

	TEXTAVDELNING.	Sid.
A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelsens verksamhet		1
Verksamheten vid sjukvårdsstyrelsens glasögondepå		6
Tab. A. Antal under år 1940 levererade glas av olika styrka		6
Sjukvårdsstyrelsens åtgärder beträffande skyddskoppsympningen vid armén . . .		7
Tab. B. Skyddskoppsympning av manskap vid armén		7
C. Sjuklighet på grund av ympning vid armén		7
B. Färtläkarkåren		8
C. Besiktningen av värnpliktiga		8
Tab. D. Antal värnpliktiga, som vid besiktningarna befunnits behäftade med kroppsfel och sjukdomar, fördelade på olika grupper, i allt och på 100 prövade .		9
D. Utdrag ur truppförbandens årsberättelser		11
E. Sjukligheten och sjukvården bland manskapet		21
Tab. E. Platser, intagna, vård dagar m. m. för civila sjuka å garnisons sjukhusen . . .		23

TABELLBILAGOR.

Tab. 1.	Sammandrag av rapporterna öfver besiktningarna av värnpliktiga	24
» 2 a, 2 b.	Kroppsfel och sjukdomar hos värnpliktiga, vid besiktningarna förda till grupp TO	25
» 3 a, 3 b.	» » » » » » » » » » O	27
» 4.	» » » » » » » » » » SB	29
» 5.	» » » » » » » » » » 4	30
» 6.	» » » » » » » » » » 3	31
» 7 a.	Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförh. inom olika inskrivningsomr.	32
» 7 b.	Kroppsfel och sjukdomar hos förut inskrivna vpl, till gr. O resp. gr. 4 överförda	33
» 8.	Sjukligheten bland manskapet vid arméns truppförband	34
» 9.	Sjukdomar bland manskapet vid arméns truppförband	38
» 10.	Sjukdomar bland manskapet vid armén	44
» 11.	Avlidna efter dödsorsak bland arméns manskap inom olika områden	48
» 12 a.	Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka	49
» 12 b.	Å garnisonssjukhusen vårdade sjuka från armén, flottan och flygvapnet	49
» 13.	Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall	50

TABLE DES MATIÈRES.

	Page
A. Activité du bureau médical de la Direction de l'Administration médicale de l'armée . . .	1
Activité du bureau de lunettes	6
Demarches faites par la Direction concernant la revaccination	7
B. Corps des médecins militaires	8
C. Examens des conscriptionnaires	8
D. Extraits des rapports annuels des médecins militaires	11
E. Morbidité chez les conscrits	23

Tableaux.

	Page
Tabl. 1. Résumé des rapports sur les inspections médicales des conscriptionnaires	24
Col. 2: Totaux des examinés. Col. 3—5: Non conscrits. Col. 6—12: Conscrits. Col. 13: Non conscrits en %. Col. 14: Conscrits en %. Col. 15: En tout.	
2 a, 2 b. Vices corporels et maladies des conscriptionnaires, transferts par l'inspection à groupe TO, de 20 ans, resp. de plus de 20 ans	25
3 a, 3 b. Idem, idem, groupe O	27
4. Idem, idem, groupe SB	29
5. Idem, idem, groupe 4	30
6. Idem, idem, groupe 3	31
7 a. Aperçu de modifications des relations de service des conscrits	32
7 b. Vices corporels et maladies des conscriptionnaires, inscrits auparavant et transferts à groupe O, resp. groupe 4	33
8. Morbidité parmi les conscrits	34
Col. 1: Régiments. Col. 2: Restés de l'année précédente. Col. 3—6: Malades entrés par âge. Col. 7—18: Malades entrés par mois. Col. 19: Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmerie. Col. 20: Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. Col. 21: Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. Col. 22: Total des malades (restés et entrés). Col. 23: Sortis capables de continuer leur service militaire. Col. 24: Sortis incapables de reprendre leur service militaire. Col. 25: Décédés. Col. 26: Nombre des malades restant à l'année suivante. Col. 27: Nombre des journées de traitement.	
9. Maladies parmi les conscrits	38
Groupe I: Vices de formation ou de développement. Groupe II: Maladies d'infection aiguës. Groupe III: Maladies zooparasitaires. Groupe IV: Maladies d'infection chroniques. Groupe V: Maladies constitutionnelles. Groupe VI: Maladies d'intoxication chroniques. Groupe VII: Maladies mentales. Groupe VIII: Maladies du système nerveux. Groupe IX: Maladies des yeux. Groupe X: Maladies des oreilles. Groupe XI: Maladies de l'appareil circulatoire. Groupe XII: Maladies de l'appareil respiratoire. Groupe XIII: Maladies de l'appareil digestif. Groupe XIV: Maladies non vénériennes de l'appareil génito-urinaire. Groupe XV: Maladies de l'appareil locomoteur et du système osseux. Groupe XVI: Maladies de la peau et du tissu cellulaire. Groupe XVII: Tumeurs. Groupe XVIII: Cas des lésions corporelles et d'empoisonnements. Col. 150: Ruptures et distentions des muscles et tendons. Col. 151: Distorsions. Col. 152: Luxations, simples, compl. Col. 153: Fractures, simples, compl. Col. 154: Contusions. Col. 155: Blessures d'armes tranchantes ou pointues. Col. 156 a, b, c: Blessures d'armes à feu. Col. 157: Excoriations causées par la chaussure. Col. 158: Excoriations causées par l'équitation. Col. 159 a, b: Brûlures et traumatismes causés par explosion. Col. 160: Engelures. Col. 161: Coups de soleil et coups de chaleur. Col. 162: Intoxications aiguës. Col. 163: Traumatismes d'autres sortes. Col. 164: Suicides, tentatives de suicide. Col. 165: Maladies indéterminées. Col. 166: Cas d'observation. Col. 167: Total des malades entrés.	
10. Idem. Voir tabl. 9	44
11. Causes de décès parmi les conscrits	48
12 a. Totaux des malades traités aux hôpitaux de garnison	49
12 b. Conscrits malades (de l'armée et de la marine) traités aux hôpitaux de garnison	49
13. Cas de maladies parmi les conscrits traités aux hôpitaux de garnison	50

Note. Chiffres en types spéciaux (1, 2, 3 . . .) sont à regarder comme approximatifs.

A. Arméförvaltningens sjukvårdsstyrelses verksamhet.

Enligt beslut av 1940 års lagtima riksdag har sjukvårdsstyrelsens organisation från och med den 1 juli 1940 i väsentlig grad utvidgats och förändrats.

Behovet av och de grundläggande riktlinjerna för denna omorganisation, till vilken Kungl. Maj:t förelagt riksdagen förslag i propositionen nr 159, hade utretts av särskilda inom försvarsdepartementet tillkallade sakkunniga (statens offentliga utredningar 1940:2). Den nya organisationen innebär bl. a., att sjukvårdsstyrelsen uppdelats på tvenne byråer, hälso- och sjukvårdsbyrån och materielbyrån. Å den förra handläggas ärenden, som angå arméns hälso- och sjukvårdsväsende i allmänhet m. m., å den senare materielfrågor och därmed sammanhängande ärenden. Till styrelsen hör också ett tekniskt revisionskontor. Styrelsens civila administrativa befattningshavare hava jämte skrivbiträdes- och viss annan personal sammanförts till en grupp, benämnd för styrelsen gemensam personal.

Sjukvårdsstyrelsens nya personalorganisation kan sammanfattas på följande sätt:

Chef: generalfältläkaren.

Hälso- och sjukvårdsbyrån: chef överfältläkaren, en regementsläkare;

Materielbyrån: chef regementsofficer ur trängen, en pensionerad officer såsom sjukvårdsintendent, en apotekare såsom föreståndare för läkemedelsavdelningen, ett extra ordinarie kontorsbiträde;

Tekniskt revisionskontor: chef sjukvårdsintendenten.

För styrelsen gemensam personal: en sekreterare, en notarie, en amanuens, ett kanslibiträde (å övergångsstat), en extra ordinarie expeditionsvakt, ett kontorsbiträde, två extra ordinarie kontorsbiträden samt en extra telefonist.

Sjukvårdsstyrelsens verksamhet under år 1940 har givetvis i hög grad präglats av det utrikespolitiska läget och de av statsmakterna beslutade åtgärderna till stärkande av vårt lands försvar. Omfattande beredskapsåtgärder av organisatorisk och materiell natur hava vidtagits. Samtidigt hava emellertid betydelsefulla frågor avseende armésjukvårdens fredsorganisation varit föremål för styrelsens prövning.

Under året hava å sjukvårdsstyrelsen och sjukvårdsinspektionen handlagts sammanlagt 18 027 ärenden, varav 2 805 av hemlig natur. Detta innebär i jämförelse med föregående år en högst väsentlig ökning. Bland de ärenden, som under året varit föremål för sjukvårdsstyrelsens behandling, må nämnas följande.

Hälsö- och sjukvårdsbyrå.

En omorganisation av garnisonssjukhusen har förberetts. Till grund har därvid legat ett av särskilda sakkunniga avgivet betänkande angående vissa med vården av civila patienter å garnisonssjukhusen sammanhängande organisationsfrågor (Statens offentliga utredningar 1939: 31). Sedan Kungl. Maj:t i brev den 21. juni 1940 (regleringsbrevet, punkten 38) anbefallt civila departementet och sjukvårdsstyrelsen att ägna uppmärksamhet åt angelägenheten av att, på sätt i nyssnämnda betänkande föreslagits, enhetliga grunder snarast möjligt komma i tillämpning i fråga om landstingens ersättningskyldighet till kronan för vård av civila patienter å garnisonssjukhusen, hava departementet och styrelsen uppsagt samtliga nu gällande samarbetsavtal och inlett förhandlingar med representanter för de av frågan berörda landstingen. Det av de sakkunniga avgivna förslaget till normalkontrakt har därvid utgjort grundval för överläggningarna. Samtidigt har även behandlats ett inom styrelsen utarbetat förslag till gemensamt reglemente för arméns garnisonssjukhus.

Särskilda kassaförvaltningar hava inrättats vid samtliga garnisonssjukhus. Styrelsen har i samråd med civila departementet utarbetat förslag till särskild omkostnadsstat för garnisonssjukhusen.

Garnisonssjukvården i Stockholm har omorganiserats. Garnisonssjukhuset därstädes har anknutits såsom ett filialsjukhus till karolinska sjukhuset under namn av dess garnisonsavdelningar. Sedan sjukvårdsstyrelsen avgivit förslag till instruktion för karolinska sjukhusets garnisonsavdelningar, har Kungl. Maj:t i brev den 28. juni 1940 (TL A 159) utfärdat en provisorisk dylik instruktion.

En ny allmän *krigssjukvårdsplan* har utarbetats och fastställts genom sjukvårdsstyrelsens beslut den 10. april 1941.

Betydelsefulla ärenden angående rekognoscering, planläggning och utrustning av arméns krigssjukhus hava behandlats. Med överstyrelsen för Svenska röda korset har jämlikt nådigt bemyndigande ingåtts avtal rörande vissa ekonomiska förhållanden, som sammanhånga med upprättandet av Svenska röda korsets krigssjukvårdsanstalter.

Enligt instruktionen för arméförvaltningen åligger det sjukvårdsstyrelsen att verkställa granskning av ritningar och förslag till sjukhusbyggnader och sjukhuslokaler ävensom andra arméns byggnader och lokaler, i den mån *hygienisk sakkunskap* är för sådan granskning erforderlig. Bland ärenden av detta slag märkes frågan om sjukhusbyggnad vid infanteriskjutskolan i Rosersberg, förslag till sjukhus m. fl. byggnader vid skjutskolan i Skillingaryd, förslag till badhus vid Smålands arméartilleriregemente, till vissa nybyggnads- och förändringsarbeten vid Gotlands artillerikår m. fl. Styrelsen har vidare föranstaltat om utredning av de hygieniska förhållandena vid Tofta skjutfält och om uppförande av en särskild sjukvårdsbarack å Trossnäs.

Styrelsen har förberett utfärdande av bestämmelser om *tuberkulosbekämpande* inom armén och har därvid sökt samråd med bl. a. medicinalstyrelsen och riksförsäkringsanstalten.

Arméns *tandvårdsorganisation* har i väsentlig grad utbyggts. Fasta militära tandpolikliniker finnas numera inrättade vid samtliga mobiliseringsdepåer, liksom vid vissa skolor och andra platser, dit trupp i större mängd sammandragits. Samtidigt hava ambulerande tandpolikliniker satts i verksamhet. På vissa platser hava upprättats särskilda proteslaboratorier. Med Kungl. Maj:ts be- myndigande har sjukvårdsstyrelsen låtit vid samtliga arméns tandpolikliniker anställa särskilda tandsköterskor. Med stöd av nådigt brev den 20. december 1940 har styrelsen utfärdat föreskrifter angående tandvård åt personal vid armén under krigstjänstgöring. Dessa föreskrifter reglera den tandvårdande verksamhetens organisation och omfattning.

Ett flertal frågor angående *blodgruppsbestämning* av arméns personal och angående den under senare delen av år 1939 inrättade *blodgivarorganisationen* hava varit föremål för styrelsens prövning. I skrivelse till kanslern för rikets universitet har styrelsen hemställt om åtgärder för upptagande av obligatorisk undervisning rörande blodgruppsbestämningens teori och teknik i studieplanen för medicine kandidat- och licentiatexamen. Den 12. december 1940 har styrelsen utfärdat nya föreskrifter angående blodgruppsbestämning av personal vid armén (TL A 278). Med stöd av nådigt brev den 12. september 1940 har styrelsen vid fysikalisk-kemiska institutionen i Uppsala låtit verkställa försök med framställning av blodplasma i torrsubstans. Sedermera har styrelsen föranställt om verkställande av kliniska prov med dylik plasma vid ett antal större sjukhus.

Den *bakteriologiska* verksamheten vid försvarsväsendet under krig har varit föremål för särskild utredning och närmare planläggning. — På framställning av sjukvårdsstyrelsen har Kungl. Maj:t i brev till överbefälhavaren den 19. april 1940 lämnat medgivande till verkställande av skyddsympning mot tyfoidfeber och paratyfus å försvarsväsendets personal. Styrelsen har med anledning härav utarbetat anvisningar rörande dylik ympning.

Med anledning av en skrivelse från riksdagens militieombudsman har styrelsen i samråd med intendenturdepartementet och statens institut för folkhälsan föranställt om verkställande av försök med A-vitaminpreparat vid truppförbanden i Boden. En undersökning angående C-vitaminets värde som förebyggande medel mot förkylningssjukdomar har organiserats.

Sedan Kungl. Maj:t genom brev den 10. maj 1940 (TL A 81) i enlighet med ett av arméförvaltningen utarbetat förslag utfärdat föreskrifter angående *tjänsteläkare* vid försvarsväsendet, har styrelsen gemensamt med civila departementet dels förordnat tjänsteläkare, dels ock utfärdat närmare bestämmelser angående sjukvård genom tjänsteläkare. Samtidigt har styrelsen fastställt blanketter för dylik sjukvård, bl. a. nytt formulär för fältduglighetsintyg.

Inom styrelsen har väckts förslag om tillskapande av en organisation, som skulle kunna tillförsäkras arméns fördelnings- och etappsjukhus en kår av lämpliga och väl utbildade *sjukvårdsbiträden*. Samråd har i detta ärende ägt rum bl. a. med medicinalstyrelsen och överstyrelsen för Svenska röda korset.

Frågan om läkarundersökning av arméns officerare, underofficerare och

civilmilitära befattningshavare samt om avförande ur rullorna av sådan personal, som befunnits för framtiden oduglig till krigstjänst, har ingående behandlats.

Antalet värnpliktsärenden har väsentligt ökat. I skrivelse till chefen för armén den 8. april 1940 har styrelsen framlagt förslag till åtgärder för möjliggörande av ökad uttagning av till krigstjänst dugliga värnpliktiga. Utfärdande av ett nytt besiktningsreglemente har förberetts i samråd med marin- och flygförvaltningarna. Gemensamt med nyssnämnda ämbetsverk har även utarbetats förslag till reglemente angående fri sjukvård åt värnpliktiga under fredstjänstgöring.

Kungl. Maj:ts reglemente den 20. oktober 1939, nr 757, angående sjukvård åt personal vid försvarsväsendet under krigstjänstgöring har givit upphov till ett flertal ärenden, som kommit under styrelsens behandling. I cirkulärskrivelse den 16. september 1940 (TL A 215) har styrelsen framhållit angelägenheten av att arméns läkare medverka till att de värnpliktiga komma i åtnjutande av de sjukvårdsförmåner, som enligt gällande bestämmelser tillkomma dem.

Bland avgivna särskilda utlåtanden kunna i övrigt följande anföras:

- angående anordnande av en hemvärnsorganisation;
- angående organisation av försvarsväsendets läkemedelsförsörjning;
- angående fri sjukvård åt hemvärnsmän;
- angående förslag till ändring i Kungl. Maj:ts reglemente den 20. oktober 1939, nr 757 (krigssjukvårdsreglementet); samt
- angående förslag till ändring i inskrivningsförrordningen.

Materielbyrån.

Under år 1940 har utrustningsbehovet av sjukvårdsmateriel beräknats för arméns samtliga truppförband. Resultatet av detta omfattande arbete har i särskilda skrivelser meddelats vederbörande förband och myndigheter. Förteckning över arméns sjukvårdsutrustning har utarbetats och fastställts genom go nr 3622/1940 att gälla från och med den 1. september 1940. Den har genom styrelsens försorg utsänts till myndigheter och expeditioner. Prislista å arméns läkemedel har fastställts genom styrelsens beslut den 15. mars 1940 (TL A 45).

Arméns sjukvårdsutrustning enligt den nya krigsorganisationen har fullständigats genom en synnerligen omfattande *nyanskaffning och komplettering av sjukvårdsmateriel*. Även anskaffning av dylik materiel för hemvärnets behov har verkställts genom sjukvårdsstyrelsen. Samarbete har i viss utsträckning ägt rum med såväl arméförvaltningens tyg- och intendenturdepartement som ock statens industrikommission m. fl. institutioner. I viss omfattning har upphandling även verkställts för marin- och flygförvaltningarnas behov. Det har därvid särskilt gällt anskaffning av läkemedel. Krigssjukhusens utrustning har kompletterats i samråd med medicinalstyrelsens materielnämnd. Även för arméns fredsbehov har upphandling av sjukvårdsmateriel ägt rum. Bland ären-

den av detta slag kunna särskilt nämnas anskaffning av tandvårdsmateriel till vissa av arméns fasta tandpolikliniker och inköp av nya röntgenutrustningar för garnisonssjukhusen i Eksjö och Sollefteå.

De ärenden angående upphandling av sjukvårdsmateriel, som styrelsen sålunda haft att handlägga, hava utgjort en stor del av materielbyråns arbete. Det torde förtjäna omnämnas, att under år 1940 från styrelsens materielbyrå expedierats 4 536 st skrivelser, varav flertalet gällde upphandlingsmål.

Ett nytt system för *redovisning* av arméns sjukvårdsmateriel har under året genomförts.

För att bevara den till stor del mycket ömtåliga, svårersättliga och dyrbara sjukvårdsmaterielen i fulltaligt och fäldugligt skick erfordras en noggrann *vård* och en välordnad förrådshållning. Genom en omfattande inspektionsverksamhet har styrelsen sökt kontrollera tillståndet i dessa hänseenden. I särskilda cirkulärskrivelser har styrelsen meddelat anvisningar beträffande vårdens anordnande för olika materielslag.

Betydelsefulla frågor angående *omsättning* av arméns sjukvårdsmateriel hava handlagts av styrelsen. Av särskilt svårlöst natur har frågan angående omsättning av läkemedel visat sig vara. Detta spörsmål har i samråd med medicinalstyrelsens materielnämnd gjorts till föremål för en särskild utredning.

Det förra garnisonsapoteket har upphört och efterträtts av ett centralt statsapotek, benämnt *militära p o t e k e t*, vars förnämsta uppgift skall vara att utgöra ett verkställande organ för läkemedelsavdelningen vid sjukvårdsstyrelsens materielbyrå. I brev den 28. juni 1940 (TL A 167) har Kungl. Maj:t fastställt ett av sjukvårdsstyrelsen utarbetat förslag till instruktion för *militära p o t e k e t*.

Arbetet med *planläggning av krigsindustrins leveranser* av sjukvårdsmateriel har utgjort en viktig del av materielbyråns verksamhet. Tidigare ingångna krigsleveranskontrakt hava i stor omfattning reviderats och fullständigats. Nya dylika hava ingåtts. Förundersökningar hava verkställts beträffande möjligheten att överflytta vissa viktigare industrier till säkrare delar av landet.

Omfattande *försök* med sjukvårdsmateriel hava under året anordnats genom styrelsens försorg. Särskilt torde försöken med utrustning för de nyuppsatta badplutonerna och smittskyddskompanierna böra nämnas. Vidare försök med transportabla sterilisations- och tvättanläggningar, med viss tältutrustning, fälttandvårdsmateriel, sjukvårdsmateriel för hemvärnet, sjuktransportmateriel, packningsförsök etc.

Frågan angående arméns *vattenförsörjning* i krigstid och vissa därmed sammanhängande spörsmål har varit föremål för utredning av särskilda inom styrelsen tillkallade sakkunniga. På grundval av de sakkunnigas utlåtande har i samråd med intendenturdepartementet en organisation för vattenförsörjningen planerats.

Verksamheten vid *sjukvårdsmaterielförråden* har under året varit förenad med stora påfrestningar. Extra förrådslokaler hava i betydande utsträckning

måst anskaffas genom sjukvårdsstyrelsens försorg, och extra personal har måst anställas. Krigssjukhusens förrådsverksamhet har under året reglerats.

I samråd med tygdepartementet har utarbetats förslag till bestämmelser avseende att genom viss premiering säkerställa tillgången på för sjuktransport lämpliga bilar i krig. I samma avsikt har även inventering och granskning av landets skåpbilbestånd ägt rum.

Ett flertal ärenden, som ovan upptagits under hälso- och sjukvårdsbyrån, hava handlagts i samarbete med materielbyrån. Såsom exempel härpå kunna nämnas frågorna om tandvårdsorganisationen, hemvärnsorganisationen, blodgivarorganisationen, organisation av försvarsväsendets läkemedelsförsörjning m. fl. Beträffande de ärenden, som ovan upptagits under materielbyrån, har i motsvarande mån samarbete med hälso- och sjukvårdsbyrån ägt rum.

Verksamheten vid sjukvårdsstyrelsens glasögondepå.

Sedan 1922 erhåller manskap vid armén, om detta är för tjänstens fullgörande nödvändigt eller om besvär från ögonen så kräva, glas på statens bekostnad från den s. k. glasögondepån. Glasen bliva bärarens egendom.

Under år 1940 utlämnades 4 666 par glasögon inom armén mot endast 689 par under år 1939. Skjutglasögonen utgöra 2 819 eller 60 % av hela antalet, medan av gasmaskglasögon utlämnats 1 153 eller 24 % och av andra glasögon 694 eller 16 %. Gruppen skjutglasögon omfattar sådana glas, som medföra för skjutning tillräcklig synskärpa, d. v. s. minst 0·8. Med andra glasögon avses skyddsglas och glas, som utdelas till icke vapenföra eller till sådana vapenföra, vilka visserligen ej erhålla »skjutsyn» men dock för tjänstens fullgörande eller till följd av besvär från ögonen behöva glas.

I Tab. A redovisas antalet levererade glas (9 332) och deras styrka.

Tab. A. Antal under år 1940 levererade glas av olika styrka.

Glasens styrka	Sfäriska ÷ glas	Sfäriska + glas	Cyliudriska glas	Andra glas	Summa glas
Under 3 D	2 623	1 330	3 034	.	.
3—6 D	1 161	669	143	.	.
Över 6 D	146	36	—	.	.
Summa	3 930	2 035	3 177	190	9 332
På 100 av alla glas	42·1	21·8	34·1	2·0	100·0

De sfäriska minusglasen, som förordnas åt närsynta, utgöra över $\frac{2}{5}$, de sfäriska plusglasen, som förordnas åt översynta, över $\frac{1}{5}$ och cylinderglasen, som förordnas åt astigmat, drygt $\frac{1}{3}$ av hela antalet glas. Under rubriken »andra glas» redovisas planglas, mattglas, prismor etc., tillhoppa utgörande endast 2 % av samtliga.

Sjukvårdsstyrelsens åtgärder beträffande skyddskoppymningen vid armén år 1940.

Ympning göres i allmänhet med 2 snitt, men med endast 1 snitt, där kraftigare reaktion är att vänta. Besiktning sker som regel endast en gång, nämligen å 4. dygnet, men om reaktion då utebliver även på 8. dygnet. En sammanfattning av resultatet återfinnes i *Tab. B.*

Tab. B. Skyddskoppymning av manskap vid armén år 1940.

	Antal ympade	Antal besiktigade	Antal ej besiktigade	Reagerande efter		Ej reagerande		Reagerande i % av besiktigade.
				första	andra	om-	ej om-	
				ympningen		ympade	ympade	
<i>Primovaccination.</i>								
2 snitt	482	481	1	459	16	6	—	98·8
1 snitt	175	175	—	170	5	—	—	100·0
<i>Revaccination.</i>								
2 snitt	44 331	43 651	680	37 999	1 625	1 115	2 912	90·8
1 snitt	15 252	14 536	716	12 893	294	166	1 183	90·7

I allt kunde 58 843 ympade tillfredsställande besiktigas, sålunda ungefär dubbelt så många som föregående år. Av dessa reagerade 53 461 eller 90·9 % av de ympade.

Av ympningen föranledd inskränkning i tjänstbarheten åskädliggöres i *Tab. C.*

Tab. C. Sjuklighet på grund av ympning vid armén år 1940.

	Antal besiktigade ympade	På grund av ympbesvär föranledd inskränkning i tjänstedugligheten									
		Antal man	% sjuk-skrivna av besiktigade	befrielse från vissa övningar		sjukekrivna vid trupp		vårdade å sjukhus		i allt	
				antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man
Primovaccin.	656	265	40·4	247	0·9	344	1·3	513	1·9	1 104	4·2
Revaccination	58 187	2 106	3·6	1 159	0·6	3 215	1·5	1 818	0·9	6 192	2·9

Nedsatt tjänstbarhet visade 40·4 % av de såsom primovaccinationer angivna fallen, men blott 3·6 % av revaccinationsfallen med 4·2 dagar per man bland de förra och 2·9 dagar per man bland de senare. Olägenheterna av ympningen hava alltså varit obetydliga. Däremot visa sig allttjämt besvären av primoympningen mera svårartade och långvariga än av revaccinationen.

B. Fätläkarkåren.

Fätläkarkårens stat omfattar från och med den 1. juli 1940 inalles 104 läkare, nämligen:

- 1 generalfätläkare,
- 1 överfätläkare,
- 5 fätläkare,
- 36 regementsläkare,
- 36 bataljonsläkare och
- 25 bataljonsläkare vid fätläkarkåren.

Fätläkarkårens övergångsstat har bestått av 1 bataljonsläkare och dess reservstat av 2 fätläkare samt 1 regementsläkarbeställning, samtliga vid årets slut besatta.

Fätläkarkårens reserv omfattade 227 medlemmar, därav 11 fätläkare, 14 regementsläkare, 202 bataljonsläkare.

Ingen av fätläkarkårens medlemmar har under året avlidit.

C. Besiktningen av värnpliktiga.

Besiktning av värnpliktiga har verkställts jämlikt Kungl. Maj:ts kungörelse av den 22. januari 1937 (SF nr 15) angående läkarundersökning av dem, som söka fast anställning vid krigsmakten, samt av värnpliktiga. Besiktningsreglementet av den 22. januari 1937 (SF nr 16) har därvid tjänat till ledning.

Här nedan anföras huvuddragen av ovannämnda kungörelse.

Bestämmelser beträffande värnpliktiga.

I. *Studenter och likställda samt sjökapteners och likställda* hänföras, på grund av läkarundersökningen, till någon av följande besiktningsgrupper:

- a) *dugliga till krigstjänst* (vapenföra)
 - 1) i vapentjänst (grupp SV);
 - 2) endast i viss befattning (grupp SB);
- b) *för tillfället odugliga till krigstjänst* (grupp TO), eller
- c) *odugliga till krigstjänst* (grupp O).

II. *Värnpliktiga i allmänhet* hänföras, på grund av läkarundersökningen till någon av följande besiktningsgrupper:

- a) *dugliga till krigstjänst*
 - 1) vapenföra (grupp 1—3),
 - 2) icke vapenföra (grupp 4);
- b) *för tillfället odugliga till krigstjänst* (grupp TO);
- c) *odugliga till krigstjänst* (grupp O).

Rörande närmare beskrivning av dessa gruppers omfattning hänvisas förutom till ovannämnda kung. även till denna berättelse år 1937.

Tab. D. Antal värnpliktiga, som vid *besiktningarna* befunnits behäftade med kroppsfel och sjukdomar, fördelade på olika grupper, i allt och på 100 prövade, år 1940-

Inskrivningsområden	I allt		20-åriga					Överåriga				
	20-åriga	Överåriga	TO (Tab. 2 a)	O (Tab. 3 a)	SB (Tab. 4)	4 (Tab. 5)	3 (Tab. 6)	TO (Tab. 2 b)	O (Tab. 3 b)	SB	4	3
Malmöhus södra . . .	569	78	3.3	4.6	0.3	2.7	6.3	16.0	11.3	1.3	9.4	10.1
Malmöhus norra . . .	686	84	3.1	4.8	0.3	3.2	8.1	15.2	11.6	—	10.4	14.0
Kronobergs	708	97	4.0	6.3	0.2	3.8	5.5	15.5	17.0	2.0	5.5	8.5
Norra Smålands	732	150	6.7	6.3	0.3	2.6	6.9	13.8	14.1	0.8	14.5	17.7
Kopparbergs	439	95	5.2	5.9	0.1	3.0	5.5	25.2	11.0	0.6	16.1	8.4
Gävleborgs	306	55	3.4	4.7	0.0	2.3	3.5	22.8	11.8	—	4.7	3.9
Jämtlands	614	112	7.7	7.3	0.0	1.6	6.6	23.7	17.0	—	2.8	8.4
Västernorrlands	453	95	4.1	7.7	0.1	2.4	7.4	15.2	22.6	1.2	6.1	12.8
Hallands	252	46	3.0	4.8	0.1	3.5	7.3	11.5	11.5	1.0	7.7	12.5
Västgöta-Bobus	656	89	3.5	4.1	0.4	2.7	4.6	11.0	11.9	0.9	9.7	5.7
Älvsborgs	549	59	3.9	6.0	0.1	4.9	6.6	17.1	10.3	—	12.8	10.2
Skaraborgs	394	94	3.3	5.0	0.1	5.1	3.6	20.7	9.5	1.2	21.9	3.4
Värmlands	560	121	6.5	5.7	0.1	2.7	5.9	27.4	12.6	0.5	9.3	6.5
Östergötlands	685	139	6.1	4.6	0.2	3.5	7.5	24.2	9.3	0.8	10.6	14.0
Örebro	669	88	4.9	6.1	0.2	2.1	8.7	21.8	16.4	0.6	5.5	9.1
Södermanlands	602	76	5.9	5.8	0.3	2.8	8.7	15.8	10.1	—	7.9	20.9
Stockholms	1 093	274	3.5	4.0	0.5	2.4	7.3	10.1	7.5	2.6	9.6	12.8
Uppsala	510	50	3.9	6.3	0.2	3.9	6.1	18.6	16.8	—	5.3	3.5
Västerbottens	641	182	8.2	9.0	0.1	3.4	7.7	20.8	27.3	—	11.2	10.8
Norrbottnens	518	105	6.5	9.1	0.0	4.6	5.8	21.6	16.5	0.6	14.2	6.8
Gotlands	45	6	—	5.7	—	1.7	3.7	—	—	—	—	—
Summa 1940	11 681	2 095	4.7	5.7	0.2	3.1	6.5	17.6	13.4	0.9	9.8	10.5
1939	11 096	2 640	5.0	6.9	0.4	3.3	7.4	14.9	18.1	1.2	12.2	11.2
1938	11 963	2 922	5.5	7.7	0.4	3.3	7.8	17.7	18.8	0.8	9.8	11.2
1937	13 558	2 882	6.2	8.2	0.4	4.2	8.1	17.4	19.0	0.9	11.4	10.2

Anm. De här ovan anförda talen äro beräknade på grundval av de tabeller i tabellavdelningen, som angivas i kolumnhuvudet. Rörande antalet prövade se Tab. 2 a resp. 2 b.

Sammandrag av rapporterna om besiktningarna av värnpliktiga år 1940 visa, att antalet prövade uppgick till 62 775, av vilka 58 101 voro tjugoföråringar, 4 011 överåriga och 663 underåriga. Av samtliga prövade blevo 3 829 helt frikallade (O), 3 411 förklarade tillfälligt odugliga till krigstjänst (TO) men 55 535 inskrevos eller 88.5 % av samtliga mot 86.5 % föregående år. Av de inskrivna voro 50 425 vapenföra (1, 2, 3), 2 173 icke vapenföra (4), vartill kommo av studenter och likställda 2 770 vapenföra (SV) och 167 till viss befattning uttagna (SB) (Tab. 1). Härvid må dock anmärkas, att allttjämt en viss dubbelräkning äger rum. En detaljerad redogörelse härom har lämnats i årg. 1920, vilken även efter tillämpning av 1936 års värnpliktslag torde i princip äga giltighet.

Av förut inskrivna värnpliktiga har under år 1940 ett osedvanligt stort antal förts till grupp O, d. v. s. frikallats, nämligen 16 288 mot endast 4 597 under föregående år, varjämte 1 122 överförts till grupp 4, d. v. s. till icke vapenföra, mot 211 under föregående år (Tab. 7 a). Att detta förhållande beror på de omfattande inkallelserna under året av äldre årsklasser, framgår bl. a. av att endast en ringa del av dem, för vilka värnpliktsförhållandena ändrats,

tillhörde de yngsta årsklasserna. Endast 17 % voro sålunda hänförliga till de senaste 4 årsklasserna mot nära hälften vid 1940 års efterbesiktningar.

För dem som förts till gruppen tillfälligt odugliga redogöres i *Tab. 2 a* och *2 b* och för de helt kasserade i *Tab. 3 a* och *3 b* med angivande av de sjukdomar och bildningsfel, som föranlett de värnpliktigas nyssnämnda fördelning vid läkarebesiktningarna och efterbesiktningarna.

I TO-gruppen ledo av 20-åriga 13·7 % av sjukdomar i matsmältningsorganen, av överåriga 29·7 %. De viktigaste kassationsorsakerna (grupp O) bland 20-åringarna voro tuberkulossjukdomar, sinnessjukdomar, stödje- och rörelseorganens sjukdomar och cirkulationsorganens sjukdomar, med respektive 17·5, 16·9, 15·9 och 12·8 % av samtliga frikallade. Bland de överåriga voro tuberkulossjukdomar med 19·1 % av de frikallade långt övervägande orsaker, därefter sinnessjukdom och cirkulationsorganens sjukdomar med respektive 15·6 och 11·7 %.

Hos värnpliktiga, som vid inskrivningarna förts till grupp SB, dominera bland 20-åriga (*Tab. 4*) sjukdomar i cirkulationsorganen (21·7 %), ögonen (19·2 %) samt stödje- och rörelseorganen (18·3 %).

Av de vid besiktningarna till grupp 4 förda ledo tjugoåringarna framför allt av sjukdomar i stödje- och rörelseorganen (28·4 %), cirkulationsorganens sjukdomar (18·6 %), ögonsjukdomar (13·1 %) och öronsjukdomar (12·2 %) och överåriga av bildnings- och utvecklingsfel (18·0 %), av sjukdomar i stödje- och rörelseorganen (20·0 %), i matsmältningsorganen (16·0 %) samt i cirkulationsorganen (15·2 %) (*Tab. 5*).

Bland de vid inskrivningarna till grupp 3 uttagna (*Tab. 6*) dominera fel eller sjukdomar i stödje- och rörelseorganen (40·1 %) och ögonen (30·8 %) hos 20-åriga samt hos överåriga likaledes dessa sjukdomar (resp. 31·7 och 14·5 %) samt cirkulationsorganen (16·4 %).

Beträffande kroppsfel och sjukdomar lämnas i *Tab. D* en sammanfattning för såväl 20-åriga som överåriga inom olika inskrivningsområden i absoluta och relativa tal (på 100 prövade). Av tabellen, som endast omfattar de vid inskrivningarna iakttagna, framgår, att var femte tjugoåring (20·2 %) och varannan överårig (52·2 %) mer eller mindre lidit av sjukdom eller bildningsfel. Procenttalet har dock nedgått avsevärt under de senaste åren, framför allt för de tjugoåriga, för vilka det utgjorde över 27 % tre år tidigare (år 1937). Lägsta siffran inom grupp O för 20-åriga visar år 1940 Stockholms i. o. (4·0), högsta siffran Norrbottens (9·1). Bland överåriga inom denna grupp har Stockholms i. o. lägsta siffran (7·5) och Västerbottens högsta siffran (27·3). Till dessa kroppsfel och sjukdomar hos de värnpliktiga vid läkarbesiktningarna komma ytterligare de som framträda vid efterbesiktningarna (*Tab. 7 b*).

Bland förut inskrivna värnpliktiga (*Tab. 7 a*), som vid efterbesiktningarna under året frikallats (till grupp O överförda), till ett antal av 16 288, har tuberkulosen haft stor utbredning, i det att ej mindre än 22·7 % av samtliga av denna anledning frikallats; därefter komma sjukdomar i stödje- och rörelseorganen (13·0) och matsmältningsorganen (12·7). Av förut inskrivna, till grupp 4 överförda värnpliktiga, till antalet 1 122, ledo 36·3 % av sjukdomar i stödje- och rörelseorganen (*Tab. 7 b*).

D. Utdrag ur truppförbandens årsberättelser.

I. arméfördelningen.

Det kan diskuteras om nuvarande system med ombyte av sjukvårdsunderofficer vart 3. år är fördelaktigt. På grund av bl. a. den ökade uppbörden och det utvidgade arbetet vid avd. V (II d) äro de krav i tjänsten, som för närvarande påvilas sjukvårdsunderofficeren, så stora, att kontinuiteten i hans arbete kan äventyras med för täta ombyten, vilket kan bli till men. Enligt min uppfattning bör därför sjukvårdsunderofficeren tjänstgöra längre tid än tre år vid avd. V (II d). De skäl som ha anförts mot denna synpunkt synes mig icke äga alltför stor reell tyngd.

Ej heller är det nuvarande systemet för tillgodoseendet av sjukvårdsunderbefäl och manskap fullt nöjaktigt i syfte att erhålla en god rekrytering av denna personal. De synpunkter som för flera år sedan framfördes bl. a. av mig, på bildandet av särskilda sjukvårdstrupper i form av en kår med egen rekrytering och befordran inom densamma, samt dess knytande till trängförbanden, tyckas nu åter vara så framträdande, att de böra upptagas till förnyad omprövning. Måhända är tiden nu mer mogen för realiserandet av ett sådant projekt. Vad som då kunde anföras mot detsamma förefaller ha varit så traditionsbundet och för sjukvårdens handhavande ej bärande, att det icke längre äger tillräcklig aktualitet. Jag vill dessutom ånyo framhålla vad som i min föregående årsberättelse framhölls angående sjukvårdsmanskapet.

Värdet av sjukvårdsmaterielen vid trängförbanden är nu så betydande att särskild uppmärksamhet måste ägnas materielens vård och förvaring. Härtill är nuvarande personal otillräcklig och en ny organisation erforderlig. Regementsläkaren vid trängen är ej ansvarig för sjukvårdsmaterielen. Vid T 4 svarar chefen för 3. kompaniet för denna och har dessutom sin tjänst som kompanichef m. m. Om man exempelvis jämför den personal, som sköter intendenturmaterielen, vilken vida understiger sjukvårdsmaterielen, utgöres denna av en intendent, en särskild förrådsförvaltare samt dessutom utbildad personal till hjälp. På tygmaterielsidan finnes en särskild tygofficer, två tygunderofficerare och två förrådsmän. Disproportionen är uppenbar.

Sommarens erfarenheter av de militära hälsovårdstillsyningsmännens verksamhet har varit så gynnsam, att det förefaller mig vara värt att pröva, huruvida icke denna institution bör införlivas med fredsbetonade förhållanden. En eller flera hälsovårdstillsyningsmän kunde förslagsvis knytas till fördelningsstaberna för verksamhet vid truppförband och tillfälliga förlägningsplatser. De kunde dessutom biträda fördelningsläkarna å dessas expeditioner, en förstärkning, vilken är alltför välbehövlig. Regementsläkarna ha som bekant en sjukvårdsunderofficer, men fördelningsläkarna sakna kvalificerad hjälp!

(S. Kihlstedt.)

Kronobergs regemente.

För att utröna tuberkulosens förekomst ha under året gjorts ingående undersökningar på minst 2 124 värnpliktiga. Tuberkulinundersökning och sänkningsreaktion utfördes å samtliga. Röntgenundersökning gjordes av dem, som i sjukhistorien uppgivit hereditet för tuberkulos eller som vid den kliniska undersökningen företett suspekta lungsymtom. Sammanlagt ha sålunda tagits röntgenfotografier av lungorna å 87 man. Det visade sig att 71 % reagerade positivt för tuberkulin och sålunda tidigare genomgått någon tuberkulös infektion. Genom de företagna un-

dersökningarna avslöjades aktiv tuberkulos i mycket tidigt stadium, ofta i form av hiluskörteltuberkulos, hos 28 värnpliktiga, vilka omedelbart hemförlovades och överfördes till sanatorium eller hänvisades till dispensären i hemorten. Härigenom förhindrades smittas spridning till kamraterna och fingo de hemförlovade i tidigt stadium lämplig vård. Dessa lungundersökningar ha sålunda visat sig vara av största betydelse såväl för de sjuka som för regementet i övrigt. (E. Grubb.)

Wendes artilleriregemente.

Av den stamanställda personalen har den äldste furiren lyckats skaffa sig en fast anställning i kronans tjänst såsom förrädsman, ehuru vid annat truppförband, och på grund härav erhållit avsked från regementet den 1. oktober 1940. En för befordran synnerligen lämplig furir har ej kunnat föreslås till kurs för utbildning till sjukvårdsunderofficer på grund av bestämmelserna, att endast underofficer på stat eller furir med underofficers kompetens kunde komma i fråga. Möjligheterna till befordran för furir inom sjukvården vid ett artilleriregemente äro fortfarande obefintliga, men önskvärt vore, att anordningar i ena eller andra riktningen vidtoges för att möjliggöra sådan befordran. (T. Flodén.)

Skånska trängkåren.

Uppfattningen hos de inkallade, att all under inkallelse inträffad sjukdom eller skada, även om denna inträffat under permission och utan samband med tjänsten, skall berättiga till ersättning och vård, tyckes ha trängt långt igenom, då även givna fall utan samband med tjänsten måste gå till riksförsäkringsanstalten för avgörande. Betydelsen av att vid varje olycksfall, som senare kan föranleda ersättningsanspråk, förhörsprotokoll av vederbörande kompanibefäl snarast upprättas, kan ej nog framhållas. Ofta nog har det inträffat, att den enda handling, som vederbörande medförde till depån, var en avpolletteringssedel med några korta rader om händelse- och sjukdomsförlopp. Att utredningen av dylika fall vålla läkarna vid depåerna betydande svårigheter, är självklart. (W. Wifelt.)

II. arméfördelningen.

Hälsotillståndet har i stort sett inom hela arméfördelningen och militärområdet varit synnerligen gott. Detta gäller icke minst de fältförband, vilka — tidvis under utomordentligt krävande förhållanden — varit förlagda utom förläggningssorterna. Anmärkningsvärt gott var sålunda hälsotillståndet trots de då rådande mycket hårda klimatförhållandena och de i många fall synnerligen ogynnsamma förläggningsförhållandena under vintermånadernas beredskapstjänst i Norrbotten. Varken med avseende på sjukdomarnas frekvens eller svårighetsgrad kunde därvid någon stegring förmärkas vid jämförelse med de i hemorterna förlagda kontingenterna. Snarare syntes de mera spridda fältförläggningarna erbjuda en mindre gynnsam jordmån för uppkomsten av de utbredda epidemier, som av och till bruka hemsöka de kasererade förbanden.

I direkt motsättning till det goda hälsotillståndet bland ineliggande kontingenter framstår det stora antal inkallade, som redan vid inryckningen till följd av sjukdom eller kroppsfel måst förklaras för tillfället eller framtiden odugliga till krigstjänst. Bland anledningarna till frikallelse märkas framför allt rörelseorganens sjukdomar, reumatiska affektioner och liknande tillstånd, mag- och tarmsjukdomar samt icke minst nervsjukdomar och psykiska lidanden, de sistnämnda

särskilt vanliga under beredskapstjänstgöringens första tid med de själsliga påfrestningar, densamma för många medförde.

Lunginflammation har som vanligt förekommit i ett flertal fall. Vid deras behandling ha sulfanilamidpreparaten kommit till utbredd användning med gott resultat, och värdet av dessa läkemedel torde för truppsjukvårdens vidkommande icke kunna skattas nog högt. Fall av färsk *tuberkulos* ha förekommit vid flertalet förband, dock icke i förhållandevis större omfattning än under normala förhållanden. Ej heller har någon stegring av de *veneriska sjukdomarnas* frekvens kunnat förmärkas. *Tandvård* har meddelats i mycket stor omfattning, varvid förutom konserverande tandbehandling fullständig sanering och insättande av proteser kommit till utförande. Tandvård har förutom vid de fyra tandpoliklinikerna vid infanteriregementena kunnat lämnas vid tillfälligt upprättade tandkliniker vid A 4 fältdepå och vid T 3. — Tack vare denna omfattande tandvård har ett betydande antal värnpliktiga, som annars måst förklaras odugliga till krigstjänst, kunnat göras fältdugliga. Frånsett vad som därmed vunnits, torde denna tandvård få tillmätas en ej oväsentlig socialmedicinsk betydelse, icke minst därigenom, att den verksamt bidragit till spridande av ökad upplysning om vikten av en god tandhygien. (A. Svensson.)

Jämtlands fältjägarregemente.

Å andra sidan finnas många nervösa individer, som på grund av sitt känsliga sinne misströsta om att kunna fullgöra sin tjänstgöring. I dessa fall kan man ofta genom övertalning och uppmuntran få dem att trots sina besvär gå ut i tjänstgöring och sedan erfar tillfredsställelsen av att se dem gå i land med densamma. Det gäller att ändra deras inställning och på ett lämpligt sätt få dem att förstå, att för en nödvändig sak måste personliga olägenheter bäras ända till gränsen av det omöjliga. Härigenom utträttas vid en sjukvisitation ett ingalunda oviktigt arbete för stärkande av den inre fronten. (G. Jansson.)

Hälsinge regemente.

Bland pensionerad personal av officers- och underofficers grad, som tjänstgjort vid depån, hava tecken till överansträngning varit så vanliga, att en sänkning av åldern för tjänstgöringskyldighet från 65 till 60—62 år synes böra ifrågasättas. Depåttjänsten är mer krävande än vad man i allmänhet föreställer sig.

Den militära *tandvården* har såsom den bedrivits enligt sjukvårdsstyrelsens direktiv blivit en social-hygienisk faktor av betydelse långt utöver eftersträvad förbättrad fältduglighet. Som jag i en föregående årsrapport antog, synes tandvården icke oväsentligt bidraga till försvarsväsendets popularisering. (G. Löfmark.)

Norrlands artilleriregemente.

Några fall av färsk *tuberkulos* ha förekommit, dock icke i större omfattning än under tidigare år. Det gällde här erythema nodosum och pleurit, vilka kunde härledas som sekundära till ett smittoförande lungtbcfall, vilket här upptäcktes och sändes till sanatorievård. Mantouxprövning har i år såsom tidigare år företagits på alla nyinryckta. Någon ovanligt hög procent positivt eller negativt reagerande ha därvid ej förekommit.

För fältregementets del har dock sedan augusti 1940 kunnat upprättas en tandklinik. Värdet av denna kan icke nog uppskattas, särskilt som tandbeståndet hos de värnpliktiga, som tillhöra A 4:s rekrvteringsområde, får anses vara oerhört dåligt.

(K. G:son Kaijser.)

III. arméfördelningen.

Vid samtliga större förband inträffade under januari—mars omfattande epidemier av *influenta* — från en del förband inrapporterad som stor anhopning av luftvägsinfektioner. Det torde här hava rört sig om samma slags epidemi.

Lungkomplikationer förekomma i ej så ringa grad, men endast 1 med letal utgång vid I 15.

Epidemien måste anses hava bekämpats med utmärkt resultat.

En *paratyfusedepiemi* av måttlig omfattning utbröt i augusti vid I 2 men nedkämpades framgångsrikt. Gav ett 30-tal fall. Epidemien har ingående berörts i regementsläkarens rapport.

Härutöver vill jag endast framhålla nyttan av det snabba och intima samarbete, som beretts truppförbanden med sjukvårdsstyrelsens epidemibyrå.

Sjukvårdsarbetet vid depåerna har av olika anledningar varit påfrestande på många håll. Som direkt bidragande orsak härtill måste anses brist på kompetent underbefäl och sjukvårdsmanskap å mobiliseringsdepåerna.

Då avsikten är att sjukvårdsunderofficeren skall vara uppbördsman även för landstormssjukvårdsförråden, torde hans arbetsbörda bliva än mer och allt för betungande. Lämpligheten av att till hans förfogande ställas en förrådsman önskar jag i detta sammanhang framhålla.

(S. Ramstahl.)

Värmlands regemente.

Skärmar att uppsättas mellan sängarna för att den sjuke skall känna sig mindre besvärad har konstruerats och tillverkats. Skärmarna synas uppfylla ett länge känt behov av en isolering av patienter med förkylningssjukdomar. De äro flyttbara och, placerade exempelvis omkring en säng, utgöra de lämplig avstängning vid omläggningar och smärre operationer, som företagas i sängläge, exempelvis tappningar, punktioner osv.

Filtöverdrag, som sedan flera år stått på manskapets persedelkort, finnas icke tillgängliga i tillräckligt antal. Tillverkningen och anskaffningen av dessa bör snarast åter komma i gång, ty de äro till verklig nytta vid hygienens vidmakthållande å kompanierna.

Manskapets torkrum borde förses med kraftiga inblåsningsfläktar för hastigare uttorkning av manskapets våta persedlar.

Den största nytta har depån haft av de till tjänstgöring kommenderade värnpliktiga läkarnas erfarenhet, arbetsförmåga och goda vilja. Ett betydelsefullt arbete har utförts av en värnpliktig läkare från Karlstads centraldispensär, som biträtt vid ett systematiskt utrensande av misstänkta och dolda tuberkulosfall och hjärtsjukdomsfall bland manskapet.

Paratyfusedepidemien i augusti månad, omfattande ett 30-tal fall, nedkämpades framgångsrikt med tillhjälp av smittskyddskompaniets utsände expert. Epidemien uppträdde bland så gott som alla kompanier vid depån, i matsal och mässar, men spårades med kraft och energi. Den torde hava haft en avgörande betydelse för frågan om ett bättre dricksvatten för regementet och Karlstad än vad tillgången av Klarälvsvattnet hittills har erbjudit. Troligen kommer i första hand grundvattenstäkter att sökas för att säkerställa tillgången till friskt och gott dricksvatten, ifall Karlstads vattenverk eller dess huvudledningar vid krig bliva förstörda, i form av s. k. beredskapsbrunnar.

(W. Morsing.)

Älvsborgs regemente.

De under året nyantagna volontärerna ha i fysiskt avseende varit synnerligen väl utvecklade. Detta kan däremot icke sägas om de till beredskapstjänst inkallade och i all synnerhet de till ersättningsreserven hörande, vilkas kropps-konstitution i talrika fall lämnat mycket övrigt att önska, varför anmärkningsvärt många ändringar i värnpliktsförhållandet måst vidtagas.

Sedan den 25/6 ha massundersökningar av nyinryckta värnpliktiga utförts å Västeråsens sanatorium. Tuberkulinprövning med Mantoux upp till 1 mgm ha först gjorts vid regementet, varefter alla positivt reagerande ha uppförts på särskilda listor och översänts till Västeråsen för röntgenundersökning, vanligen i grupper på omkring 50 man två kvällar i veckan. Inalles ha på detta sätt 1,186 värnpliktiga blivit röntgengennomlysta. Sedan skärmbildsapparat ställts till förfogande av A.-B. Elema, har även skärmbildsfotografering utförts på alla tuberkulinpositiva (filmformat 24 × 24 mm med omkring 50 bilder på en filmrulle). Under senare delen av år 1940 ha på så sätt 834 man skärmbildsfotograferats. De som vid genomlysningen eller skärmbildsfotograferingen företett säkra eller misstänkta tbc-förändringar, inalles 79, ha sedan röntgenfotograferats och undersökts på vanligt sätt (Törnell).

Resultatet av undersökningen framgår av följande sammanställning:

Värnpliktiga med pågående lungtuberkulos (1 med kavern)	2
» » misstänkt pågående lungtuberkulos	7
» » misstänkt pågående hiluskörteltuberkulos	2
» » förkalkade rester efter avlupen tuberkulos	101
» » avlupen pleurit (adherenser)	34
» » utan tecken på tuberkulos	1 040
Summa 1 186	

(M. Andréén.)

Hallands regemente.

Brist på fast anställt sjukvårdsmanskap har nästan ständigt gjort sig gällande och fått fyllas med värnpliktigt sjukvårdsmanskap. (E. Kindström.)

Bohusläns regemente.

Ett fall av stelkramp efter ett ytterst obetydligt huggsår i fingret på en vid regementet anställd snickare inträffade vid slutet av året. Mannen är nu återställd.

Bland volontärerna förekom ett fall av lungsäcksinflammation. Med anledning därav och då den sjuke vid anställningen var tuberkulinnegativ, gjordes en förnyad undersökning av samtliga volontärer. Samtliga vid anställningen tuberkulinnegativa befunnos då fortfarande negativa. Detta var även fallet vid en ny undersökning 6 veckor senare. En närmare klinisk undersökning med lungröntgen, SR etc. av de vid anställningen tuberkulinpositiva visade ej heller tecknen på pågående tbc bland dessa.

Sjukhusets gamla fältröntgenapparat har gjort goda tjänster. Så har under året tagits 144 lungplåtar och 222 skelettplåtar. Önskvärt vore dock att sjukhuset finge en modernare apparat. Härigenom skulle årligen stora summor kunna sparas.

(G. Brändstedt.)

Livregementets husarer.

På grund av den starka utökningen av sjukvårdsmaterielen samt expeditiönsarbetets utsvällande har behovet av utbildad sjukvårdsunderofficer på aktiv stat vid regementet blivit trängande.

(M. Abelin.)

Göta trängkår.

Under första hälften av året har ingen ordinarie innehavare av befattningen som sjukhusunderofficer varit beordrad. Under denna tid ha ej mindre än fyra fanjunkare i reserven tillfälligt beordrats uppehålla tjänsten, och har dessa ständiga ombyten inverkat i hög grad försvärande på det löpande arbetet.

(E. Gråå.)

IV. arméfördelningen.

De många och stora personalinkallelserna hava helt naturligt vid många tillfällen ställt stora krav på förläggningshygien och sjukvårdsutrymmen. Med användande av provisoriska lokaler har det mesta dock gått relativt bra i lås och svårigheterna hava på ett förtjänstfullt sätt bemästrats. Någon större eller mera elakartad epidemi har icke förekommit.

Sjukvårdspersonalen är på sina håll icke tillräcklig och understryker jag därvid vederbörande truppförbandsläkares erinringar. Alldeles särskilt synes det nödvändigt att för framtiden få tillräckligt med utbildad förrådspersonal för vården av den stora mängden dyrbar sjukvårdsmateriel.

(R. Hybbinette.)

Svea livgarde.

Sedan den $15/7$ har tandpoliklinik varit inrättad vid depån.

Från nämnda tid till årets slut ha sammanlagt 1 592 patienter behandlats.

En permanent tandpoliklinik synes vara väl motiverad, dels på grund av det stora besökarantalet och dels den avsevärda övningstid som härigenom inbesparas.

(G. Frostell.)

Livregementets grenadjärer.

I samband med den förstärkta försvarsberedskapen i april förekommo ett par fall av akut psykos ävensom lättare manifestationer av hysteri, som kunde hava samband med tidsläget. Psykoser eller abnorma psykiska reaktioner till följd av ansträngningar under beredskapstjänsten hava icke sedermera iakttagits vare sig vid depån eller vid de ur regementet uppsatta fältförbanden.

En kaderökning synes ofrånkomlig och särskilt är det viktigt att en sjukvårdsförrådsunderofficer och en förrådsman, den senare avsedd för landstormens förråd, upptages å ordinarie stat. Därjämte är en förstärkning av expeditionen med fullt utbildad person (expeditionsbiträde å stat) erforderlig. Tillfälligt torde nämnda kaderökning kunna ske genom att tre sjukvårdsfurirer befordras eller få kvarstå i tjänst efter stadgad avgångsålder. Sjukvårdspersonalens fortsatta utbildning har icke under året skett i vad rör utbildning till sjukvårdsunderofficer. Brist råder även på vid mobilisering användbart sjukvårdsunderbefäl.

Ärenden rörande ändring i värnpliktsförhållandet och rörande ersättning för skada och sjukdomar ådragna under militärtjänstgöring ha under året föekommit i en betydlig omfattning, som i hög grad utökat de ordinarie läkarnas arbetsbörda. Yttranden i enlighet med militärsättningsförordningen ha avgivits i 58 fall. Antalet läkarintyg utfärdade vid regementet för ändring av värnpliktsförhållandet utgör 2 121 st.

(H. Ihde.)

Livgrenadjärregementet.

Av de under året inkallade värnpliktiga ur ersättningsreserven har ett rätt anseeligt antal frikallats och åt en ännu talrikare kontingent har uppskov under längre eller kortare tid (TO) meddelats.

De affektioner, som i fråga om dessa uppskofsbeviljade oftast förekommit, ha varit övergående kirurgiska åkommor, icke sällan av traumatiskt ursprung, samt de sedvanliga magåkommorna av skiftande art. (H. Key-Åberg.)

Upplands regemente (arméns underofficersskola).

Den kvinnliga sjukvårdspersonalen har under året haft ett gott tillskott i de hjälpsysterelever, som anställts för utbildning. Tvenne ha fullt tillgodogjort sig utbildningen. De ha med framgång bestritt behov av hjälpsystersysslor vid regementets sjukhus efter fullgjord utbildning.

Sjukvården vid arméns underofficersskola bestrides genom sjukvårdspersonalens vid regementet försorg. Detta ökar icke blott i hög grad det expeditionella arbetet utan belastar även i hög grad såväl läkare — icke minst i egenskap av tjänsteläkare — och sköterska som övrig sjukvårdspersonal. Krigsskolan har för mindre antal personal *särskild* för samma avsedd läkare och övrig sjukvårdspersonal.

Förhållandet mellan sjukdagar och tjänstgöringsdagar vid I 8 respektive AUS under årets respektive kvartal framgår av nedanstående tabell.

Kvartal	I	II	III	IV
I 8	1:14	1:24	1:22	1:26
AUS	1:25	1:138	1:7	1:3

(M. Boberg.)

Södermanlands regemente.

För den egentliga sjukvården disponeras ingen *ordinarie personal*. Sjukhuset har, utom sköterska och två krigsreservsköterskor under utbildning, till hjälp en f. d. furir, frivilligt anställd, och en frivillig volontär. Detta är givetvis för litet och svårigheterna äro kännbara. Sjukvårdsbeställningsmän tagas numera allt för mycket i anspråk för rent militära uppgifter och sjukvården blir lidande. Lösningen ligger i en sjukvårdsmannakår vid trängen, varifrån vid behov erforderliga krafter kunna kommenderas.

Hälsotillståndet under året har varit tämligen gott.

Sjukdagarna utgöra i procent av tjänstgöringsdagarna

under I kvartalet	6,5 %
» II »	5,2 »
» III »	4,0 »
» IV »	3,8 »

i medeltal 4,8 % under hela året. Detta är i det närmaste samma medeltal som förra året, vilket betydligt överskrider föregående års. Bemärkas må, som inledningsvis framhållits, att från fält hemsända sjuka och skadade öka depåns siffror.

Antalet vårdade utgör 4 031 med i medeltal 6,4 sjukdagar per vårdad.

Marschskadorna hava tagit i anspråk endast 0,24 % av tjänstgöringsdagarna.

Antalet sjukdagar för yttre skador äro $\frac{1}{5}$ av samtliga och tar i anspråk 0,95 % av tjänstgöringsdagarna. Fallen äro $< \frac{1}{5}$ av samtliga vårdade. (C. Barre.)

Livregementet till häst.

Vid den stora åtgång på sjukvårdsbeställningsmän som varit under året, till fältförband m. m., har det alltmör tydlig visat sig att för litet antal utbildade beställningsmän finnes vid kavalleriet. Vid ett flertal tillfällen har sjukbärare fått snabbutbildas för att nödortfört fylla luckorna.

Anmärkningsvärt är att knäskadorna dominerat på ett framträdande sätt.

(P. Roussthöi.)

Svea artilleriregemente.

De äldre årgångarna ha särskilt visat ett oerhört dåligt tandstatus, så att under året ej mindre än 153 st. måst hemförlovas kortare eller längre tid på grund av oförmåga att överhuvud taget livnära sig på kronans kost — framför allt under förhållanden på fältfot. Räknar man därtill det stora antalet dåliga stifttänder, som ideligen brytas vid tuggande av kronans mat och med stora kostnader ersättas av staten, får man en förklaring på, att mag- och tarmsår uppträda i så osedvanligt många fall bland de frikallade och å sjukhus inlagda.

De i Stockholm förlagda övningsbatterierna äro genom sin trångboddhet vida mera utsatta för sjuklighet än t. ex. övningsbatterierna i Marma, där sjukligheten ej uppgår till mer än cirka $\frac{1}{6}$ -del av sjukligheten i Stockholm. (G. Sjögren.)

Östgöta luftvärnsregemente.

Ökat behov av sjukvårdsbeställningsmän föreligger.

På grund av ovanstående befälsbrist och kommenderingar har sjukvårdsmateriel-förrådet saknat den kontroll och vård som varit nödig. I samband härmed må framhållas önskvärdheten av att en ordinarie sjukvårdsunderofficersbeställning inrättas och besättes.

Beträffande sjukvårdslokaler saknar A 10 egen sjukavdelning. Härigenom blir truppsjukvården i hög grad otillfredsställande, så mycket mer som stora kontingenter ständigt inkallas och framdeles ettårig värnpliktsutbildning förväntas.

De lokaler som nu står till förfogande är ett expeditions- och undersökningsrum à 16 kvm samt en sjuksal för sex patienter; för övrigt förfogas över en för I 4 och A 10 gemensam omlägnings- och behandlingslokal, där även medicinutdelning sker.

För de omfattande specialundersökningarna för uttagning av avståndsmätare och lyssnarpersonal finnas inga lämpliga lokaler.

För att tillfredsställande ombesörja truppens sjukvård, bedriva det nuvarande omfattande expeditionella arbetet och för att kunna tillfredsställa moderna krav på sjuk- och hälsovård, erfordras oundgängligen snarast egen sjukpaviljong. För detta ändamål synes mig lämpligt få disponera närliggande bostadsbyggnad — nu avsedd för underofficersfamiljer vid A 10, vilka lämpligen snarast kunde uppsägas — vilken efter lämpliga ändringar förefaller kunna medge tillräckligt utrymme.

(I. Cassel.)

Signalregementet.

Nybyggnaderna vid Frösunda har under året tagits i bruk och torde praktiskt taget få anses som fullvärdiga från hygienisk synpunkt. Det nya sjukhuset som varit i bruk sedan medio av oktober, är ändamålsenligt och trevligt, men i minsta laget för den numera tjänstgörande styrkan.

(C. Bergendal.)

Svea trängkår.

Under året har tillkommit en förrådsman som biträde åt sjukvårdsförrådsunderofficeren, men detta oaktat har han ej hunnit med sin tjänst som sjukhusunderofficer. Vad som i föregående årsberättelse framhållits som ett önskemål, nämligen en särskild sjukhusunderofficer, har härigenom ytterligare bekräftats. Även under fredsförhållanden kommer sjukvårdsförrådsunderofficerens arbete att vara av sådan omfattning, att han ej kan sköta båda dessa befattningar. (C. Schneider.)

Övre Norrlands trupper.

Bodens garnison.

Anställandet av 5 extra bataljonsläkare har visat sig vara till stor fördel för sjukvården vid truppen, särskilt därigenom att större kontinuitet i sjukvårdsarbetet vunnits.

Sjukvårdsunderbefälet har under de ökade påfrestningarna under beredskapstiden visat sig vara alltför fåtaligt. Fortfarande föreligger stor svårighet att rekrytera sjukvårdsunderbefälsbefattningarna, vilket säkerligen beror på de dåliga möjligheterna att erhålla underofficersbefordran inom sjukvården och omöjligheten av att efter inträde på sjukvårdslinjen återgå till trupptjänst.

En betänklig brist på bostäder för officerare och civilmilitära befattningshavare, såväl inom garnisonen som i Bodens stad, har gjort sig gällande under det gångna året med dess större krav på bostädernas antal på grund av befälskadrarnas utökning, en utökning, som i stor utsträckning blir permanent. Bostäderna för officerare sakna i många fall centralvärme och badrum, vilka bekvämligheter numera väl få anses vara ganska elementära hygieniska krav. Avsaknad av badrum i officersbostäderna är en allvarlig brist, om man betänker, att det torde finnas få kategorier bildade yrken, vars utövare i sin tjänst måste utsätta sig för damm, kyla, regn och svett drivande strapatser som officerare i trupptjänst. Hälсотillståndet i stort sett har under år 1940 varit anmärkningsvärt gott. Någon egentlig influensaepidemi kan knappast sägas hava förekommit. De epidemiska sjukdomarna i övrigt ha varit fåtaliga.

Bland manskapet, som bebott de provisoriska barackerna med dess ofta relativt primitiva anordningar, har hälсотillståndet varit minst lika gott som bland de inom de ordinarie kasernerna förlagda. I stort sett synas de i beredskapstjänst inkallade väl hava fördragit de påfrestningar, icke minst av psykisk art, som inkallelsen medfört, ehuru givetvis beklagliga undantag förekommit.

Kristidens födoämnesbrist har icke gjort sig märkbart gällande i manskapets utspisning. Vitaminpreparat ha utdelats under den mörka årstiden och undersökningarna av vitaminpreparatens verkningar fortsätta.

Den verksamhet, som utövats vid tandpolikliniken, har varit mycket omfattande både vad det beträffar tandlagning och protesarbeten, men behovet av tandvård har varit större än möjligheterna att få det fyllt.

Ett stort antal värnpliktiga hava för ett billigt pris kunnat göras till i fält fullt användbara soldater genom tandsaneringar, och den på grund av dessa vunna förbättringen av allmänna hälсотillståndet kommer säkerligen att göra sig gällande även efter beredskapstidens slut. (T. Thorburn.)

Västerbottens regemente.

Då expeditionsarbetet vid regementets sjukhus antagit en allt större omfattning är det, med hänsyn till nödvändigheten av expeditionsärendenas snabba behandling, i hög grad önskvärt, att, liksom å en del övriga expeditioner inom regementet, en rutinerad maskinskriverska anställes.

Röntgenundersökning har ägt rum, då så ansetts nödvändigt. Sålunda hava till Centrallasarettets i Umeå röntgenavdelning remitterats 110 värnpliktiga, av vilka 7 erhållit ändrade värnpliktsförhållanden (frikallade) på grund av gjorda fynd. Till Centraldispensären i Umeå hava dessutom remitterats 32 värnpliktiga med resultat att även efter dessa undersökningar 7 blivit frikallade. Dessutom hava ett 10-tal värnpliktiga blivit förklarade tillfälligt odugliga till krigstjänst på grund av suspekta lungfynd.

Då munhygien i allmänhet är rätt dålig vid regementet, har tandpolikliniken visat sig fylla ett synnerligen stort behov, och är det därför mycket önskvärt att verksamheten vid densamma kan få fortgå även för framtiden. (C. W. Lundquist.)

Norrbottens artillerikår.

Under årets senare hälft har i B-kasernens bottenvåning ett nytt sjukhus inretts med plats för 35 sängar, bostad för sjuksköterska etc., allt enligt modern sjukhusstandard. Angränsande till detta finnes en nybyggd föreläsningssal, som även kan användas som reservsjuksal med plats för 20 sängar. (C. Tibblin.)

Bodens artilleriregemente.

Maten har varit vällagad, aptitlig och riklig. Speciell hänsyn har tagits till största vitaminhalt i födan.

Hälsotillståndet har i stort sett varit gott. Under januari—maj har en scarlatina-epidemi pågått, c:a 60 fall, varav ett med dödlig utgång till följd av tillstötande lunginflammation. I juni inträffade en beklaglig olyckshändelse i det att 5 värnpliktiga råkade förtära metylalkohol och därav avleda fyra. (G. Trönberg.)

Bodens ingenjörkår.

Kåren har under året drabbats av den svåra drunkningsolyckan på sjön Armasjärvi den 24/10, varvid 1 officer och 43 manskap fingo sätta livet till. Olycksfall i form av dödande blixtnedslag (1 fall) och garagedöd (1 fall; ej gengas) ha även inträffat.

Blodsänkingsreaktion har tagits på alla till första tjänstgöringen nyinryckta.

(A. Ingelman-Sundberg.)

Gotlands trupper.

Den nuvarande formen för fast anställdas placering som sjukvårdsbeställningsmän kan vara mindre lämplig, vilket jag anser framgå av följande:

En sjukvårdsfurir, som genomgått den nya sjukvårdsfurirskolan 1939, placeras av vederbörande chef till militärtjänstgöring, trots att uttalat behov av sjukvårdspersonal förelåg vid Gotlands trupper. Orsaken var, att mannen i fråga var en duktig och användbar karl och att enligt uppgift befälsbrist rådde vid förbandet i fråga.

I början av innevarande år infordrades på mbo uppgift å alla vid truppförbanden (depåer) befintlig personal, utbildad i sjukvårdstjänst, samt dess krigsplacement. Den här omtalade sjukvårdsfuriren upptogs icke i förbandets uppgifter och en förfrågan på redovisningsavdelningen besvarades med, att han »avförts från sjukvårdstjänst».

Jag har med en viss utförlighet relaterat fallet, då det är av principiell och praktisk betydelse.

Å ena sidan står sjukvårdstjänstens krav på att den fåtaliga utbildade sjukvårdspersonalen skall — i synnerhet under nuvarande förhållanden — få disponeras för sjukvårdsändamål och att även folk, som höjer sig över medelmåttan, få kvarstå i denna tjänst. En sak som även är av betydelse för vederbörandes utbildning. Å andra sidan står truppförbandschefens obestridda rätt att disponera sin personal som han finner bäst.

Det förefaller dock vara ett rimligt krav, att den personal som är sjukvårdsutbildad åtminstone under mobilisering med visshet kunde beräknas stå till sjukvårdstjänstens förfogande. Inte minst är detta av betydelse inom ett område med så pass begränsade resurser som härvarande militärområde har. (N. Carlsson.)

Krigsskolan.

Genom den inkommande av värnpliktiga studenter och därmed jämnställda, som i stor utsträckning skett under året, har klienteletets karaktär och inställning till såväl tjänsten som därunder inträffade sjuk- och olycksfall väsentligt ändrats. Sålunda har i ej mindre än i 17 fall vederbörande avförts som helt eller tillsvidare odugliga till krigstjänst.

Slutligen har av smittsamma könssjukdomar endast förekommit ett fall av gonorrhé.

Tandvårdsfrågans lösning har under hösten ordnats genom etablering av en tandpoliklinik i läkarrummet inom sjukavdelningen. Värnpliktig tandläkare disponeras för den skull sedan slutet av november och arbetet har förlöpt tillfredsställande och till det avsevärt ökade tandvårdsbehovets bästa. (G. Wikström.)

E. Sjukligheten och sjukvården bland manskapet.

Siffror inom klammer () avse föregående år.

Sjuklighet. Enligt Tab. 8 uppgick år 1940 antalet vårdade till 228 455, varav 3 777 voro kvarliggande från föregående år. Antalet sjukdomsfall har sålunda mer än tredubblats sedan föregående år, då 72 762 vårdades. Antalet sjukdagar utgjorde sammanlagt 1 793 492 eller i medeltal 8·0 på varje under året insjuknad mot respektive 542 678 och 7·5 under år 1939. Av samtliga ha 55 % vårdats vid truppen, 42 % vid militärsjukhus och 3 % å civilt sjukhus. Såsom odugliga till fortsatt krigstjänst ha avförts 6 204 eller 2·7 % av samtliga under året avförda.

Under året inträffade bland manskapet 189 dödsfall, därav 13 i lunginflammation, 12 i blindtarmsinflammation, 4 i lungsot, 6 genom alkoholförgiftning, 1 koloxidförgiftning, 50 drunkning, 34 olyckshändelse av annan art och 21 självmord (Tab. 11).

De vanligaste sjukdomarna (Tab. 9 och 10) ha liksom under de föregående åren varit akuta infektionssjukdomar, andningsorganens, matsmältningsorganens och bensystemets sjukdomar samt ej minst yttre skador. Inom de två första grupperna visade enligt föreliggande statistik akut och kronisk luftrörskatarr största frekvensen med 31 270 (10 881), halsfluss 16 658 (9 733), vaccinationsbesvär 5 611 (1 076), influensa 3 968 (3 596), strupkatarr 9 442 (1 999), pås-

sjuka 2 805 (658), katarral lunginflammation 1 462 (656), feber av obestämt slag 1 323 (1 414), vartill torde böra läggas större delen av de under rubriken »andra akuta infektionssjukdomar» upptagna 1 820 (846), vidare scharlakansfeber 1 195 (1 799) och rash 1 122 (1 362); däremot räknade difteri endast 12 fall och mässling 477. Av andra sjukdomar må omnämnas kontusion och krossår 11 463 fall, ledvrickning 9 870, skoskav 5 290, böld 4 813, muskelinflammation 4 581, sår av skarpt eller spetsigt vapen 4 091, benbrott 2 384, nervsmärta 2 212, skabb 2 032 och blodåderbräck 1 898.

De *epidemiska sjukdomarnas* utbredning under olika tider av året framgår av nedanstående tablå. Scharlakansfeber visade sin största frekvens under vårmånaderna, influensa under eftervintern med maximum i februari.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Summa
Smittkoppor	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Scharlakansfeber . .	123	275	171	168	156	85	23	32	21	17	54	70	1 195
Mässling	—	2	5	21	39	34	54	19	21	86	115	81	477
Tarmtyfus	—	1	2	1	—	—	—	—	—	—	—	2	6
Paratyfus	1	—	—	—	1	1	7	26	5	6	—	—	47
Rödsot	—	—	—	1	—	—	1	15	2	—	1	1	21
Difteri	—	—	—	—	—	6	—	—	2	—	4	—	12
Påssjuka	83	217	349	410	638	322	106	56	39	49	240	296	2 805
Kikhosta	—	—	—	15	—	3	1	2	—	—	6	—	27
Influensa	424	1 376	211	306	514	143	84	139	69	117	183	402	3 968
Akut barnförslamning	1	—	—	2	—	7	3	4	6	1	2	—	28
Sömnssjuka	—	—	—	—	6	—	1	3	1	2	1	—	14
Epidemisk hjärnfeber	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	2
Undulantfeber . . .	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Denguefeber	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Av de *smittsamma könssjukdomarna* bland fast anställda och värnpliktiga förekom gonorrhé i 534 (247) fall, nyförvärvad syfilis i 7 (3) och ulcus molle i 3 (—). Antalet fall av gonorrhé har sålunda mer än fördubblats sedan föregående år. I betraktande av det betydligt ökade antalet inkallade är denna ökning icke anmärkningsvärd; det relativa antalet fall har nämligen nedgått högst avsevärt.

Sjukvård. Å garnisonssjukhusen ha vårdats inalles 29 469 patienter, varav 28 728 under året nyintagna, mot 22 532 under föregående år. Antalet vårdagar för samtliga vårdade uppgick till 373 958 (301 435). Av de intagna voro 6 896 (8 849) civila med 123 523 (171 557) vårdagar eller 33 % av samtliga vårdagar mot 57 och 70 % under åren 1939 och 1938. Vidare tillhörde av intaget manskap det största antalet armén eller 17 277, medan 2 832 voro hänförliga till marinen och 247 flygvapnet (*Tab. 12 a* och *12 b*). I *Tab. E* lämnas en översikt av *civil sjukvård* vid garnisonssjukhusen.

I *Tab. 13* meddelas uppgifter å sjukdomar för de å garnisonssjukhusen vårdade utom för civila sjuka; uppgifter rörande dessa överlämnas till medicinalstyrelsen. De vanligaste sjukdomarna ha varit akuta bronchiter i 1 631 fall, skabb 978, halsfluss 927, bräck 440, blindtarmsinflammation 437, gonorrhé 331

Tab. E. Antal platser, intagna, vård dagar m. m. för *civila* sjuka å garnisons-sjukhusen år 1940.

Garnisonssjukhus	Antal sjuk- platser ¹ d. 31/12	Under året		Antal vård- dagar	Antal vårdade			Vård- dagar pr patient
		intagna	avlidna		pr dag	på en gång		
						högst	lägst	
Stockholm	230	194	5	3 472	10	.	.	18
Karlsborg	61	575	30	11 220	31	61	7	18
Boden, inkl. epidemipatienter	278	3 312	104	54 720	150	182	131	13
Skövde	233	1 029	38	17 989	49	67	18	17
Visborg	73	—	—	—	—	—	—	—
Linköping	79	259	6	4 533	12	22	6	17
Eksjö	90	702	45	12 583	34	54	17	18
Sollefteå	90	825	59	19 006	52	84	26	23
Summa	1 134	6 896	287	123 523	338	.	.	18

¹ För *hela* sjukhuset, för *civila* enbart i regeln ej fastställt.

och scharlakansfeber 312. Antalet olycksfall har varit rätt betydande; för ledvrickningar ha vårdats 345 fall och arm- och benbrott 409 fall.

Blodgruppsbestämning har utförts å all i tjänstgöring varande personal inom armén under år 1940. Därvid har fördelningen på grupper visat sig vara följande:

grupp	A		47.24 %
,	B		10.99 %
,	AB		4.40 %
,	O		37.37 %

Tab. 1. Sammandrag av rapporterna över besiktningarna av värnpliktiga år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
O m r å d e n	Summa prövade	Icke inskrivna			Inskrivna							På 100 prövade		
		TO	O	S:a	Studenter och sjökap- tener samt likställda	Värnpliktiga i allmänhet				S:a	Ej inskrivna	Inskrivna	I allt	
						Vapenföra		Ej va- penf.						
					SV	SB	1	2	3	4				
20-åriga	58 101	2 707	3 291	5 998	2 153	120	33 522	10 745	3 785	1 778	52 103	10·3	89·7	100·0
Södra militärområdet	13 780	564	752	1 316	432	36	8 254	2 349	919	424	12 414	9·6	90·4	100·0
Norra	9 142	480	588	1 068	238	6	4 632	2 460	528	210	8 074	11·7	88·3	100·0
Västra	13 173	542	660	1 202	390	27	8 246	2 126	706	476	11 971	9·1	90·9	100·0
Östra	17 425	807	881	1 688	1 027	48	9 915	2 924	1 330	493	15 737	9·7	90·3	100·0
Övre Norrlands militärområde	4 227	314	387	701	59	3	2 141	868	287	168	3 526	16·6	83·4	100·0
Gotlands militärområde	404	—	23	23	7	—	334	18	15	7	381	5·7	94·3	100·0
Överåriga.	4 011	704	538	1 242	142	38	830	944	420	395	2 769	81·0	69·0	100·0
Södra militärområdet	771	116	106	222	9	8	169	184	100	79	549	28·8	71·2	100·0
Norra	661	144	106	250	5	3	103	196	57	47	411	37·8	62·2	100·0
Västra	882	151	94	245	19	6	196	207	57	102	587	29·4	70·6	100·0
Östra	1 296	201	130	331	105	20	286	278	163	113	965	25·5	74·5	100·0
Övre Norrlands militärområde	436	92	100	192	4	1	67	78	40	54	244	44·0	56·0	100·0
Gotlands militärområde	15	—	2	2	—	—	9	1	3	—	13	13·3	86·7	100·0
Underåriga.	663	—	—	—	475	9	151	27	1	—	663	—	100·0	100·0
Södra militärområdet	179	—	—	—	114	3	39	23	—	—	179	—	100·0	100·0
Norra	88	—	—	—	27	2	9	—	—	—	38	—	100·0	100·0
Västra	113	—	—	—	72	1	39	1	—	—	113	—	100·0	100·0
Östra	317	—	—	—	250	3	61	3	—	—	317	—	100·0	100·0
Övre Norrlands militärområde	9	—	—	—	6	—	2	—	1	—	9	—	100·0	100·0
Gotlands militärområde	7	—	—	—	6	—	1	—	—	—	7	—	100·0	100·0
Sammandrag.	62 775	3 411	3 829	7 240	2 770	167	34 503	11 716	4 206	2 173	55 535	11·5	88·5	100·0
Södra militärområdet	14 680	680	858	1 538	555	47	8 462	2 556	1 019	503	13 142	10·5	89·5	100·0
Norra	9 841	624	694	1 318	270	11	4 744	2 656	585	257	8 523	13·4	88·6	100·0
Västra	14 118	693	754	1 447	481	34	8 481	2 334	763	578	12 671	10·2	89·8	100·0
Östra	19 038	1 008	1 011	2 019	1 382	71	10 262	3 205	1 493	606	17 019	10·6	89·4	100·0
Övre Norrlands militärområde	4 672	406	487	893	69	4	2 210	946	328	222	3 779	19·1	80·9	100·0
Gotlands militärområde	426	—	25	25	13	—	344	19	18	7	401	5·9	94·1	100·0

Anm. Gruppen TO omfattar tillfälligt odugliga till krigstjänst, O odugliga, SV studenter etc. vapenföra, SB studenter etc. dugliga till viss befattning. — Rörande gruppernas omfattning i övrigt se textavd. sid. 8. — Beträffande ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden, se Tab. 7 a.

Tab. 2 a. Kroppsfel och sjukdomar hos 20-åriga värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp TO, år 1940.

3-412168

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Inskrivningsområden (i.o.)	Vid förtäring prövade	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar		Ämnesoms- o. endokr. sjukd. Blodsjukd.	Sinnessjukdomar	Nervsyste- mets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältungs- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Stödj- o. rörelseorga- nens sjukdomar	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Synster	Va	Vb	Summa	
		Allmän svaghet	Övriga bildningsfel	Övriga infek- tionssjukdomar	Tuberkulos			Fallandesot	Övriga sjukd. i nervsystemet													
Malmöhus södra i.o. . .	3 442	—	—	—	1	1	—	—	3	—	—	3	1	14	3	3	—	—	33	32	94	
Malmöhus norra . . .	3 497	1	—	—	2	1	—	—	3	1	1	9	1	21	5	2	—	—	35	28	110	
Kronobergs . . .	3 549	13	—	—	7	5	—	—	6	10	—	7	6	24	13	3	—	1	37	8	143	
Norra Smålands . . .	3 222	9	1	—	7	2	1	—	1	5	—	33	4	31	9	6	2	3	54	45	217	
Kopparbergs . . .	2 236	—	—	—	—	2	4	—	1	2	3	4	3	15	1	4	—	5	30	41	117	
Gävleborgs . . .	2 173	—	—	—	1	2	—	—	1	1	—	—	3	3	3	—	—	—	46	17	74	
Jämtlands . . .	2 644	7	1	—	36	2	2	—	3	1	—	9	6	32	6	5	1	4	46	41	208	
Västernorrlands . . .	2 089	2	—	—	5	2	—	—	—	1	—	5	3	14	3	2	—	—	20	28	86	
Hallands . . .	1 355	7	—	—	6	1	—	—	2	—	1	1	2	4	1	—	—	—	12	1	40	
Västgöta-Bohus . . .	4 283	2	1	—	9	6	1	1	1	2	—	11	6	25	2	8	—	—	52	23	150	
Älvsborgs . . .	2 546	14	1	—	9	3	—	—	1	8	—	2	5	17	2	1	—	—	19	16	100	
Skaraborgs . . .	2 304	—	1	—	7	3	—	—	3	1	—	6	—	12	4	6	—	—	20	14	77	
Värmlands . . .	2 685	1	—	—	10	5	1	—	2	6	1	9	14	18	1	2	1	—	68	34	175	
Östergötlands . . .	3 137	5	3	—	8	4	3	1	2	3	3	15	5	27	8	5	6	6	68	19	190	
Örebro . . .	3 045	—	—	—	8	4	1	—	1	—	5	1	5	24	8	2	1	2	42	40	149	
Södermanlands . . .	2 568	6	1	—	8	3	2	1	—	3	4	30	2	11	7	7	—	—	37	28	151	
Stockholms . . .	6 171	6	—	—	5	3	1	1	—	2	2	20	11	31	12	8	1	2	88	24	219	
Uppsala . . .	2 504	9	—	—	—	1	—	—	2	—	4	4	2	30	1	1	—	1	30	13	98	
Västerbottens . . .	2 243	22	1	—	20	9	1	—	1	9	5	18	9	9	15	2	—	1	39	28	185	
Norrbottnens . . .	1 984	17	2	1	24	4	—	—	1	3	3	8	6	10	10	4	—	—	12	4	129	
Gotlands . . .	404	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sammandrag.																						
Södra militärområdet . .	13 730	24	1	—	17	9	1	—	2	15	7	52	12	90	30	13	3	4	159	113	564	
Norra . . .	9 142	9	1	—	42	8	6	—	3	5	4	18	15	64	10	11	2	9	142	127	480	
Västra . . .	13 173	24	3	—	41	19	3	1	2	12	2	29	27	76	10	17	2	—	171	88	542	
Östra . . .	17 425	26	4	—	29	15	7	3	5	10	14	74	25	123	36	23	8	11	265	124	807	
Övre Norrlands mil.omr.	4 227	39	3	1	44	13	1	—	2	4	12	21	15	19	25	6	4	1	51	32	314	
Gotlands militärområde .	404	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	58 101	122	12	1	178	64	18	4	14	41	48	53	194	94	372	111	70	19	25	788	484	2 707
I varje grupp																						
på 100 av samtliga . .	4.5	0.4	0.0	6.4	2.4	0.7	0.1	0.5	1.5	1.8	2.0	7.2	3.5	13.7	4.1	2.6	0.7	0.9	29.1	17.9	100.0	
på 1 000 prövade . . .	2.1	0.2	—	3.0	1.1	0.3	0.1	0.2	0.7	0.8	0.9	3.3	1.6	6.4	1.9	1.2	0.8	0.4	13.6	8.8	46.5	

Anm. Grupp TO omfattar för tillfället till krigstjänst odugliga. Gruppen Va omfattar TO med försenad eller otillräcklig kroppsutveckling och gruppen Vb omfattar TO med tillfällig sjukdom eller svaghet efter överständer sjukdom.

Tab. 2 b. Kroppsfel och sjukdomar hos *överåriga* värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp TO, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23
Inskrivningsområden (i. o.)	Vid förättning prövade	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar		Amnesoms- o. endokr. sjukd. Blodsjukd.	Sinnessjukdomar	Nervsystemets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmättnings- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Stödje- o. rörelseorga- nens sjukdomar	Hudsjukd. o. sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svulster	Va	Vb	Summa	
		Allmän svaghet	Övriga bildningsfel	Övriga infek- tionssjukdomar	Tuberkulos			Fallandesot i nervsystemet	Övriga sjukd. i nervsystemet													
Malmöhus södra i.o. . .	159	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	1	—	2	1	—	—	12	8	27	
Malmöhus norra „ . .	164	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	14	—	1	—	—	2	3	25	
Kronobergs „ . .	200	3	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	1	3	16	4	1	—	1	—	31	
Norra Smålands „ . .	248	—	—	—	1	1	—	—	3	—	1	1	5	3	8	1	1	—	2	—	33	
Kopparbergs „ . .	155	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	—	8	1	—	—	10	17	39	
Gävleborgs „ . .	127	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	1	6	—	—	1	13	5	29	
Jämtlands „ . .	215	—	—	—	4	—	—	—	—	—	1	—	—	28	2	—	—	—	6	8	51	
Västernorrlands „ . .	164	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	11	1	—	—	—	—	8	25	
Hallands „ . .	104	5	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	2	1	—	—	—	1	1	12	
Västgöta-Bohus „ . .	227	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	1	11	—	—	—	—	6	5	25	
Älvsborgs „ . .	117	6	—	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	7	2	—	—	—	1	—	20	
Skaraborgs „ . .	169	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	5	9	4	3	—	—	6	4	35	
Värmlands „ . .	215	4	1	—	5	2	—	—	1	1	—	—	2	1	12	2	4	1	17	6	59	
Östergötlands „ . .	236	—	—	—	1	1	1	—	—	1	—	2	3	1	12	7	2	1	15	5	57	
Örebro „ . .	165	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	3	13	4	—	—	5	9	36	
Södermanlands „ . .	139	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	6	10	22	
Stockholms „ . .	643	1	—	—	1	2	—	1	—	—	—	—	5	2	14	5	4	—	28	2	65	
Uppsala „ . .	113	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	11	1	—	—	6	—	21	
Västerbottens „ . .	260	8	—	—	11	3	—	1	—	1	2	—	3	6	11	3	1	—	8	1	54	
Norrbottnens „ . .	176	5	—	—	2	6	—	—	—	—	1	2	1	3	12	3	2	—	1	—	38	
Gotlands „ . .	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Sammandrag.																						
Södra militärområdet . .	771	3	—	—	3	2	1	—	3	3	1	1	7	6	40	6	6	4	—	17	13	116
Norra „ . .	661	1	—	—	5	—	1	1	1	3	—	1	3	2	53	3	2	—	1	29	38	144
Västra „ . .	832	16	1	—	12	4	1	—	1	1	1	—	8	3	40	8	7	—	31	16	151	
Östra „ . .	1 296	1	—	—	3	3	1	1	—	1	—	2	12	6	53	17	9	1	5	60	26	201
Övre Norrlands mil omr. .	436	13	—	—	13	9	—	1	—	1	3	2	4	9	23	6	3	—	4	1	92	
Gotlands militäromr. . .	15	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
Summa	4 011	34	1	—	36	18	4	3	5	9	5	6	34	26	209	40	27	5	7	141	94	704
I varje grupp																						
på 100 av samtliga . .		4.8	0.1	—	5.1	2.6	0.6	0.4	0.7	1.3	0.7	0.9	4.8	3.7	29.7	5.7	3.8	0.7	1.0	20.0	13.4	100.0
på 1 000 prövade . . .		8.5	0.2	—	9.0	4.5	1.0	0.7	1.2	2.2	1.2	1.5	8.5	6.5	52.1	10.0	6.7	1.2	1.7	35.2	23.4	175.5

Ann. Grupp TO omfattar för tillfället till krigstjänst odugliga. — Gruppen Va omfattar TO med försenad eller otillräcklig kroppsutveckling och gruppen Vb omfattar TO med tillfällig sjukdom eller svaghet efter överständer sjukdom.

Tab. 3 a. Kroppsfel och sjukdomar hos 20-åriga värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp O, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid förrätt- ning pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar		Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnesjukdom	Nervsystemssjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Stödje- o. rörelse- organens sjukdomar	Hudsjukd. och sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svulster	Summa	
		Allmän svaghet	Övriga bildningsfel	Övriga infek- tionssjukdomar	Tuberkulos			Fallandesot	Övr. sjukd. i nervsystemet		Dövhet o. övr. öronsjukdomar	Dövstumhet									
Malmöhus södra l.o	3 443	5	—	3	26	3	6	30	7	4	—	4	17	11	—	5	28	2	—	157	
Malmöhus norra „	3 497	4	1	—	17	3	4	38	9	5	—	5	33	7	4	3	28	1	—	169	
Kronobergs „	3 569	2	—	3	35	6	7	27	6	17	—	—	31	20	8	5	32	5	1	224	
Norra Smålands „	3 222	6	—	—	17	9	10	34	9	18	—	—	24	14	7	4	30	3	3	202	
Kopparbergs „	2 236	—	1	5	20	3	8	19	7	9	—	—	18	6	2	6	21	—	1	182	
Gävleborgs „	2 173	—	—	1	23	3	1	20	4	5	—	—	11	4	1	4	17	—	—	103	
Jämtlands „	2 644	6	1	1	37	4	4	26	6	6	—	—	18	17	2	—	43	2	1	192	
Västernorrlands „	2 089	2	—	4	42	4	5	13	5	3	—	—	25	14	3	4	24	1	2	161	
Hallands „	1 355	—	—	—	13	5	2	12	1	4	—	—	2	4	3	1	8	—	1	65	
Västgöta-Bohus „	4 283	—	—	2	40	3	8	32	5	10	—	—	12	9	2	2	32	1	2	175	
Älvsborgs „	2 546	4	—	—	15	5	9	22	6	14	—	—	18	11	8	4	29	1	—	152	
Skaraborgs „	2 304	5	—	—	16	6	9	19	2	6	—	—	13	5	5	—	23	—	1	115	
Värmlands „	2 685	3	1	2	13	4	11	38	6	8	—	—	20	6	4	2	24	—	1	153	
Östergötlands „	3 137	2	2	—	9	9	11	38	8	9	—	—	9	5	2	1	27	1	2	144	
Örebro „	3 045	4	2	—	23	2	14	25	3	7	—	—	40	6	2	1	32	—	1	185	
Södermanlands „	2 568	1	1	—	16	5	2	20	7	10	—	—	23	14	3	3	30	—	1	148	
Stockholms „	6 171	—	1	8	64	2	4	63	11	11	—	—	22	14	5	4	22	—	1	247	
Uppsala „	2 504	—	1	—	21	4	7	24	7	12	—	—	34	9	4	4	22	1	—	157	
Västerbottens „	2 243	5	—	1	51	3	2	28	4	12	—	—	30	17	3	2	26	2	2	206	
Norrbottnens „	1 984	—	4	2	72	3	—	25	8	6	—	—	21	9	—	2	21	—	—	181	
Gotlands „	404	1	—	1	6	—	2	3	—	1	—	—	1	—	—	—	5	—	—	23	
Sammandrag.																					
Södra militärområdet	13 730	17	2	6	95	21	27	129	31	44	—	—	105	52	19	17	118	11	4	752	
Norra „	9 142	8	2	11	122	14	18	78	22	23	—	—	72	41	8	14	105	3	4	588	
Västra „	13 173	12	1	4	97	24	39	123	20	42	—	—	65	35	22	9	116	2	5	660	
Östra „	17 425	7	7	8	133	22	38	170	36	49	—	—	128	48	16	13	133	2	5	881	
Övre Norrlands militärområde	4 227	5	4	3	123	6	2	53	12	18	—	—	51	26	3	4	47	2	2	387	
Gotlands militärområde	404	1	—	1	6	—	2	3	—	1	—	—	1	—	—	—	5	—	—	23	
Summa	58 101	50	16	33	576	87	126	556	121	177	188	1	422	202	63	57	524	20	20	3 291	
I varje grupp																					
på 100 av samtliga		1.5	0.5	1.0	17.5	2.7	3.8	16.9	3.7	5.4	4.2	0.0	3.0	12.8	6.1	2.1	1.7	15.9	0.6	0.6	100.0
på 1 000 prövade		0.9	0.3	0.3	9.9	1.5	2.2	9.8	2.1	3.0	2.4	0.0	1.7	7.8	3.5	1.2	1.0	9.0	0.3	0.3	56.6

Anm. Grupp O omfattar till krigstjänst odugliga.

Tab. 3 b. Kroppsfel och sjukdomar hos *överåriga* värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp O, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Inskrivningsområden	Vid förrätt- ning pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel	Infektions- sjukdomar	Amnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom	Nervsystem- sjukd.	Öronsjuk- domar	Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.
		Allmän svaghet	Övriga bildningsfel	Övriga bildningsfel	Tuberkulos	Övriga infek- tionssjukdomar	Fallandesot	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.	Övriga sjukd.
Malmöhus södra i.o.	159	—	—	—	2	2	—	4	—	2	—	—	—	2	—	2	—	—	—	—	18
Malmöhus norra	164	2	—	—	2	1	—	7	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	19
Kronobergs	200	3	—	—	7	—	—	8	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	34
Norra Smålands	248	1	—	—	4	2	—	1	1	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	35
Kopparbergs	155	1	1	—	3	—	—	4	—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	17
Gävleborgs	127	—	—	—	5	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	15
Jämtlands	215	1	—	—	2	2	—	3	3	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	87
Västernorrlands	164	—	—	—	12	2	—	5	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	87
Hallands	104	—	—	—	4	—	—	3	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	12
Västgöta-Bohus	227	—	—	1	8	—	—	8	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	27
Älvsborgs	117	2	2	2	—	2	—	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	12
Skaraborgs	169	—	—	—	3	3	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	16
Värmlands	215	1	—	1	4	2	—	2	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	27
Östergötlands	236	—	—	—	1	—	—	8	3	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	22
Örebro	165	4	—	—	4	2	—	—	—	5	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	27
Södermanlands	139	—	—	—	2	1	—	2	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	14
Stockholms	643	1	—	—	11	—	—	7	1	1	3	—	—	4	—	—	—	—	—	—	48
Uppsala	113	—	—	—	2	—	—	2	1	1	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	19
Västerbottens	200	7	1	—	18	4	—	5	—	2	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	71
Norrbottnens	176	—	1	—	9	1	—	4	—	2	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	29
Gotlands	15	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
<i>Sammandrag.</i>																					
Södra militärområdet	771	6	—	—	15	5	2	20	1	7	3	—	—	20	8	6	3	8	1	1	106
Norra	661	2	1	—	22	5	1	19	3	4	1	—	—	5	7	14	7	12	—	—	106
Västra	832	3	2	4	19	7	2	16	3	3	2	—	—	7	3	8	4	7	—	—	84
Östra	1 296	5	—	—	20	3	5	19	5	8	5	—	—	1	17	10	13	16	—	—	180
Övre Norrlands militärområde	436	7	2	—	27	5	2	9	—	4	1	—	—	7	12	11	4	5	2	1	100
Gotlands militärområde	15	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Summa	4 011	24	5	4	103	25	12	84	12	26	12	—	—	17	63	46	38	18	45	2	538
<i>I varje grupp</i>																					
på 100 av samtliga		4.5	0.9	0.7	19.1	4.7	2.2	15.8	2.2	4.8	2.2	—	—	3.2	11.7	8.6	7.1	3.8	8.4	0.4	100.0
på 1 000 prövade		6.0	1.2	1.0	25.7	6.2	3.0	20.9	3.0	6.5	3.0	—	—	4.2	15.7	11.5	9.5	4.5	11.2	0.5	184.1

Anm. Grupp O omfattar till krigstjänst odugliga.

Tab. 4. Kroppsfel och sjukdomar hos värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp SB, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- ning pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel			Infektions- sjukdomar	Ämnesomättnings- o. blodsjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorga- nens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältningso- rganens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukd.	Stödje- o. rörelse- organens sjukd.	Hudsjukd., sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svalster	Summa
		Allmän svaghet	Otillräcklig kroppslängd	Övriga bildningsfel													
20-åriga.																	
Malmöhus södra i.o.	3 442	—	—	—	—	1	1	2	—	2	—	—	—	1	2	—	9
Malmöhus norra „	3 497	1	—	—	—	—	—	2	1	4	—	—	—	4	—	—	12
Kronobergs „	3 569	—	—	—	—	1	—	1	—	—	1	—	1	2	—	—	6
Norra Smålands „	3 222	—	—	—	—	—	—	1	—	4	—	1	1	2	—	—	9
Kopparbergs „	2 236	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Gävleborgs „	2 173	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Jämtlands „	2 644	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Västernorrlands „	2 089	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	2
Hallands „	1 355	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Västgöta-Bohus „	4 283	—	1	—	1	1	—	2	5	1	2	—	1	4	—	—	18
Älvsborgs „	2 546	1	—	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	3
Skaraborgs „	2 304	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	—	3
Värmlands „	2 685	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	—	2
Östergötlands „	3 137	—	—	—	1	—	—	—	—	2	—	—	1	1	—	—	5
Örebro „	3 045	—	—	—	—	1	—	1	1	1	—	—	1	1	—	—	5
Södermanlands „	2 568	—	—	—	—	—	—	2	—	2	—	—	1	2	—	—	7
Stockholms „	6 171	1	—	—	—	1	1	6	2	8	3	1	—	2	—	—	25
Uppsala „	2 504	—	—	—	—	—	1	3	—	—	1	—	—	1	—	—	6
Västerbottens „	2 243	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Norrbottnens „	1 984	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Gotlands „	404	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sammandrag.																	
Södra militärområdet	13 730	1	—	—	—	2	1	6	1	10	1	1	2	9	2	—	36
Norra „	9 142	—	—	—	—	2	—	1	1	1	—	—	—	1	—	—	6
Västra „	13 173	1	1	—	1	1	—	4	5	2	4	—	3	5	—	—	27
Östra „	17 425	1	—	—	1	2	2	12	3	13	4	1	2	7	—	—	48
Övre Norrlands militärområde	4 227	—	—	1	—	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	3
Gotlands militärområde	404	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa 20-åriga	58 101	3	1	1	2	8	3	28	10	26	9	2	8	22	2	—	120
Överåriga, summa	4 011	4	2	—	2	—	2	2	—	6	3	5	3	8	1	—	38
Underåriga, „	663	—	—	—	—	—	—	1	3	—	—	—	1	4	—	—	9

Anm. Grupp SB omfattar studenter och sjökapteners samt likställda, dugliga till viss befattning.

Tab. 5. Kroppsfel och sjukdomar hos värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp 4, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- ning pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel	Övriga bildningsfel	Ötträcklig kroppslängd	Infektions- sjukdomar	Amnesomställnings- o. blodsjukdomar	Stinesjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorga- nens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Masmaltnings- organens sjukd.	Urin- och köns- organens sjukd.	Stödj- o. rörelse- organens sjukd.	Hudsjukd., sjukd. i bindar, lymfkörtl.	Synstjer	S u m m a
<i>20-åriga.</i>																		
Malmöhus södra i.o.	3 442	9	—	—	1	—	3	5	13	12	8	2	2	9	26	2	—	92
Malmöhus norra „	3 497	8	1	—	—	3	6	4	15	19	13	7	10	2	23	—	1	112
Kronobergs „	3 569	2	—	1	1	1	3	10	18	27	22	7	4	2	35	2	1	187
Norra Smålands „	3 222	6	2	1	1	1	3	3	13	5	13	5	1	1	26	1	1	83
Kopparbergs „	2 236	2	—	—	2	2	1	3	12	10	9	3	2	—	18	1	1	66
Gävleborgs „	2 173	—	—	—	—	—	2	3	8	16	7	1	1	1	11	—	1	51
Jämtlands „	2 644	1	1	1	—	—	2	4	5	4	4	3	2	1	15	—	—	43
Västernorrlands „	2 089	—	—	—	2	1	1	5	11	10	3	3	—	—	10	1	3	50
Hallands „	1 355	1	—	—	1	—	2	3	5	6	8	1	—	1	18	—	1	47
Västgöta-Bohus „	4 283	—	—	1	2	1	1	4	19	5	24	15	1	—	41	—	—	114
Älvsborgs „	2 546	2	—	1	2	2	1	10	9	13	38	8	5	8	24	3	—	126
Skaraborgs „	2 304	13	3	—	—	—	1	2	11	8	39	2	8	1	29	—	—	117
Värmlands „	2 685	—	—	—	3	—	1	3	9	4	21	4	—	4	20	—	3	72
Östergötlands „	3 137	8	1	—	5	2	1	4	14	12	16	2	2	3	38	1	1	110
Örebro „	3 045	2	—	—	2	1	1	3	9	3	12	3	2	1	23	1	1	64
Södermanlands „	2 568	1	—	—	1	1	1	1	10	10	6	4	—	1	31	4	1	72
Stockholms „	6 171	1	1	3	2	1	1	7	34	10	23	9	7	5	45	—	1	150
Uppsala „	2 504	3	2	1	1	2	4	5	7	10	26	3	1	5	21	5	1	97
Västerbottens „	2 243	5	—	—	3	2	1	—	8	18	6	2	—	3	26	2	1	76
Norrbottnens „	1 984	4	1	—	3	1	3	4	2	14	32	2	2	—	23	—	1	92
Gotlands „	404	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	3	—	—	7
<i>Sammandrag.</i>																		
Södra militärområdet	13 730	25	3	2	3	5	14	22	59	63	56	21	17	16	110	5	3	424
Norra „	9 142	8	1	1	4	3	6	15	36	40	23	10	5	2	54	2	5	210
Västra „	13 173	16	3	2	8	3	6	22	53	36	130	30	14	14	132	3	4	476
Östra „	17 425	15	4	4	11	7	8	20	74	45	83	21	12	15	158	11	5	493
Övre Norrlands militärområde	4 227	9	1	—	6	3	4	4	10	32	38	4	2	3	48	2	2	168
Gotlands militärområde	404	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	3	—	—	7
Summa 20-åriga	58 101	69	12	9	32	21	38	83	233	217	331	86	50	50	505	23	19	1 778
Överåriga, summa	4 011	60	11	—	8	3	1	18	22	27	60	19	63	12	79	6	6	395

Anm. Denna grupp omfattar till krigstjänst dugliga, icke vapenföra.

Tab. 6. Kroppsfel och sjukdomar hos värnpliktiga, vid besiktningarna tillförda grupp 3, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
Inskrivningsområden	Vid för- rätt- nings- pröva- de	Bildnings- och utvecklingsfel	Övriga bildningsfel	Övriga bildningsfel	Infektions- sjukdomar	Ämnesomsättnings- o. blodsjukdomar	Sinnessjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorga- nens sjukdomar	Andningsorga- nens sjukdomar	Matsmältnings- organens sjukd.	Urin- och köns- organens sjukd.	Stöd- o. rörelse- organens sjukd.	Hudsjukd., sjukd. i bindväv, lymfkört.	Synstjer	S u m m a
<i>20-åriga.</i>																		
Malmöhus södra l.o.	3 442	3	1	—	—	—	1	2	89	4	6	2	—	11	95	3	—	217
Malmöhus norra „	3 497	1	—	—	1	—	—	3	76	8	32	—	12	7	138	2	—	238
Kronoberga „	3 569	—	—	1	1	—	—	1	63	12	12	2	9	3	92	3	—	198
Norra Smålands „	3 222	1	7	—	1	—	—	7	63	15	23	1	5	5	87	5	1	221
Kopparbergs „	2 236	1	1	1	—	1	—	7	34	4	3	3	20	1	42	3	1	122
Gävleborgs „	2 173	—	—	—	—	—	—	2	34	6	2	—	1	—	30	1	1	77
Jämtlands „	2 644	10	—	1	3	—	—	2	48	4	26	1	25	6	43	2	4	175
Västernorrlands „	2 089	—	—	2	—	—	—	2	50	7	26	2	3	4	53	1	4	154
Hallands „	1 355	—	1	—	2	—	—	—	24	3	8	—	1	6	51	3	—	99
Västgöta-Bohus „	4 283	—	—	—	—	1	1	—	116	14	5	—	2	—	54	5	1	199
Älvsborgs „	2 546	—	—	—	1	—	—	7	53	2	22	1	2	7	67	6	—	168
Skaraborgs „	2 304	—	—	—	—	2	—	2	32	6	5	—	4	3	26	2	—	82
Värmlands „	2 685	—	—	1	5	—	—	4	53	7	11	1	8	6	60	—	2	158
Östergötlands „	3 137	—	2	—	1	—	—	5	51	7	33	2	5	9	106	3	12	286
Örebro „	3 045	1	2	2	—	—	—	5	62	7	27	2	7	1	137	6	7	266
Södermanlands „	2 568	13	—	—	2	—	—	8	29	10	15	6	3	5	127	6	—	224
Stockholms „	6 171	9	—	3	1	4	—	8	140	8	55	6	21	13	170	9	5	452
Uppsala „	2 504	—	2	—	—	—	—	4	49	7	12	1	3	5	66	3	—	152
Västerbottens „	2 243	1	—	—	—	—	1	1	51	12	15	4	12	9	55	7	4	172
Norrbottnens „	1 984	10	6	—	1	—	—	—	46	8	9	1	3	—	30	1	—	115
Gotlands „	404	1	—	—	—	—	—	—	3	—	4	1	—	—	5	1	—	15
<i>Sammandrag.</i>																		
Södra militärområdet	13 730	5	8	1	3	—	1	13	291	39	73	5	26	26	412	13	3	919
Norra „	9 142	11	1	4	3	1	—	13	166	21	57	6	49	11	168	7	10	528
Västra „	13 173	—	1	1	8	3	1	13	278	32	51	2	17	22	258	16	3	706
Östra „	17 425	23	6	5	4	4	—	30	331	39	142	17	39	33	606	27	24	1 880
Övre Norrlands militärområde	4 227	11	6	—	1	—	1	1	97	20	24	5	15	9	85	8	4	287
Gotlands militärområde	404	1	—	—	—	—	—	—	3	—	4	1	—	—	5	1	—	15
Summa 20-åriga	58 101	51	22	11	19	8	8	70	1 166	151	351	36	146	101	1 534	72	44	3 785
Överåriga, summa	4 011	14	13	2	12	—	—	8	61	26	69	9	32	22	133	10	14	420

Anm. Denna tabell omfattar vapenföra av grupp 3.

Tab. 7 a. Översikt av ändringar i förut inskrivnas värnpliktsförhållanden inom olika inskrivningsområden år 1940.

Inskrivningsområden	Antal värnpliktiga överförda från besiktningsgrupp											Summa					
	S V	S B	4	3	2	1	S:a	3	2	1	S:a						
	till besiktningsgrupp											Inskrivna					I allt
	O						4					Före 1936	1936	1937	1938	1939	
Malmöhus södra	40	11	43	55	58	503	710	5	4	40	49	632	36	27	51	13	759
Malmöhus norra	15	3	22	51	54	507	652	2	1	10	13	532	22	33	55	23	665
Kronobergs	6	2	78	50	91	813	1 040	3	1	37	41	921	32	33	59	36	1 081
Norra Smålands	19	19	61	81	156	466	802	3	5	30	38	669	28	50	73	20	840
Kopparbergs	7	—	23	67	269	368	734	1	25	52	78	663	41	37	55	10	812
Gävleborgs	7	—	33	47	71	330	488	3	3	37	43	440	15	22	51	3	581
Jämtlands	11	2	63	69	211	618	974	—	4	10	14	750	61	83	75	19	988
Västernorrlands	3	1	65	62	180	479	790	3	5	23	31	691	29	35	59	7	821
Hallands	7	—	25	20	19	219	290	—	—	11	11	247	7	16	23	8	301
Västgöta-Bohus	62	8	48	47	99	923	1 187	—	7	78	85	1 084	34	47	63	44	1 272
Älvsborgs	13	—	17	24	67	430	601	4	4	29	37	523	23	27	52	13	688
Skaraborgs	8	2	19	29	47	388	493	3	10	63	76	470	12	23	42	22	569
Värmlands	8	1	50	44	76	386	565	—	13	13	26	442	16	36	61	36	591
Östergötlands	7	3	25	48	76	480	639	6	13	97	116	583	46	35	59	32	755
Örebro	13	3	48	58	70	541	733	—	6	23	32	624	33	29	55	24	765
Södermanlands	12	3	32	21	47	583	648	—	1	13	14	561	12	22	41	26	662
Stockholms	126	25	174	117	162	1 582	2 186	10	26	252	288	2 176	52	85	90	71	2 474
Uppsala	17	6	39	37	70	473	642	3	11	50	64	559	27	34	70	16	706
Västerbottens	1	2	35	46	136	789	1 009	—	5	29	34	861	48	53	73	8	1 043
Norrbuttens	1	1	30	32	120	509	693	3	4	19	26	604	27	34	41	13	719
Gotlands	2	—	61	17	17	315	412	—	—	6	6	383	5	7	8	15	418
<i>Sammandrag.</i>																	
Södra militärområdet	80	35	204	237	359	2 289	3 204	13	11	117	141	2 754	118	143	238	92	3 345
Norra „	28	3	184	245	731	1 795	2 936	7	37	122	166	2 550	146	177	240	39	3 152
Västra „	98	11	159	164	308	2 396	3 136	7	34	194	235	2 766	92	179	241	123	3 371
Östra „	175	40	318	281	425	3 609	4 848	19	57	438	514	4 503	170	205	315	169	5 362
Övre Norrlands militäromr.	2	3	65	78	256	1 298	1 702	3	9	48	60	1 465	75	87	114	21	1 762
Gotlands militärområde	2	—	61	17	17	315	412	—	—	6	6	383	5	7	8	15	418
Summa	385	92	991	1 022	2 096	11 702	16 288	49	148	925	1 122	14 421	606	768	1 156	459	17 410
Varje gr. på 100 av samtliga	2.2	0.5	5.7	5.9	12.1	67.2	93.6	0.8	0.8	5.3	6.4	82.8	3.5	4.4	6.7	2.6	100.0

Anm. Grupp 0 omfattar till krigstjänst odugliga, grupp 4 till krigstjänst dugliga, icke vapenföra. Rörande övriga beteckningar se Tab. 1.

Tab. 7 b. Kroppsfel och sjukdomar hos *förut inskrivna* vpl, till gr. 0 resp. gr. 4 överförda, år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
Inskrivningsområden	Bildnings- och utvecklingsfel		Infektions- sjukdomar	Amnesomsättnings- och blodsjukdomar	Sinnessjukdom	Nervsyste- mets sjukd.		Ögonsjukdomar	Öronsjuk- domar		Cirkulationsorganens sjukdomar	Andningsorganens sjukdomar	Matsmältungs- organens sjukdomar	Urin- och köns- organens sjukdomar	Stödje- o. rörelse- organens sjukdomar	Hudsjukd. o. sjukd. i bindväv, lymfkörtl.	Svalster	Summa		
	Allmän svaghet	Övriga bildningsfel				Fallandesot	Övr. sjukd. i nervsystemet		Dövstumhet	Dövhet o. övr. öronsjukdomar										
Till grupp 0.																				
Malmöhus södra inskr.sområde	1	—	—	169	23	25	63	9	54	14	—	9	72	37	110	19	88	5	2	710
Malmöhus norra	4	—	—	136	18	26	57	16	75	17	—	15	68	42	64	16	92	3	3	652
Kronobergs	3	—	1	265	29	36	98	29	123	34	1	19	108	53	74	23	138	4	2	1 040
Norra Smålands	2	—	1	158	42	36	55	16	81	10	—	17	82	52	132	22	86	6	4	802
Kopparbergs	3	—	1	145	24	34	70	14	79	13	—	10	68	77	70	21	95	3	7	794
Gävleborgs	—	—	—	115	29	19	34	6	50	16	—	12	45	39	46	9	67	1	—	488
Jämtlands	4	—	1	169	35	34	86	21	102	31	—	22	112	93	72	21	162	7	2	974
Västernorrlands	2	—	—	183	24	13	54	15	79	25	—	12	95	54	73	24	128	4	5	790
Hallands	2	1	—	56	11	9	17	8	29	15	—	8	25	21	51	3	33	—	—	290
Västgöta-Bohus	3	—	1	383	37	38	104	22	100	14	—	26	71	49	200	12	116	8	3	1 187
Älvsborgs	3	—	—	150	33	24	52	5	57	16	—	6	46	27	83	19	72	3	5	601
Skaraborgs	2	—	—	64	45	28	46	9	46	15	—	9	48	35	70	12	57	5	2	493
Värmlands	1	1	—	89	25	29	62	10	73	17	—	5	68	31	46	6	97	4	1	565
Östergötlands	2	—	1	122	32	31	52	8	73	17	—	15	56	46	103	8	66	4	3	639
Örebro	2	—	—	140	54	27	59	6	84	14	—	15	70	40	89	13	111	5	4	733
Södermanlands	—	—	1	96	23	42	45	14	67	21	—	17	58	41	94	20	100	4	5	648
Stockholms	5	—	1	634	113	90	146	38	145	56	—	45	207	132	291	41	222	8	12	2 186
Uppsala	1	—	—	135	39	21	49	15	71	16	—	12	50	55	80	20	66	7	5	642
Västerbottens	—	—	—	221	19	14	66	14	85	21	—	22	76	65	240	14	141	8	3	1 009
Norrbottnens	—	—	—	190	17	16	50	15	49	22	—	23	78	56	31	13	125	6	2	693
Gotlands	1	1	—	76	10	7	40	11	36	19	—	14	38	35	43	14	61	6	—	412
Sammandrag.																				
Södra militärområdet	10	—	2	728	112	133	273	70	333	75	1	60	330	184	380	80	404	18	11	3 204
Norra	9	—	2	612	112	100	244	56	310	85	—	56	320	263	261	75	452	15	14	2 996
Västra	11	2	2	742	151	128	281	54	305	77	—	54	258	163	480	52	375	20	11	3 136
Östra	10	—	3	1 127	261	211	351	81	440	124	—	104	441	314	657	102	565	28	29	4 848
Övre Norrlands militärområde	—	—	—	411	36	30	116	29	134	43	—	45	154	121	271	27	266	14	5	1 701
Gotlands militärområde	1	1	—	76	10	7	40	11	36	19	—	14	38	35	43	14	61	6	—	412
Till grupp 0, summa	41	3	9	3 696	682	609	1 305	301	1 558	423	1	333	1 541	1 080	2 062	350	2 123	101	70	16 288
Till grupp 4, summa	9	—	—	4	19	8	1	—	98	86	1	68	155	55	182	23	407	10	1	1 122

Anm. Grupp 0 omfattar till krigstjänst odugliga.

Tab. 8. Sjukligheten bland manskapet

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Kvarligg. från 1939	Under året								
			Ålder				Månad				
	Truppförband och förläggningssort		Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Summa	Januari	Februari	Mars	April	Maj
I. arméfördelningen.											
1	Norra skånska inf.regementet ² . . .	22	106	3 330	4 658	8 094	356	1 064	173	742	1 285
2	Södra „ „ ³ . . .	10	85	1 123	3 450	4 610	229	111	69	718	1 121
3	Kronobergs regemente (Växjö) . . .	5	137	2 939	5 818	8 894	223	1 469	314	739	1 176
4	Jönköpings—Kalmar reg. (Eksjö) . .	35	116	3 169	3 339	6 624	1 689	1 126	441	322	563
5	Skånska kavallerireg. (Hälsingborg) .	4	258	640	1 103	2 001	177	341	67	216	188
6	Vendes artillerireg. (Kristianstad) . .	25	72	1 443	1 126	2 641	202	120	85	273	404
7	Smålands arméartillerireg. (Jönköping)	30	168	1 139	2 058	3 365	277	511	104	255	437
8	Göta ingenjörkår (Eksjö) . . .	3	48	1 088	1 298	2 434	125	293	50	188	375
9	Artilleriets skjutskola (Skillingaryd) .	31	6	644	259	909	209	150	65	66	62
10	Skånska trängkåren (Hässelholm) . .	11	42	868	1 748	2 658	101	180	23	332	646
	Summa	176	988	16 385	24 857	42 230	3 588	5 365	1 391	3 851	6 257
II. arméfördelningen.											
1	Jämtlands fältjägarreg. (Östersund) . .	481	170	6 218	6 853	13 241	3 106	1 279	1 272	567	780
2	Dalregementet (Falun) . . .	318	73	1 969	1 807	3 849	846	506	367	134	390
3	Hälsinge regemente (Gävle) . . .	25	190	2 125	3 587	5 902	443	486	268	397	636
4	Västernorrlands regemente (Sollefteå) .	436	126	3 939	4 132	8 197	1 791	991	916	588	601
5	Norrlands artillerireg. (Östersund) . .	271	88	1 894	2 386	4 368	1 460	525	509	210	309
6	Norrlands trängkår (Sollefteå) . . .	152	47	2 520	3 380	5 947	1 594	834	564	309	675
	Summa	1 683	694	18 665	22 145	41 504	9 240	4 621	3 896	2 205	3 891
III. arméfördelningen.											
1	Värmlands regemente (Karlstad) . . .	3	46	1 379	3 490	4 915	117	483	118	487	908
2	Skaraborgs „ (Skövde) . . .	16	87	2 024	3 730	5 841	202	931	179	429	985
3	Älvsborgs „ (Borås) . . .	1	57	1 466	2 703	4 226	132	976	151	515	770
4	Hallands „ (Halmstad) . . .	10	42	1 423	2 339	3 804	192	432	248	214	927
5	Bohusläns „ (Uddevalla) . . .	2	109	2 145	5 268	7 522	152	1 127	100	837	1 488
6	Livregementets husarer (Skövde) . . .	8	173	1 216	958	2 347	94	221	77	337	316
7	Göta artilleriregemente (Göteborg) . .	2	107	1 626	1 959	3 692	186	209	101	311	600
8	Karlsborgs luftvärnsreg. (Karlsborg) . .	8	87	385	270	742	54	52	72	105	103
9	Göta trängkår (Skövde) . . .	10	106	2 456	3 042	5 604	336	460	256	514	828
10	Andra intendenturkomp. (Karlsborg) . .	—	—	206	292	498	31	58	28	78	93
	Summa	60	414	14 326	24 051	39 191	1 496	4 949	1 330	3 827	7 018
IV. arméfördelningen.											
1	Svea livgarde (Stockholm) . . .	65	176	6 154	5 078	11 408	467	781	474	712	1 090
2	Livregementets grenadjärer (Örebro) . .	28	205	3 648	3 871	7 724	563	601	442	576	1 070
3	Livgrenadjärregementet (Linköping) . .	27	213	3 153	4 000	7 866	929	1 240	632	506	635

¹ Bland samtliga vårdade ingå även de från föreg. år kvarliggande. — ² Kristianstad. — ³ Ystad.

vid arméns truppförband år 1940.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
insjuknade							Samtliga vårdade ¹			Avförda				Kvarligg. till 1941	Sjukdagarnas antal	
n a d							vid truppen	a militär-sjukhus	a civilt sjukhus	Summa	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Utsägar			
Juni	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December							Döda			
932	640	521	164	730	874	613	4 192	3 706	218	8 116	7 510	464	3	139	52 284	1
919	176	223	235	280	317	212	2 091	2 266	263	4 620	4 258	298	5	59	37 801	2
770	832	849	598	768	554	602	4 030	4 613	256	8 899	8 576	238	4	81	69 685	3
417	334	454	265	293	452	268	3 350	3 109	200	6 659	6 494	101	3	61	43 250	4
139	207	178	61	114	154	159	700	1 189	116	2 005	1 927	50	3	25	15 403	5
254	242	113	83	277	351	237	859	1 743	64	2 666	2 544	87	1	34	20 509	6
298	269	225	166	255	353	215	1 676	1 467	252	3 395	3 268	104	1	22	26 560	7
198	129	168	216	226	294	172	1 024	1 358	55	2 437	2 330	62	2	43	18 356	8
42	102	55	49	48	34	27	594	300	46	940	910	28	1	1	8 158	9
403	438	211	53	124	74	73	1 206	1 387	76	2 669	2 510	145	2	12	23 467	10
4 372	3 369	2 997	1 890	3 115	3 457	2 578	19 722	21 188	1 546	42 406	40 327	1 577	25	477	315 478	
698	487	901	565	1 145	1 378	1 063	9 706	3 653	363	13 722	13 444	126	3	149	91 574	1
488	203	243	162	192	205	113	1 312	2 511	344	4 167	4 092	56	3	16	36 645	2
618	926	786	398	275	392	277	3 672	2 116	139	5 927	5 788	123	2	14	37 704	3
603	333	500	428	305	651	440	6 179	2 136	318	8 633	8 461	134	6	32	70 161	4
263	140	177	114	179	257	225	2 323	2 191	125	4 639	4 509	68	1	61	37 222	5
247	602	562	84	178	205	93	3 927	2 017	155	6 099	5 917	176	—	6	46 392	6
2 917	2 741	3 169	1 751	2 274	3 088	2 211	27 119	14 624	1 444	43 187	42 211	688	15	278	319 698	
874	583	335	273	176	313	248	2 400	2 268	250	4 918	4 726	180	3	9	42 818	1
587	529	788	500	242	298	171	1 589	4 179	89	5 857	5 501	276	2	78	43 970	2
307	353	363	153	138	199	169	1 497	2 405	325	4 227	4 064	132	3	28	38 274	3
546	244	495	146	116	129	95	1 324	2 194	296	3 814	3 491	303	1	19	38 033	4
1 212	788	131	717	303	344	323	2 268	4 858	398	7 524	6 927	504	4	89	74 073	5
215	162	159	73	246	271	176	685	1 601	69	2 355	2 270	45	1	39	20 682	6
475	356	388	255	263	383	215	930	2 412	352	3 694	3 466	197	3	28	36 304	7
59	55	42	37	51	64	48	44	704	2	750	729	14	3	4	5 238	8
648	686	385	156	267	668	400	2 780	2 721	113	5 614	5 360	174	3	77	44 698	9
62	53	15	39	16	19	6	168	300	30	498	477	19	2	—	3 845	10
4 965	3 829	3 101	2 849	1 818	2 638	1 351	13 685	23 642	1 924	39 251	37 011	1 844	25	371	347 935	
1 018	897	1 606	262	1 175	1 696	1 230	8 823	2 522	128	11 473	10 640	158	1	674	82 424	1
684	1 102	1 068	545	356	544	173	5 107	2 472	173	7 752	7 643	90	1	18	52 130	2
546	603	592	450	519	468	246	4 009	3 226	158	7 393	7 225	69	1	98	56 139	3

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
		Kvarligt från 1939	Under året								
Truppförband och förläggningssort			Ålder								
		Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Summa	Januari	Februari	Mars	April	Maj	
4 Upplands regemente (Uppsala) . . .	7	174	2 782	2 638	5 594	256	1 379	225	335	627	
5 Södermanlands regemente (Strängnäs)	8	152	2 817	3 161	6 130	367	854	325	410	609	
6 Livregementet till häst (Stockholm) .	11	155	1 251	1 792	3 198	130	181	130	501	558	
7 Svea artilleriregemente (Stockholm) .	8	282	2 625	3 724	6 631	327	496	193	819	744	
8 Östgöta luftvärnsreg. (Linköping) . .	—	130	591	315	1 036	105	131	80	136	114	
9 Stockholms " (Stockholm)	—	—	—	195	195	—	—	—	—	—	
10 Svea ingenjörkår (Stockholm)	144	128	1 800	2 902	4 830	600	367	291	495	521	
11 Signalregementet (Stockholm)	6	128	614	478	1 220	149	154	26	101	132	
12 Svea trängkår (Linköping)	80	90	2 654	3 040	5 784	950	721	429	592	962	
13 Första intendenturkomp. (Stockholm)	1	5	525	186	716	26	29	44	86	115	
14 Krigsskolan (Stockholm)	16	8	1 232	259	1 499	260	174	51	57	69	
15 Arméns underofficersskola (Uppsala) .	3	2	84	19	105	9	22	11	9	2	
16 Infanteriskjutskolan (Rosersberg) . .	1	—	72	—	72	11	5	8	17	6	
Summa	405	1 848	30 002	31 658	63 508	5 149	7 135	3 361	5 352	7 254	
Övre Norrlands trupper.											
1 Norrbottens regemente (Boden) . . .	214	82	3 555	4 818	8 455	1 202	959	726	888	1 322	
2 Västerbottens regemente (Umeå) . . .	301	86	4 317	3 690	8 003	1 469	959	798	483	905	
3 Norrlands dragonregemente (Umeå) . .	122	103	581	815	1 499	218	151	199	121	253	
4 Norrbottens artillerikår (Boden) . . .	48	20	1 027	519	1 566	475	196	112	108	138	
5 Bodens artilleriregemente	474	215	2 662	4 528	7 405	1 921	995	673	783	554	
6 Bodens ingenjörkår	37	56	1 133	1 836	3 025	303	260	186	462	428	
7 Signalregementets komp. i Boden . .	16	4	427	442	873	197	149	102	56	81	
8 Tredje intendenturkompaniet (Boden)	57	—	817	481	1 298	372	175	184	71	106	
Summa	1 269	566	14 519	17 129	32 214	6 157	3 844	2 980	2 972	3 787	
Gotlands trupper.											
1 Gotlands infanteriregemente (Visby) .	116	107	1 867	2 359	4 333	965	434	277	578	429	
2 Gotlands artillerikår (Visby)	68	74	988	636	1 698	333	167	102	242	206	
Summa	184	181	2 855	2 995	6 031	1 298	601	379	820	635	
Sammandrag.											
1 I. arméfördelningen	176	988	16 385	24 857	42 290	3 588	5 365	1 391	3 851	6 257	
2 II. "	1 683	694	18 665	22 145	41 504	9 240	4 621	3 896	2 205	3 391	
3 III. "	60	814	14 326	24 051	39 191	1 496	4 949	1 330	3 827	7 018	
4 IV. "	405	1 848	30 002	31 658	63 508	5 149	7 135	3 361	5 352	7 254	
5 Övre Norrlands trupper	1 269	566	14 519	17 129	32 214	6 157	3 844	2 980	2 972	3 787	
6 Gotlands trupper	184	181	2 855	2 995	6 031	1 298	601	379	820	635	
Summa	3 777	5 091	96 752	122 835	224 678	26 928	26 515	13 337	19 027	28 342	

¹ Se not 1 å föreg. uppslag.

12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
insjuknade							Samtliga vårdade ¹				Avförda				Kvarligg. till 1941	Sjukdagarnas antal
n a d							vid truppen	å militär-sjukhus	å civilt sjukhus	Summa	Dagliga till fortsatt krigstjänstgöring	Ödugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda			
Jun	Juli	Augusti	September	Oktober	November	December										
411	605	385	169	348	522	332	3 367	2 102	132	5 601	5 520	38	2	41	33 868	
443	839	590	195	264	630	604	3 236	2 792	110	6 138	5 991	112	—	35	40 742	
427	401	293	106	132	238	101	1 478	1 677	54	3 209	3 016	107	4	82	29 108	
681	1 088	571	389	440	513	370	3 605	2 960	74	6 639	6 343	213	2	81	53 570	
44	68	64	45	93	87	69	592	399	45	1 036	1 014	17	—	5	7 445	
—	—	—	—	83	54	58	105	81	9	195	161	10	—	24	2 053	
408	259	433	290	320	440	406	3 848	978	148	4 974	4 838	87	11	38	44 488	
90	105	113	58	95	118	79	593	593	40	1 226	1 196	22	—	8	12 137	
575	533	361	188	157	205	111	4 254	1 499	111	5 864	5 739	107	3	15	54 249	
37	62	63	62	68	86	38	461	244	12	717	695	12	1	9	6 766	
52	93	143	107	98	234	161	992	515	8	1 515	1 490	17	—	8	10 885	
4	1	1	2	6	18	20	49	49	10	108	107	1	—	—	924	
2	3	8	2	2	4	4	15	58	—	73	70	—	—	3	687	
5 422	6 659	6 291	2 870	4 156	5 857	4 002	40 534	22 167	1 212	63 913	61 688	1 060	26	1 139	487 615	
469	431	444	423	643	535	413	6 335	2 159	175	8 669	8 306	283	1	79	63 635	
698	574	837	402	382	323	263	5 141	2 487	766	8 394	8 057	290	6	41	59 824	
116	69	73	72	82	57	88	599	824	198	1 621	1 556	32	1	32	20 771	
156	58	68	69	47	95	44	889	699	26	1 614	1 576	24	9	5	15 377	
494	377	349	163	356	454	286	4 607	3 268	4	7 879	7 741	84	7	47	42 903	
117	437	258	108	109	168	189	1 995	1 048	19	3 062	2 846	157	—	59	22 837	
50	58	47	19	40	47	27	572	306	11	889	863	15	1	10	5 961	
39	39	69	44	62	74	63	860	480	15	1 355	1 297	47	—	11	11 219	
2 189	2 043	2 145	1 300	1 721	1 753	1 373	20 998	11 271	1 214	33 483	32 242	932	25	284	242 527	
341	334	235	192	203	176	169	1 841	2 447	161	4 449	4 328	76	2	43	56 876	
110	107	70	98	73	121	69	718	992	56	1 766	1 706	32	1	27	23 368	
451	441	305	290	276	297	288	2 559	3 439	217	6 215	6 034	108	3	70	80 244	
4 372	3 369	2 997	1 890	3 115	3 457	2 578	19 722	21 138	1 546	42 406	40 327	1 577	25	477	315 473	
2 917	2 741	3 169	1 751	2 274	3 088	2 211	27 119	14 624	1 444	43 187	42 211	683	15	278	319 698	
4 983	3 829	3 101	2 349	1 818	2 638	1 851	13 685	23 642	1 924	39 251	37 011	1 844	25	371	347 935	
5 422	6 659	6 291	2 870	4 156	5 857	4 002	40 534	22 167	1 212	63 913	61 688	1 060	26	1 139	487 615	
2 131	2 043	2 145	1 300	1 721	1 753	1 373	20 998	11 271	1 214	33 483	32 242	932	25	284	242 527	
451	441	305	290	276	297	288	2 559	3 439	217	6 215	6 034	108	3	70	80 244	
20 286	19 082	18 008	10 450	13 360	17 090	12 258	124 617	96 281	7 557	228 455	219 513	6 204	119	2 619	1 793 492	

Tab. 9. Sjukdomar bland manskapet

Anm. Tabellen avser under året nytillkomna (ej

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
		I	II. Akuta infektionssjukdomar										III Zooparasitära sjukd.	
Truppförband		Bildningsfel och medfödda sjukdomar	Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	Mässling. <i>Morbilli</i>	Angina tonsillaris	Rash. <i>Rubeola</i>	Halsetuss. <i>epidemia</i>	Påssjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	Influensa. <i>Influenza</i>	Dröppel. <i>Gonorrhoea</i> (med följdsjukdomar)	Vaccinationsbesvär	Andra akuta infektionssjukdomar	Skabb. <i>Scabies</i>	Andra zooparasitära sjukdomar
I. arméfördelningen.														
1	Norra skånska infanterireg.	2	68	13	36	395	89	39	20	98	291	31	8	
2	Södra „	2	8	10	10	347	33	72	21	37	63	20	2	
3	Kronobergs regemente . .	—	59	62	16	603	155	132	23	311	134	29	2	
4	Jönköpings—Kalmar reg. .	—	97	9	84	446	44	1	11	112	50	18	3	
5	Skånska kavallerireg. . . .	—	47	—	7	328	2	98	11	19	28	10	2	
6	Vendes artilleriregemente .	—	12	10	1	383	88	130	12	30	208	31	2	
7	Smålands arméartillerireg.	1	20	4	5	184	2	10	26	132	37	20	3	
8	Göta ingenjörkår	—	6	32	19	421	35	46	4	71	27	19	1	
9	Artilleriets skjutskola . . .	—	—	—	—	25	—	17	9	25	6	2	—	
10	Skånska trängkåren	1	7	1	4	500	33	23	3	69	71	6	4	
	Summa	6	324	141	182	3632	481	568	140	904	915	186	33	
II. arméfördelningen.														
1	Jämtlands fältjägarreg. . .	2	31	45	24	977	316	192	17	636	66	149	8	
2	Dalregementet	1	70	43	72	532	25	1	7	90	198	54	4	
3	Hälsinge regemente	—	3	2	44	284	—	12	18	194	46	41	9	
4	Västernorrlands regemente	2	10	1	12	400	2	262	11	126	821	107	7	
5	Norrlands artillerireg. . . .	—	15	3	34	429	68	14	10	44	42	84	7	
6	Norrlands trängkår	2	1	—	27	433	10	81	9	140	47	53	8	
	Summa	7	130	94	213	3055	421	562	72	1230	1220	488	43	
III. arméfördelningen.														
1	Värmlands regemente	—	13	1	42	225	77	629	2	184	488	17	3	
2	Skaraborgs „	1	12	—	1	540	59	38	26	59	57	37	1	
3	Älvsborgs „	1	56	1	33	502	73	8	5	53	40	29	—	
4	Hallands „	8	81	1	9	364	75	318	10	58	65	57	1	
5	Bohusläns „	7	33	2	38	471	159	98	10	104	124	53	7	
6	Livregementets husarer . . .	—	23	7	2	127	63	37	2	27	30	15	1	
7	Göta artilleriregemente . . .	1	34	7	25	532	139	10	10	62	70	36	4	
8	Karlsborgs luftvärnsreg. . .	—	—	—	29	85	10	1	—	36	14	12	—	
9	Göta trängkår	—	17	1	22	327	101	65	8	155	66	26	4	
10	Andra intendenturkomp. . . .	—	2	—	9	40	15	1	1	11	7	16	—	
	Summa	18	271	20	210	3214	771	1205	74	749	961	298	21	
IV. arméfördelningen.														
1	Svea livgarde	2	19	4	19	475	139	119	74	255	318	68	4	
2	Livregementets grenadjärer	1	18	39	9	381	169	46	18	399	128	30	3	
3	Livgrenadjärregementet . . .	2	18	4	10	376	107	46	20	301	141	35	10	

vid arméns truppförband år 1940.

från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28			
IV. Kroniska infektionssjukd.				V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII. Andningsorganens sjukd.		XIII. Matmältningsorgan. sjukd.					
Lungtuberkulos. <i>Tuberculosis pulmonum</i>				Andra kroniska infektionssjukdomar	Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	Kron. förgiftningssjukd.	Sinnessjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar	Kat. lunginflamm. <i>Bronchopneumonia. Pneum. lobul.</i>	Krupps lunginflammation. <i>Pneumonia erysiplos stercor.</i>	Andra sjukdomar i andningsorganen	Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>	Bräck. <i>Hernia.</i>	Andra sjukdomar i matmältningsorganen	
15	8	—	—	—	—	2	22	199	100	170	191	34	19	853	43	48	2 429	1
13	2	—	—	—	—	—	12	201	40	91	139	44	14	1 080	37	30	548	2
23	4	—	—	—	—	—	7	215	65	156	109	59	6	1 338	34	38	2 508	3
6	1	—	—	—	—	—	3	76	48	78	26	31	9	2 865	34	21	310	4
5	2	—	—	—	—	—	1	50	13	47	18	6	1	351	15	3	185	5
7	2	—	—	—	—	—	6	41	20	44	19	28	9	3 84	17	10	330	6
9	3	—	—	—	—	—	7	76	33	57	62	28	3	680	28	15	578	7
—	—	—	—	—	—	—	—	31	17	40	28	10	3	642	20	5	132	8
—	—	—	—	—	—	—	1	17	5	19	13	3	1	156	11	5	156	9
10	2	—	—	—	—	—	8	56	24	31	50	45	8	478	14	14	347	10
88	24	2	31	2	67	962	365	733	655	288	73	8 827	253	189	7 523			
17	4	—	9	—	2	269	117	194	150	62	8	4 264	64	26	1 651	1		
8	4	—	7	—	2	150	19	73	32	44	2	666	41	35	710	2		
2	—	—	12	—	19	148	29	64	89	21	2	745	25	29	1 207	3		
16	5	—	8	—	1	1 82	97	126	106	42	8	1 246	30	48	778	4		
9	—	—	5	—	10	85	31	107	34	48	29	943	33	18	965	5		
23	8	—	8	—	2	117	91	91	95	46	7	1 885	36	36	739	6		
75	21	2	49	—	36	951	384	655	506	263	56	9 749	229	192	6 050			
9	—	—	15	—	4	154	28	40	99	34	1	837	31	25	406	1		
9	9	3	22	—	5	249	36	141	171	74	6	1 469	67	72	696	2		
5	2	1	1	—	4	135	39	65	85	74	4	1 338	39	32	351	3		
9	1	1	8	1	5	134	34	72	95	28	1	511	28	20	528	4		
18	2	—	11	—	5	307	72	109	198	26	10	1 215	41	45	1 763	5		
1	—	—	2	—	4	44	20	39	26	19	7	594	7	8	409	6		
12	2	—	3	—	8	106	34	70	88	18	5	730	21	38	352	7		
2	1	—	1	—	1	21	1	8	1	9	1	220	3	1	102	8		
9	—	6	7	1	8	111	47	69	104	34	6	1 034	25	33	1 629	9		
1	—	—	—	—	1	14	3	1	7	6	1	149	5	3	62	10		
75	17	11	70	2	45	1 275	314	614	874	322	42	8 097	267	277	6 298			
15	3	7	7	1	3	206	86	151	185	57	7	1 749	44	55	2 155	1		
8	2	—	7	—	2	135	93	91	118	32	12	1 398	32	49	854	2		
4	6	—	8	—	3	125	62	112	123	43	7	963	41	19	1 958	3		

Truppförband	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
	XIV. Urin- o köns- organens sjukd.			XV	XVI	XVII	XVIII	Sjukdom av obeständ art	Observationspatienter	Summa
	Vattenbräck. Pungsvuln. <i>Hydro-, Hemato-, Pyocèle</i>	Punskåderbräck. <i>Variocèle</i>	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	Rörelseorganens o ben- systemets sjukdomar	Hudsjukdomar o. sjukd. i bindväven	Svulst. <i>Tumör</i>	Skador genom våld o. olyckshandelse samt akut förgifning			
I. arméfördelningen.										
1 Norra skånska infanterireg.	7	8	65	858	431	12	1 230	2	258	8 094
2 Södra „	1	2	41	507	316	7	643	10	198	4 610
3 Kronobergs regemente . .	2	3	75	685	483	15	1 278	27	225	8 894
4 Jönköpings—Kalmar reg.	2	2	27	163	296	2	1 205	7	533	6 624
5 Skånska kavallerireg. . .	1	1	20	116	133	1	425	1	53	2 001
6 Vendes artilleriregemente .	—	2	35	95	118	2	406	1	155	2 641
7 Smålands arméartillerireg.	—	—	31	242	135	7	614	1	309	3 365
8 Göta ingenjörkår	—	1	13	156	109	2	468	—	75	2 484
9 Artilleriets skjutskola . . .	—	1	7	57	58	2	302	—	10	909
10 Skånska trängkår	1	—	38	220	116	6	412	6	46	2 658
Summa	14	20	352	3 009	2 195	56	6 983	55	1 862	42 230
II. arméfördelningen.										
1 Jämtlands fältjägarreg. . .	2	—	79	913	428	14	2 352	—	153	13 241
2 Dalregementet	4	2	40	145	114	2	419	4	229	3 849
3 Hälsinge regemente	2	1	53	633	327	7	1 644	—	190	5 902
4 Västernorrlands regemente	2	4	48	685	386	14	1 883	12	707	8 197
5 Norrlands artillerireg. . . .	—	3	41	211	169	6	737	—	134	4 368
6 Norrlands trängkår	2	4	48	315	279	4	1 081	4	215	5 947
Summa	12	14	309	2 902	1 708	47	8 116	20	1 628	41 504
III. arméfördelningen.										
1 Värmlands regemente . . .	2	1	44	318	203	12	761	5	205	4 915
2 Skaraborgs „	5	10	49	497	218	28	843	1	290	5 441
3 Älvsborgs „	1	11	88	249	173	5	472	—	231	4 226
4 Hallands „	4	4	44	399	153	8	585	13	71	3 804
5 Bohusläns „	6	1	94	875	323	19	1 102	19	155	7 522
6 Livregementets husarer . . .	1	1	15	141	131	—	400	6	138	2 347
7 Göta artilleriregemente . . .	1	4	36	219	193	4	644	9	165	3 692
8 Karlsborgs luftvärnsreg. . .	—	—	7	30	25	1	85	—	34	742
9 Göta trängkår	10	1	40	470	222	4	823	4	115	5 604
10 Andra intendenturkomp. . .	—	—	2	28	20	1	77	1	14	498
Summa	30	33	419	3 246	1 661	82	5 832	58	1 418	39 191
IV. arméfördelningen.										
1 Svea livgarde	7	15	84	1 496	604	12	2 499	80	374	11 408
2 Livregementets grenadjärer	2	19	64	992	464	14	1 664	3	428	7 724
3 Livgrenadjärregementet . . .	3	7	39	653	419	9	1 476	129	87	7 366

Truppförband	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
	I	Akuta infektionssjukdomar									III. Zooparasitära sjukd.	
	Bildningsfel och medfödda sjukdomar	Scharlakansfeber. <i>Scarlatina</i>	Mässling. <i>Morbili</i>	Rash. <i>Rubeola</i>	Angina tonsillaris <i>Halssjuka</i>	Påssjuka. <i>Parotitis epidemica</i>	Inflyensa. <i>Infuenza epidemica</i>	Dröppel. <i>Gonorrhoea</i> (med följsjukdomar)	Vaccinationsbesvär	Andra akuta infektionssjukdomar	Skabb. <i>Scabies</i>	Andra zooparasitära sjukdomar
4 Upplands regemente . . .	—	9	9	24	353	67	677	4	89	58	31	5
5 Södermanlands regemente . .	—	11	2	4	365	43	10	13	108	87	23	9
6 Livregementet till häst . .	—	8	13	24	183	122	4	20	91	51	15	2
7 Svea artilleriregemente . .	3	31	8	36	334	145	61	19	319	110	49	2
8 Östgöta luftvärnsreg. . .	—	3	2	—	98	2	6	2	48	29	8	2
9 Stockholms . . .	—	—	1	—	17	1	—	—	—	1	—	2
10 Svea ingenjörkår . . .	5	11	4	37	224	68	77	21	124	98	36	2
11 Signalregementet . . .	—	24	—	1	181	9	5	5	28	25	7	1
12 Svea trängkår . . .	—	15	12	13	246	7	32	18	261	55	17	—
13 Första intendenturkomp. . .	—	4	—	13	35	7	6	—	17	14	5	—
14 Krigsskolor . . .	—	—	—	—	420	6	—	1	53	7	1	—
15 Arméns underofficersskola . .	—	5	—	—	7	—	5	—	1	1	3	—
16 Infanteriskjutskolan . . .	—	1	—	2	12	5	—	—	4	4	—	—
Summa	13	177	98	192	3 707	897	1 094	215	2 098	1 127	328	42
Övre Norrlands trupper.												
1 Norrbottens regemente . .	—	8	14	26	449	29	60	15	139	489	220	34
2 Västerbottens regemente . .	—	67	53	83	434	23	137	19	178	61	240	15
3 Norrlands dragonregemente . .	—	34	34	21	105	—	38	14	49	15	42	4
4 Norrbottens artillerikår . .	—	3	—	14	160	4	37	2	18	32	19	3
5 Bodens artilleriregemente . .	—	27	2	29	738	9	3	16	68	41	91	18
6 Bodens ingenjörkår . . .	—	5	—	22	169	2	51	6	86	41	35	11
7 Signalregementets komp. . .	—	2	—	2	70	—	15	1	16	13	8	2
8 Tredje intendenturkomp. . .	—	2	—	15	160	17	13	3	13	9	10	4
Summa	—	148	103	212	2 285	84	354	76	567	701	665	91
Gotlands trupper.												
1 Gotlands infanteriregemente . .	4	93	5	73	599	95	138	23	41	133	52	3
2 Gotlands artillerikår . . .	—	52	16	40	166	56	47	10	22	64	15	—
Summa	4	145	21	113	765	151	185	33	63	197	67	3
Sammandrag.												
1 I. arméfördelningen . .	6	324	141	182	3 632	481	568	140	904	915	186	33
2 II. . .	7	130	94	213	3 055	421	562	72	1 230	1 220	488	43
3 III. . .	18	271	20	210	3 214	771	1 205	74	749	961	298	21
4 IV. . .	13	177	98	192	3 707	897	1 094	215	2 098	1 127	328	42
5 Övre Norrlands trupper . .	—	148	103	212	2 285	84	354	76	567	701	665	91
6 Gotlands trupper . . .	4	145	21	113	765	151	185	33	63	197	67	3
Summa	48	1 195	477	1 122	16 658	2 805	3 968	610	5 611	5 121	2 032	233

	Truppförband	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
		IV. Kroniska infektionssjukd.			V	VI	VII	VIII	IX	X	XI
		Lungtuberkulos, <i>Tuberculosis pulmonum</i>	Tuberkulos i andra organ <i>Tuberculosis organ. aliorum</i>	Andra kroniska infektionssjukdomar	Ämnessättnings- och blodsjukdomar	Kron. förgifningsjukd.	Sinnessjukdomar	Nervsystemets sjukdomar	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Cirkulationsorganens sjukdomar.
4	Upplands regemente . . .	3	—	—	4	—	2	92	21	54	42
5	Södermanlands regemente .	14	5	—	4	—	—	158	39	96	101
6	Livregementet till häst . .	5	3	—	5	—	6	64	40	56	76
7	Svea artilleriregemente . .	10	3	3	5	—	7	89	55	112	136
8	Östgöta luftvärnsreg. . .	5	—	—	—	—	—	7	5	21	10
9	Stockholms	—	—	—	—	—	1	6	1	3	2
10	Svea ingenjörkår	4	1	—	9	—	5	105	53	66	70
11	Signalregementet	5	—	—	2	—	2	43	7	28	39
12	Svea trängkår	6	1	—	7	—	5	185	77	77	87
13	Första intendenturkomp. . .	4	—	—	2	—	—	25	4	16	18
14	Krigsskolan	2	—	—	—	—	—	10	1	14	19
15	Arméns underofficersskola .	1	—	—	—	—	—	2	1	—	—
16	Infanteriskjutskolan . . .	—	—	—	—	—	—	1	1	3	2
	Summa	86	24	10	60	1	36	1 253	546	900	1 028
Övre Norrlands trupper.											
1	Norrbottnens regemente . .	42	5	1	17	2	16	185	81	152	134
2	Västerbottens regemente . .	19	4	1	34	—	20	221	110	126	71
3	Norrlands dragonregemete .	2	3	1	3	—	2	18	16	32	11
4	Norrbottnens artillerikår . .	1	1	—	—	—	3	36	9	39	10
5	Bodens artilleriregemente . .	15	—	—	7	—	8	122	54	133	57
6	Bodens ingenjörkår	17	3	—	6	—	5	59	40	45	98
7	Signalregementets komp. . .	3	—	—	—	—	—	13	5	18	10
8	Tredje intendenturkomp. . .	2	—	1	2	—	4	24	23	30	19
	Summa	101	16	4	67	2	58	678	338	575	410
Gotlands trupper.											
1	Gotlands infanteriregemente	35	4	—	6	—	6	90	39	82	74
2	Gotlands artillerikår . . .	9	1	—	—	—	—	35	21	47	25
	Summa	44	5	—	6	—	6	125	60	129	99
Sammandrag.											
1	I. arméfördelningen . . .	88	24	2	31	2	67	962	365	733	655
2	II.	75	21	2	49	—	36	951	384	655	506
3	III.	75	17	11	70	2	45	1 275	314	614	874
4	IV.	86	24	10	60	1	36	1 253	546	900	1 028
5	Övre Norrlands trupper . . .	101	16	4	67	2	58	678	338	575	410
6	Gotlands trupper	44	5	—	6	—	6	125	60	129	99
	Summa	469	107	29	283	7	248	5 244	2 007	3 606	3 572

23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	
XII. Andningsorganens sjukd.			XIII. Matsmält- ningsorgan. sjukd.			XIV. Urin- o. köns- organens sjukd.			XV	XVI	XVII	XVIII	Sjukdom av obeständ art	Observationspatienter	Summa	
Krupp, lunginflammation. <i>Pneumonia cruposa sine lob.</i> Kat. lunginflamm. <i>Broncho- pneumonia. Pneum. lobul.</i>			Blindtarmsinflammation. <i>Appendicitis</i>			Vattenbräck. Pungsvuln. <i>Hydro-, Hemato-, Pyocèle</i>			Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	Rörelseorganens o. ben- systemets sjukdomar	Hudsjukdomar o. sjukd. i bindväven	Synsl. <i>Tumor.</i>				
7	2	677	17	17	1526	2	2	27	488	259	5	929	2	90	5 594	4
33	7	815	26	26	1809	7	3	39	488	307	6	1 282	12	173	6 130	5
39	—	468	24	23	514	1	4	23	235	210	1	802	4	62	3 198	6
43	5	476	23	29	1 712	1	5	55	288	411	9	1 551	4	482	6 631	7
12	—	140	8	4	243	1	—	2	36	54	—	233	—	55	1 036	8
1	—	57	1	—	13	—	—	3	25	15	—	40	—	5	195	9
21	6	784	21	21	931	—	4	36	468	188	11	1 112	75	132	4 890	10
13	—	226	8	8	103	1	—	8	115	45	7	217	—	57	1 220	11
26	20	873	25	27	1 673	2	6	42	394	264	13	1 065	3	230	5 784	12
4	—	131	3	8	86	—	—	13	73	49	2	133	7	37	716	13
8	—	153	5	—	117	—	—	5	109	77	3	442	—	46	1 499	14
—	—	8	—	5	41	—	—	—	5	4	—	15	—	1	105	15
—	—	4	1	3	4	—	—	—	4	8	—	13	—	—	72	16
339	66	8 922	279	294	13 739	27	70	450	5 869	3 378	92	13 473	319	2 259	63 508	
27	31	2 389	81	54	685	3	4	54	625	464	14	1 380	190	338	8 455	1
51	36	1 972	45	110	1 420	6	8	55	545	245	13	1 334	3	334	8 093	2
41	6	371	15	8	159	2	1	11	58	66	1	231	—	85	1 499	3
11	5	294	12	5	295	1	1	5	82	90	—	331	3	40	1 566	4
21	4	2 669	36	17	525	5	—	23	311	375	5	1 599	2	375	7 405	5
12	1	336	17	27	669	4	3	19	313	137	7	639	2	138	3 025	6
5	2	270	1	6	108	—	—	4	69	54	1	166	—	9	873	7
7	—	288	7	2	77	2	—	10	79	66	2	245	106	56	1 298	8
175	85	8 589	214	229	3 938	23	17	181	2 082	1 497	43	5 925	306	1 375	32 214	
62	7	836	58	25	402	4	3	37	198	235	9	636	5	221	4 393	1
13	—	340	7	5	170	4	—	10	73	81	1	262	7	99	1 698	2
75	7	1 176	65	30	572	8	3	47	271	316	10	898	12	320	6 081	
288	73	8 827	253	189	7 523	14	20	352	3 099	2 195	56	6 983	55	1 862	42 230	1
263	56	9 749	229	192	6 050	12	14	809	2 902	1 703	47	8 116	20	1 628	41 504	2
322	42	8 097	267	277	6 298	30	33	419	3 246	1 661	82	5 832	58	1 418	39 191	3
339	66	8 922	279	294	13 739	27	70	450	5 869	3 378	92	13 473	319	2 259	63 508	4
175	85	8 589	214	229	3 938	23	17	181	2 082	1 497	43	5 925	306	1 375	32 214	5
75	7	1 176	65	30	572	8	3	47	271	316	10	898	12	320	6 081	6
1 462	329	45 360	1 307	1 211	38 120	114	157	1 758	17 469	10 750	330	41 227	770	8 862	224 678	

Tab. 10. Sjukdomar bland manskapet vid armén år 1940.

Anm. Tabellen avser under året nytillkomna (ej från föregående år kvarliggande) sjukdomsfall.

S j u k d o m a r		I armé- för- deln.	II armé- för- deln.	III armé- för- deln.	IV armé- för- deln.	Övre Norrl. trupper	Got- lands trupper	Summa
I. Bildningsfel, medfödda sjukdomar . .		6	7	18	13	—	4	48
II. Akuta infektionssjukdomar.								
1	Smittkoppor. Variola	—	—	—	—	—	—	—
2	Vattenkoppor. Varicellæ	34	29	40	75	26	20	224
3	Scharlakansfeber. Scarlatina	324	130	271	177	148	145	1 195
4	Mässling. Morbilli	141	94	20	98	103	21	477
5	Rash. Rubeola	182	213	210	192	212	113	1 122
6	Fläcktyfus. Typhus exanthematicus	—	—	—	—	—	—	—
7	Tarmtyfus. Febris typhoides	—	2	—	2	2	—	6
8	Paratyfus. Paratyphus	6	1	38	1	1	—	47
9	Asiatisk kolera. Cholera asiatica	—	—	—	—	—	—	—
10	Inhemsk kolera. Cholera nostras	—	—	—	—	—	—	—
11	Rödsot. Dysenteria	2	—	—	2	3	14	21
12	Stelkramp. Tetanus	1	—	—	—	—	—	1
13	Ros. Erysipelas	20	12	12	18	6	6	74
14	Sept. lymfåder- o. lymfkörtelinflammation. Lymph- angitis et lymphadenitis sept.	117	142	117	282	127	62	847
15	Blodförgiftning. Varfeber. Septicæmia. Pyæmia	17	16	19	29	13	6	100
16	Ak. ledgångsreumatism. Rheumatismus articul. ac.	117	77	107	164	74	16	555
17	Halsfluss. Angina tonsillaris	3 632	3 055	3 214	3 707	2 285	765	16 658
18	Difteri. Diphtheria	6	2	1	3	—	—	12
19	Pässjuka. Parotitis epidemica	481	421	771	897	84	151	2 805
20	Kikhosta. Pertussis	1	2	3	15	6	—	27
21	Influensa. Influenza epidemica	568	562	1 205	1 094	354	185	3 968
22	Akut barnförlamning. Poliomyelitis anterior ac.	5	5	8	9	1	—	28
23	Sömnajuka. Encephalitis lethargica	5	4	3	—	1	1	14
24	Epid. hjärnhinneinflamm. Mening. cerebrosp. epid.	1	—	—	1	—	—	2
25	Undulantfeber. Febris undulans	—	—	1	—	1	—	2
26	Denguefeber. Febris denguis	—	—	—	—	—	—	—
27	Dröppel. Gonorrhoea	140	72	74	215	76	33	610
28	Enkelt vener. sår (med följsjukdomar). Ulcus molle	—	—	3	7	8	—	18
29	Vaccinationsbesvär	904	1 230	749	2 098	567	63	5 611
30	Feber av obestämd art. Febricula. Febris ephemera	258	76	555	307	71	56	1 323
31	Andra akuta infektionssjukdomar. Aliæ infectiones	325	852	54	212	361	16	1 820
III. Zooparasitära sjukdomar.								
32	Trikinsjukdom. Trichinosis	—	—	1	—	1	—	2
33	Masksjukdom. Helminthiasis	23	26	9	27	58	2	145
34	Skabb. Scabies	186	488	298	328	665	67	2 032
35	Andra zooparasitära sjukdomar	10	17	11	15	32	1	86
IV. Kroniska infektionssjukdomar.								
36 a	Lungtuberkulos. Tuberculosis pulmonum	88	75	75	86	101	44	469
36 b-i	Tuberkulos i andra organ. Tuberculosis organorum aliorum	24	21	17	24	16	5	107
37 a	Nyförvärvad syfilis. Syphilis recens	—	—	2	—	—	—	2
37 b	Recidiverande syfilis. Syphilis recidivans	1	—	4	2	—	—	7
38	Andra kroniska infektionssjukdomar	1	2	5	8	4	—	20
V. Ämnesomsättnings- och blodsjukdomar.								
39	Bleksot. Blodbrist. Anæmia	4	7	18	13	18	1	61
40	Blodfläcksjuka. Morbus macul. Werlhofii. Purpura	—	1	—	4	—	—	5
41	Skörbjugg. Scorbutus	1	—	1	4	4	—	10

S j u k d o m a r		I armé- för- deln.	II armé- för- deln.	III armé- för- deln.	IV armé- för- deln.	Övre Norrl. trupper	Got- lands trupper	Summa
42	Blödaresjuka. Hæmophilia	1	—	—	1	—	—	2
43	Gikt. Arthritis vera s. urica	2	5	7	3	—	2	19
44	Sockersjuka. Diabetes mellitus	12	7	17	8	8	—	52
45	Basedows sjukdom. Morbus Basedowii	5	20	14	19	28	3	89
46	Andra ämnesomsättnings- och blodsjukdomar	6	9	13	8	9	—	45
VI. Kroniska förgiftningssjukdomar.								
47	Kronisk alkoholförgiftning. Alcoholismus chron	1	—	1	1	1	—	4
48	Andra kroniska förgiftningssjukdomar	1	—	1	—	1	—	3
49	VII. Sinnessjukdomar	67	36	45	36	58	6	248
VIII. Nervsystemets sjukdomar.								
50	Nervinflammation. Neuritis. Polyneuritis	82	77	130	104	38	13	444
51	Nervsmärta. Neuralgia	313	437	474	519	381	88	2 212
52	Perifer förlamning. Paresis. Paralysis	15	17	23	22	12	1	90
53	Fallandesot. Epilepsia	34	17	25	26	12	2	116
54	Nervsvaghet. Neurasthenia	365	238	407	413	146	19	1 588
55	Ryggmärgsinflammation. Myelitis	1	2	1	3	—	—	7
56	Hjärnhinneinflammation. Meningitis cerebri	7	3	3	8	7	—	28
57	Hjärnblödning. Hæmorrhagia cerebri	2	1	2	1	—	—	6
58	Andra sjukdomar i nervsystemet	143	159	210	157	82	2	753
IX. Ögonsjukdomar.								
59 a	Conjunctivitis catarrhalis	245	278	162	388	242	33	1 348
59 b	» phlyctænulosa	—	—	—	—	—	—	—
59 c	» trachomatosa	—	—	—	—	—	—	—
60	Keratitis	12	8	23	21	8	4	76
61	Iritis	17	6	8	15	6	1	53
62	Panophthalmitis	2	—	—	4	1	1	8
63	Refraktionsanomalier	13	21	21	15	13	5	88
64	Andra ögonsjukdomar	76	71	100	103	68	16	434
X. Öronsjukdomar.								
65	Inflammation eller bild i hörselgången. Otitis ext. diffusa. Furunc. meatus auditorii	174	125	165	269	142	16	891
66 a	Varig inflammation i mellanörat. Otitis media purulenta	310	334	272	389	224	—	1 529
66 b	Varig inflammation i mellanörat med komplik. åt omg. delar. Mastoiditis etc.	220	163	130	188	172	109	982
67	Andra öronsjukdomar	29	33	47	54	37	4	204
XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.								
68	Inflammation i hjärtsäcken. Pericarditis	—	—	—	3	6	—	9
69	Inflammation i hjärtat. Myocarditis. Endocarditis	27	11	23	17	35	4	117
70	Organiskt hjärtfel. Vitium organicum cordis.	102	62	144	76	70	14	468
71	Hjärtförstoring. Hypertrophia cordis	6	3	11	7	11	—	38
72	Nervös hjärtsjukdom. Neurosis cordis	109	114	102	167	73	15	580
73	Ak. svaghetsstillst. hos hjärtat. Insufficiëntia cordis ac.	14	11	13	41	14	2	95
74	Blodåderbräck. Varix	327	243	510	596	166	56	1 898
75	Blodåderinflammation. Phlebitis. Periphlebitis	13	25	16	18	9	1	82
76	Blodpropp. Thrombosis. Embolia	12	9	10	20	3	3	57
77	Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	45	28	45	83	23	4	228
XII. Andningsorganens sjukdomar.								
78	Sjukdomar i näsan och dess bihålor	421	520	397	780	396	51	2 565
79	Strupkatarr. Laryngitis. Tracheitis	1 539	3 750	804	1 538	1 358	453	9 442

S j u k d o m a r		I armé- för- deln.	II armé- för- deln.	III armé- för- deln.	IV armé- för- deln.	Övre Norrl. trupper	Got- lands trupper	Summa
80	Ödem i struphuvudet. Oedema laryngis, Oedema glottidis	3	11	6	72	5	—	97
81	Akut och kronisk luftrörskatarr. Bronchitis acuta et chr.	6 623	5 087	6 421	6 255	6 258	626	31 270
82	Astma. Astma bronchiale	75	56	122	84	49	16	402
83	Lungemfysem. Emphysema pulm.	1	1	4	1	2	1	10
84	Lungblödnng. Hæmorrhagia pulm.	7	3	9	8	5	1	33
85	Katarral lunginflamm. Bronchopneum. Pneum. lob.	288	263	322	339	175	75	1 462
86	Krupös lunginflamm. Pneumonia croup. s. lob.	73	56	42	66	85	7	329
87	Lungsäcksinflammation. Pleuritis.	95	92	87	100	108	27	509
88	Andra sjukdomar i andningsorganen	63	229	247	84	408	1	1 032
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.								
89	Inflammation i mun och tunga. Stomatitis. Glossitis	97	105	76	173	59	27	537
90	Inflamm. i svalg, matstrupe. Pharyngit. Oesophagit. Magkatarr. Gastritis.	4 696	3 373	3 331	9 466	1 371	214	22 451
91 a	a. Akut. G. acuta	756	580	737	1 267	667	99	4 106
91 b	b. Kronisk. G. chronica	161	95	256	202	79	7	800
92	Funktionell magsäckssjukdom. Neurosis ventriculi	52	25	46	27	11	6	167
93	Magsår. Ulcus ventriculi. U. duodeni	273	103	326	206	115	33	1 056
94	Utvidgning av magsäcken. Dilatio ventriculi	8	3	4	1	3	—	19
95	Mag-tarmkatarr. Gastro-enteritis	448	658	530	752	347	43	2 778
96	Tarmkatarr. Enteritis	713	739	597	1 193	986	111	4 339
97	Blindtarmsinflammation. Appendicitis	253	229	267	279	214	65	1 307
98	Tarmhinder. Tarmvred. Ileus. Volvulus. Invaginatio	3	6	8	9	8	—	34
99	Bräck. Hernia	189	192	277	294	229	30	1 211
100	Förstoppling. Obstipatio	21	15	23	36	21	1	117
101	Inflammation kring ändtarm. Periproctitis. Fistula ani	26	11	34	40	13	3	127
102	Ändtarmsspricka, -kontraktur. Fissura, contract. ani	26	14	20	26	17	4	107
103	Bukhinneinflammation. Peritonitis	2	1	4	5	7	—	19
104	Gulsot. Icterus catarrhalis	12	73	24	51	36	3	199
105	Gallsten. Cholelithiasis	18	10	19	18	7	1	73
106	Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	211	239	263	267	191	20	1 191
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar.								
107, 8	Njurinflammation, akut och kronisk. Nephritis acuta et chr.	37	32	71	70	29	5	244
109	Njursten. Lithiasis renalis	80	47	82	62	39	6	316
110	Äggviteurin. Albuminuria	52	36	45	39	15	9	196
111	Katarral inflammation i urinblåsan. Cystitis	84	104	81	105	39	8	421
112	Funktionell blåssjukdom. Neurosis vesicæ urin. Enuresis noct.	11	5	14	21	11	1	63
113	Blåskörtelinflamm. Prostatitis. Abscessus prostatae	8	2	5	5	2	1	23
114	Urinrörsförträngning. Stricture urethræ	6	9	8	12	5	2	42
115	Förträngning av förhud. Phimosi. Paraphimosi	18	10	19	29	11	—	87
116	Testikelinflammation. Epididymitis. Orchitis	18	30	33	44	10	8	143
117	Vattenbräck. Pungsvullnad. Hydrocele. Hæmatocèle.	14	12	30	27	23	8	114
118	Pungåderbräck. Varicocele	20	14	33	70	17	3	157
119	Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	38	34	61	63	20	7	223
XV. Rörelseorganens o. bensystemets sjukd.								
120	Muskelinflammation, akut och kronisk. Muskel-reumatism. Myitis ac. et chr. Rheumatismus musculi	910	755	883	1 252	684	97	4 581
121	Inflammation i senskida. Tendovaginitis	607	631	598	1 577	289	28	3 730
122	Senknuta. Ganglion	9	12	31	51	24	4	131
123	Inflammation i slemhäck. Bursitis. Hygroma	72	63	109	136	77	8	465
124	Falsk ledställning. Scoliosis. Genu valgum. Pes varus etc.	88	100	207	164	145	7	711

TAB. 10 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID ARMÉN ÅR 1940. 47

Sjukdomar		I armé- för- deln.	II armé- för- deln.	III armé- för- deln.	IV armé- för- deln.	Övre Norrl. trupper	Got- lands trupper	Summa
125	Ledstyvhet. Anchylosis	41	29	85	89	28	1	273
126	Inflammation i ledgång. Synovitis. Arthritis . . .	295	308	436	513	150	41	1 743
127	Kronisk ledgångsreumatism. Rheumatismus art. chr. .	134	69	114	93	49	8	467
128	Ledmus. Mus artic. Corpus mobile in artic. . . .	40	27	60	51	35	14	227
129	Ben-o. benmärgsinflammation. Osteitis. Osteomyelitis	12	13	21	15	17	3	81
130	Benhinneinflammation. Periostitis	56	47	37	76	41	8	265
131	Fotödem. Oedema pedis	36	31	41	369	33	—	510
132	Marschsvulst. Syndesmitis metatarsae	111	70	83	124	9	3	400
133	Ansträngningsperiostit. Periostitis tibiae ab exercit.	69	86	70	362	51	3	641
134	Andra sjukdomar i rörelseorganen och bensystemet	619	661	471	997	450	46	3 244
XVI. Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven.								
135	Erythema multiforme et nodosum	20	17	14	20	11	3	85
136	Urticaria	56	38	67	83	34	3	281
137	Herpes zoster	44	26	61	54	22	5	212
138	Psoriasis	72	20	46	49	28	8	223
139	Eczema	358	280	349	674	212	45	1 918
140	Impetigo. Ecthyma	117	84	97	225	78	27	628
141	Favus	1	2	4	2	2	1	12
142	Herpes tonsurans, Sycosis	16	—	8	7	11	1	43
143	Nageltrång. Unguis incarn.	90	131	89	225	101	24	660
144	Bindvävsinflammation. Bulnad. Phlegmone. Abscessus	234	199	194	401	148	23	1 199
145	Böld. Furunculus. Carbunculus	1 062	808	619	1 454	714	156	4 813
146	Rötsår. Ulcus	22	17	21	39	10	2	111
147	Brand. Gangräna	1	—	—	—	—	—	1
148	Andra sjukdomar i hud och bindväv	102	81	92	145	126	18	564
XVII. Svalster.								
149	Svulst. Tumor	56	47	82	92	43	10	330
XVIII. Genom våld och olyckshändelse upp- komna skador samt akuta förgiftningar.								
150	Muskel-, senbristning, Sensträckning	610	939	479	1 465	757	130	4 380
151	Ledvrickning	1 546	1 766	1 592	3 206	1 570	190	9 870
152	Luxation	89	158	81	163	96	6	593
153	Benbrott	438	313	511	702	368	52	2 384
154	Stöt och krossning. Krossår	2 000	2 141	1 652	4 058	1 361	251	11 463
155	Sår av skarpt eller spetsigt vapen	702	768	530	1 277	680	134	4 091
	Skottsår.							
156 a	a. Enkelt. Skottsår i mjukdelar	37	24	73	78	16	4	232
156 b	b. Komplic. Skottfraktur	3	4	9	8	10	—	34
156 c	c. Inträngande	1	2	6	6	5	—	20
156	Skoskav, skavsår (skidbindning e. d.)	1 056	1 276	608	1 739	552	59	5 290
158	Ridsår	21	30	18	23	9	—	101
	Skada av förbränning eller explosion.							
159 a	1. gradens förbränning	56	59	45	88	60	9	317
159 b,c	2. och 3. gradens förbränning	36	63	38	60	117	4	318
160	Kylskada	210	433	60	303	199	23	1 228
161	Solstyg. Värmeslag	10	1	2	9	1	—	23
162	Akut förgiftning	17	24	12	47	14	13	127
163	Andra skador	149	112	113	229	104	23	730
164	Själv-mord. Själv-mordsförsök	2	3	3	12	6	—	26
165	Sjukdom av obestämd art	55	20	58	319	306	12	770
166	Observationspatienter	1 862	1 628	1 418	2 259	1 375	320	8 862
Summa		42 230	41 504	39 191	63 506	32 214	6 031	224 678

Tab. 11. Avlidna efter dödsorsak bland arméns manskap år 1940.

Dödsorsaker	Antal avlidna inom						Summa avlidna
	I armé-fördeln.	II armé-fördeln.	III armé-fördeln.	IV armé-fördeln.	Övre Norrlands trupper	Gotlands trupper	
Mässling. Morbilli.	—	—	—	—	1	—	1
Scharlakansfeber. Scarlatina	—	—	2	—	1	—	3
Varfeber. Septicæmia. Pyosepticæmia	3	1	1	2	—	—	7
Akut barnförlamning. Polyomelitis ant. ac.	—	—	1	—	—	—	1
Epidemisk hjärnfeber. Encephalitis epid.	—	—	—	1	—	—	1
Lungsot. Tuberculosis pulmonum	1	—	—	1	1	1	4
Tuberkulös hjärnhinneinflammation. Tuberculosis meningum	—	1	—	—	—	—	1
Miliär tuberkulos. Tuberculosis miliaris	—	—	1	1	—	—	2
Aortitis luetica	—	—	—	—	—	1	1
Sockersjuka. Diabetes mellitus	—	1	—	—	—	—	1
Hjärnblödning. Hæmorrhagia cerebri	—	—	1	—	—	—	1
Hjärnhinneinflammation. Meningitis purulenta	—	1	1	—	—	—	2
Andra nervsystemets sjukdomar. Alii morbi systematis nervosi	—	—	—	1	—	—	1
Mellanöreinflammation. Otitis	—	—	2	—	—	1	3
Inflammation i hjärtat. Endocarditis chron. Myocarditis chron.	—	2	—	2	1	—	5
Andra cirkulationsorganens sjukdomar. Alii morbi organorum circulationis	—	1	—	3	1	1	6
Strupkatarr. Luftrörskatarr. Laryngotracheitis ac. Bronchitis ac.	—	1	—	1	—	—	2
Akut lunginflammation. Pneumonia ac.	2	2	3	4	2	—	13
Var i lungsäcken. Emphyema pleuræ. Pleuritis	3	—	—	—	—	—	3
Andra andningsorganens sjukdomar. Alii morbi organorum respirat.	—	1	—	—	—	—	1
Blindtarmsinflammation. Appendicitis	3	1	4	2	2	—	12
Bräck. Hernia	1	—	—	—	—	—	1
Tarmvred. Ileus	—	2	—	—	—	—	2
Bukhinneinflammation. Peritonitis	—	—	—	—	1	—	1
Svulster	1	—	—	—	—	—	1
Alkoholförgiftning	1	—	1	—	4	—	6
Koloxidförgiftning (Garagedöd)	—	—	—	1	—	—	1
Drunkning	3	—	—	2	45	—	50
Olyckshändelse av annan art	7	4	14	7	2	—	34
Självmod. Suicidium	6	3	4	4	4	—	21
Okänd orsak. Causa non indicata	—	—	—	1	—	—	1
Summa	31	21	35	33	65	4	189

Anm. Tabellen upptager dödsfall bland arméns manskap samt befäl av manskaps grad. — Här angivna antal dödsfall avviker från det i tab. 8 anförda på grund av olika bokföringsprinciper (särskilt beträffande våldsamma dödsorsaker). — Redovisning föreligger dessutom för 12 dödsfall bland officerare och underofficerare, därav 1 varfeber, 1 lungsot, 1 kronisk njursjukdom, 2 svulster, 1 drunkning, 2 olyckshändelser av annan art och 4 självmord.

Tab. 12 a. Samtliga å garnisonssjukhusen vårdade sjuka år 1940. 49

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Sjukhus	Kvarl. fr. föreg. år	Intagna					Summa vårdade	Utskrivna						Kvarl. d. 31 dec.	Antal underhållsdagar
		Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Civila	Summa		Till fortsatt krigstjänst		Till annan sjukvårdsanst.	Avlidna	Civila (inkl. avlidna)	Summa		
								dagliga	odagliga						
Stockholm. I allt . . .	151	412	3 753	4 408	194	8 767	8 918	8 082	336	86	32	192	8 728	190	98 800
Officerare o. d. . . .	3	—	22	213	—	235	238	223	—	1	3	—	227	11	3 071
Underoff. o. d. . . .	7	—	12	197	—	209	216	207	—	—	7	—	214	2	3 219
Manskap	130	392	3 673	3 799	—	7 864	7 994	7 401	336	85	12	—	7 834	160	84 828
Därav armén	66	113	1 784	2 949	—	4 846	4 912	4 529	235	48	9	—	4 821	91	61 606
marinen	61	263	1 717	839	—	2 819	2 880	2 680	98	85	3	—	2 816	64	30 977
flygvapnet	3	16	172	11	—	199	202	192	3	2	—	—	197	5	2 245
Anställda arb. ¹ . . .	4	20	46	199	—	265	269	251	—	—	10	—	261	8	4 210
Civila	7	—	—	—	194	194	201	—	—	—	—	192	192	9	3 472
Karlsborg. I allt . .	39	71	150	189	575	985	1 024	406	—	—	5	590	1 001	23	16 369
Därav manskap . . .	5	19	95	90	—	204	209	202	—	—	4	—	206	3	2 768
Boden. I allt	327	69	1 854	2 890	3 312	8 125	8 452	4 757	203	—	27	3 248	8 235	217	124 174
Därav manskap . . .	256	53	1 793	2 633	—	4 479	4 735	4 431	203	—	20	—	4 654	81	65 236
Skövde. I allt	47	33	671	1 392	1 029	3 125	3 172	1 817	215	5	4	1 021	3 062	110	51 944
Därav manskap . . .	7	32	661	1 331	—	2 024	2 031	1 748	214	5	3	—	1 970	61	33 029
Visborg. I allt . . .	26	53	653	325	—	1 031	1 057	995	11	47	—	—	1 053	4	6 991
Därav manskap . . .	26	53	653	307	—	1 013	1 039	977	11	47	—	—	1 035	4	6 926
Linköping. I allt . .	28	36	468	584	259	1 347	1 375	1 057	—	37	—	256	1 350	25	19 643
Därav manskap . . .	18	32	446	548	—	1 034	1 052	1 006	—	34	—	—	1 040	12	14 156
Eksjö. I allt	48	26	838	2 031	702	3 597	3 645	2 893	23	—	1	697	3 614	31	27 595
Därav manskap . . .	29	26	830	2 003	—	2 859	2 888	2 857	23	—	1	—	2 881	7	14 648
Sollefteå. I allt . .	75	27	501	398	825	1 751	1 826	947	—	—	5	817	1 769	57	28 442
Därav manskap . . .	39	27	500	352	—	879	918	903	—	—	4	—	907	11	8 925
Summa	741	727	8 888	12 217	6 896	28 728	29 469	20 954	788	175	74	6 821	28 812	657	373 958
Därav															
Offic. o. d.	8	—	43	423	—	466	474	450	1	4	5	—	460	14	5 810
Underoff. o. d. . . .	9	—	28	360	—	388	397	381	—	—	11	—	392	5	5 457
Manskap	510	634	8 659	11 063	—	20 356	20 866	19 525	787	171	44	—	20 527	339	230 516
Därav armén	446	347	6 726	10 204	—	17 277	17 723	16 597	685	133	38	—	17 453	270	196 527
marinen	61	264	1 726	842	—	2 832	2 893	2 692	98	36	3	—	2 829	64	31 036
flygvapnet	3	23	207	17	—	247	250	236	4	2	3	—	245	5	2 953
Anställda arb. ¹ . . .	7	93	158	371	—	622	629	598	—	—	14	—	612	17	8 652
Civila	207	—	—	—	6 896	6 896	7 103	—	—	—	—	6 821	6 821	232	123 523

¹ Anställda vid armén, marinen och flygvapnet.

Tab. 12 b. Å garnisonssjukhusen vårdade sjuka från armén och flottan år 1940.

S j u k h u s	Antalet ¹ vård- platser d. 31/12	Under året		Under- hålls- dagar	Vårdade			Vård- dagar pr patient
		in- tagna	av- lidna		pr dag	på en gång		
						högst	lägst	
Stockholm.	230	8 573	32	95 328	261	.	.	11
Karlsborg	61	410	5	5 149	14	30	3	13
Boden (inkl. epidemiavd.)	278	4 813	27	69 454	190	238	114	14
Skövde	233	2 096	4	33 955	93	352	3	16
Visborg	73	1 031	—	6 991	19	48	2	7
Linköping	79	1 088	—	15 110	41	70	14	14
Eksjö	90	2 895	1	15 012	41	252	.	5
Sollefteå	90	926	5	9 436	26	69	8	10
Summa	1 184	21 892	74	250 435	685	.	.	11

Anm. I Tab. 12 a och 12 b medräknade officerare, underofficerare samt vid försvaret anställda arbetare. — Rörande uppgifter för civila se texten.

¹ Vårdplatser även för civila inbegripna, då deras antal i allmänhet ej är särskilt fastställt.

Tab. 13. Å garnisonssjukhusen intagna militära sjukdomsfall år 1940.

Anm. Här redovisas endast under året intagna. — Vid militärväsendet anställda sjuka arbetare ingå.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Ekeå	Sollefteå	
I. Bildningsfel och medfödda sjukdomar	8	1	5	9	1	—	—	—	24
II. Infektions- o. a. parasitära sjukdomar.									
Septicæmia. Pyosepticæmia. Abscessus. Phlegmone	39	4	23	13	26	6	—	—	111
Erysipelas	4	—	5	1	2	3	1	—	16
Scarlatina	—	—	281	2	20	6	—	3	312
Diphtheria	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbilli	4	—	12	—	—	3	9	—	28
Rubeola	22	2	60	—	8	—	—	9	101
Parotitis epidemica	46	—	24	27	3	3	20	—	133
Influenza epidemica	19	1	1	3	26	—	—	—	50
Febris undulans	—	—	—	—	—	1	—	—	1
Typhus abdominalis. Paratyphus	1	—	9	—	—	—	—	—	10
Dysenteria	—	—	—	—	2	—	—	—	2
Poliomyelitis anterior ac. Polioencephalitis ac.	—	—	—	1	—	2	—	—	3
Meningitis cerebrospinalis epidemica	—	—	5	—	—	—	—	—	5
Encephalitis lethargica	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lymphangitis et lymphadenitis sept.	—	1	—	—	—	—	—	—	1
Tuberculosis pulmonum, laryngis	99	2	130	5	6	8	3	11	264
„ ossium et articularum	2	—	3	2	—	—	—	—	7
„ lymphoglandularum	16	4	10	2	—	—	—	6	38
„ organorum aliorum	15	—	19	—	—	—	—	2	36
Syphilis acquisita	22	—	1	2	—	—	—	—	25
Ulcus molle	—	—	—	—	—	3	—	—	3
Gonorrhœa (och följsjukdomar)	220	—	55	22	22	9	2	1	331
Vaccinationsbesvär	—	1	—	—	30	5	18	21	75
Febris. Febricula	60	—	2	6	9	5	1	—	83
Övriga hithörande sjukdomar	21	1	57	—	5	4	7	1	96
III. Blodbildande organens samt blodets sjukdomar.									
Anæmia	4	—	1	7	—	3	—	1	16
Anæmia perniciosa	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Leuchæmia	4	—	1	—	—	—	—	—	5
Lymphadenitis, lymphangitis	29	—	6	—	1	—	—	—	36
Övriga hithörande sjukdomar	2	—	7	—	—	—	—	—	9
IV. Ämnesomsättningssjukdomar.									
Diabetes mellitus	19	2	4	3	—	2	1	2	33
Adipositas	—	—	—	2	—	—	—	1	3
Övriga hithörande sjukdomar	5	—	9	3	—	—	—	2	19
V. Kroniska förgiftningssjukdomar.									
Alcoholismus chronicus	2	—	2	—	—	—	—	—	4
Övriga hithörande sjukdomar	1	—	—	—	—	—	—	—	1
VI. Nervsystemets sjukdomar.									
Hæmorrhagia meningum cerebri	2	—	3	1	—	—	—	—	6
Meningitis cerebri. Meningitis cerebrospinalis	9	—	9	3	—	—	—	—	21
Encephalitis cerebri	7	—	13	9	1	—	—	1	31
Hemiplegia	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Lues cerebrospinalis. Tabes dorsalis	—	—	2	2	—	—	—	—	4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i							Summa sjuk- domsfall	
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Väsby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
Neuritis. Neuralgia	113	11	69	49	11	33	3	48	337
Paresis	13	—	14	1	—	4	—	3	35
Epilepsia	12	3	11	4	—	—	1	1	32
Hysteria	2	—	4	2	—	—	—	—	8
Neurasthenia, Neurosis	212	13	63	100	13	33	3	39	476
Övriga hithörande sjukdomar	63	1	40	3	1	3	—	37	148
VII. Sinnessjukdomar	33	2	29	13	1	3	1	4	86
VIII. Cirkulationsorganens sjukdomar.									
Pericarditis	1	—	1	1	—	—	—	—	3
Endocarditis, Myocarditis ac.	22	—	2	5	—	5	—	—	34
Endocarditis chr. Vitium org. cordis. Myocarditis chr.	84	1	31	37	3	9	—	11	176
Cardiosclerosis. Cor adiposum	—	—	22	1	1	4	—	8	36
Neurosis cordis	5	—	5	—	—	—	—	—	10
Arteriosclerosis. Endarteriitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aortitis luetica	31	—	—	12	—	—	1	—	44
Varicocele	130	2	158	62	5	4	3	—	363
Varix	4	—	2	3	1	2	—	—	12
Thrombosis. Embolia	99	—	30	12	—	11	—	3	155
Övriga hithörande sjukdomar									
IX. Andningsorganens sjukdomar.									
Morbi cav. nas. et cav. acces. nas.	247	8	146	79	7	61	3	4	555
Morbi laryngis	15	—	121	5	198	—	20	—	359
Tracheitis acuta. Bronchitis acuta	164	17	12	30	46	56	1234	72	1681
Tracheitis chronica. Bronchitis chronica	19	—	3	6	1	—	—	12	41
Bronchiectasia	6	—	5	1	—	—	—	—	12
Asthma bronchiale	43	—	33	15	3	3	—	—	97
Pneumonia crouposa acuta	62	2	54	8	—	48	6	—	180
Bronchopneumonia acuta	194	17	127	28	7	46	16	61	496
Hæmorrhagia pulmonum	—	—	4	2	—	—	—	2	8
Pleuritis. Empyema pleuræ	81	8	93	21	6	7	2	43	261
Övriga hithörande sjukdomar	2	—	8	1	—	—	—	2	13
X. Matsmältningsorganens sjukdomar.									
Stomatitis. Noma	8	1	8	6	—	—	—	—	23
Morbi dentium	30	—	29	11	—	—	—	—	70
Tonsillitis. Angina tonsillaris. Pharyngitis	168	10	64	91	195	130	236	33	927
Tonsillitis chronica	74	2	6	16	—	19	—	—	117
Peritonsillitis acuta	21	3	5	13	8	26	—	7	83
Hypertrophia tonsillarum. Pharyngitis hyperplastica	27	2	114	4	1	—	—	—	148
Gastritis acuta. Enterocolitis acuta. Proctitis acuta	273	47	153	46	30	16	9	4	578
Gastritis chronica, hypertrophica	25	5	89	111	1	84	—	—	315
Ulcus ventriculi. Ulcus duodeni	203	12	69	88	1	26	3	32	484
Neurosis ventriculi	180	—	9	2	—	—	—	44	235
Enterocolitis chronica	47	2	31	11	—	2	—	1	94
Appendicitis	157	18	198	48	9	7	—	—	487
Hepatitis. Cirrhosis hepatis	21	3	35	2	—	—	—	27	88
Ileus. Volvulus	10	—	9	1	—	—	—	—	20
Hernia	198	5	154	71	—	11	1	—	440
Cholelithiasis	13	3	4	5	—	—	1	—	26
Icterus. Icterus catarrhalis	—	—	—	—	1	3	—	—	4
Cholecystitis	11	—	2	1	—	1	—	—	15
Övriga hithörande sjukdomar	61	—	84	26	2	8	—	27	208

1 Däri ingå fall av övre luftvägsinfektion.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
XI. Njurarnas o. urinvägarnas sjukdomar.									
Nephritis degenerativa et inflammatoria acuta	49	3	40	16	5	8	—	10	131
Nephritis degen. et inflammatoria chr. Morbus Brighti	35	1	6	11	—	7	2	—	62
Pyelitis. Cystopyelonephritis	1	4	1	2	—	—	—	—	8
Nephrolithiasis	64	2	35	11	1	7	1	—	121
Cystitis	13	—	9	16	—	12	1	4	55
Lithiasis urethræ, vesicæ urinariæ	—	—	18	1	—	—	—	—	19
Urethritis	21	—	—	5	6	10	—	—	42
Hydronephrosis	6	—	—	—	—	—	—	—	6
Övriga hithörande sjukdomar	19	2	17	7	3	2	4	17	71
XII. Könsgorganens sjukdomar.									
Hypertrophia prostatae	5	—	1	—	—	—	—	—	6
Balanitis	23	—	3	2	3	—	—	—	31
Orchitis. Epididymitis	34	2	16	2	2	1	—	—	57
Phimosis. Paraphimosis	25	—	6	5	—	1	—	—	37
Övriga hithörande sjukdomar	46	14	28	6	2	1	—	—	97
XIII. Muskelnas, ledgångarnas samt ben- systemets sjukdomar.									
Myitis. Rheumatismus musculorum	80	—	8	9	9	7	5	8	126
Tendovaginitis	11	—	13	12	—	1	7	—	44
Bursitis. Hygroma	13	—	22	12	1	3	—	—	51
Synovitis. Arthritis	46	8	17	8	9	12	3	1	104
Polyarthritis rheumatica acuta	73	2	36	19	3	17	—	28	178
Polyarthritis rheumatica chronica	27	2	14	9	—	2	2	—	56
Pseudoarthrosis	7	—	1	1	—	1	—	—	9
Arthritis deformans	29	—	23	23	3	4	—	—	82
Osteochondritis	17	—	12	2	—	—	—	—	31
Corpus liberum in articulo	8	—	—	18	1	1	1	1	30
Panaritium	—	—	5	—	—	—	—	—	5
Scoliosis. Pes varus, planus, valgus	45	—	20	28	2	6	—	—	101
Osteomyelitis. Osteitis. Periostitis	12	—	9	4	7	—	2	—	34
Chondromalacia patellæ	51	—	13	22	—	—	—	—	86
Lumbago	37	3	28	36	7	8	—	44	163
Övriga hithörande sjukdomar	77	1	67	11	—	—	11	—	167
XIV. Hudens sjukdomar.									
Erythema multiforme et nodosum	14	3	5	3	—	1	—	4	30
Urticaria	13	1	8	1	—	—	3	1	27
Herpes zoster	9	—	9	2	—	1	1	3	25
Eczema	167	8	60	12	4	15	13	20	299
Psoriasis	45	1	10	8	3	5	—	—	72
Impetigo	71	—	17	5	8	6	6	14	127
Acne	16	—	3	—	1	—	—	—	20
Dermatit	77	—	27	—	—	—	—	—	104
Furunculus, Furunculosis	36	—	11	10	14	10	—	—	81
Carbunculus	10	6	7	3	—	—	30	—	56
Tricophytia	41	1	2	3	—	—	—	—	47
Scabies	581	34	232	15	35	45	5	31	978
Atheroma	9	—	2	4	—	2	—	—	17
Clavus. Verruca	3	1	2	9	6	—	—	—	21
Unguis incarnatus	4	1	16	6	—	3	1	—	31
Övriga hithörande sjukdomar	131	2	51	6	—	2	—	—	192

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Sjukdomar enl. K. Medicinalstyrelsens cirk. d. 19 okt. 1914	Garnisonssjukhuset i								Summa sjuk- domsfall
	Stockholm	Karlsborg	Boden	Skövde	Visby	Linköping	Eksjö	Sollefteå	
XV. Öronsjukdomar.									
Morbi meatus auditorii externi	5	—	12	9	—	—	—	—	26
Otitis externa	3	—	—	—	—	—	9	—	12
Otitis media acuta	52	—	105	7	—	—	—	4	168
» » chronica	61	—	22	—	—	—	—	—	83
Otitis media purulenta	1	6	—	57	23	48	4	—	139
Mastoiditis	18	—	2	5	—	—	—	—	25
Övriga hithörande sjukdomar	14	—	14	15	—	—	—	—	43
XVI. Ögonsjukdomar.									
Conjunctivitis æstivalis, cat., phlyctænulosa	14	—	20	7	4	3	—	—	48
Keratitis phlyctænulosa, ulcerosa	11	—	16	—	—	—	—	—	27
Iritis, iridocyclitis	10	—	4	—	—	—	—	—	14
Retinites	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Övriga hithörande sjukdomar	10	1	24	9	—	—	—	—	44
XVII. Svalster.									
Carcinoma	15	1	8	1	—	—	—	—	25
Sarcoma	1	—	—	1	—	—	—	—	2
Andra svalster	75	2	33	16	3	1	—	1	131
XVIII. Andra sjukdomar.									
Myxoedema	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Morbus Basedowii	8	—	14	4	—	1	1	1	29
Struma	14	—	22	—	—	—	—	9	45
Övriga hithörande sjukdomar	—	—	7	2	1	—	—	—	10
XIX. Skador och förgiftningar.									
Kontusion. <i>Contusio</i>	75	7	49	2	18	16	24	—	191
Sårskada, ej nedan nämnd. <i>Vulnus</i>	114	9	57	—	19	8	8	—	215
Skada å muskel, sena, nerv	23	—	—	—	—	—	—	—	23
Skada å större kärl	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Genom huden inträngd främmande kropp	8	—	6	—	—	—	—	—	14
Ledvrickning. <i>Distorsio. Luxatio</i>	140	5	135	—	40	12	13	—	345
Avslitning av fingrar, arm. <i>Laceratio</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Utgjutning i led. <i>Synovitis traum., Hæmarthrosis</i>	—	6	1	—	—	3	—	—	10
Öppnande av någon av de större lederna. <i>Vulnus perf.</i>	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Arm- o. benbrott, enkelt. <i>Fractura simplex</i>	245	12	96	—	11	15	8	—	387
» » komplicerat. <i>Fractura complicata</i>	7	6	7	—	—	2	—	—	22
Förbränning. <i>Combustio</i>	9	3	6	—	1	1	—	—	20
Förfrysning. <i>Congelatio</i>	27	1	8	—	—	3	2	—	41
Ruptura menisci	96	—	36	11	—	7	—	—	150
Skada å njure, urinblåsa	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärnskakning. <i>Commotio cerebri</i>	56	8	38	4	—	8	—	—	114
Brott å hjärnskålens botten. <i>Fractura baseos cranii</i>	—	—	6	—	—	—	—	—	6
Andra brott å huvudets ben	—	—	14	—	—	—	—	—	14
Skador å ögat	1	—	38	—	—	—	—	—	39
Skada å bröstben, revben eller mjälte	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Skavsår	—	—	—	—	5	—	18	—	23
Skottskada	—	—	—	—	—	—	2	—	2
Förgiftning	7	2	11	—	—	—	1	—	21
Andra skador	8	—	10	—	—	5	1	—	24
Observationspatienter. Konvalescenter	1 245	21	390	166	57	70	267	139	2 355

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VID FLYGVAPNET ÅR 1940

AV

CHEFEN FÖR FLYGVAPNET

STOCKHOLM 1942

KUNGL. BOKTRYCKERIET, P. A. NORSTEDT & SÖNER

412168

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

HYGIÈNE ET SERVICE MÉDICAL

AUX FORCES AERIENNES EN 1940

PUBLIÉ PAR

LE CHEF

TILL KONUNGEN

I enlighet med föreskrift i instruktion för chefen för flygvapnet får jag härmed i underdånighet avgiva berättelse rörande hälso- och sjukvården vid flygvapnet under år 1940.

Stockholm 31 maj 1941.

Underdånigst

T. Friis.

Chef för flygvapnet

/ *E. Westerberg.*

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
1. Läkarpersonalen	1
2. Sjukvårdspersonalen	1
3. Sjukvårdsmaterielen m. m.	2
4. De sanitära förhållandena vid flygförbanden m. m.	2
5. Läkarundersökningar av flygande personal	5
6. Olycksfall i samband med flygning	6
7. Sjuklighet och sjukvård m. m.	7
8. Tandvård	8
9. Sjuktransportflygningar	9

TABELLBILAGOR.

Tab. 1. Läkarundersökningar av den till första flygutbildning inryckande personalen åren 1939 och 1940	11
2. Olycksfall i samband med flygning åren 1931—1940	11
3. Sjuktransportflygningar år 1940 jämte översikt för äldre år	11
4. Sjukdomar bland manskapet vid flygvapnets truppförband år 1940	12
5. Sjukligheten bland manskapet vid flygvapnets truppförband år 1940	16
6. Vissa epidemiska sjukdomar bland manskap månadsvis år 1940	16
7. Avlidna bland truppförbandens manskap	17
8 a. Skyddskoppypning av manskap vid flygvapnet år 1940	17
8 b. Sjuklighet på grund av skyddskoppypning år 1940	17

TABLES DES MATIÈRES.

TEXTE.

	Page
1. Personnel des médecins	1
2. Personnel du service médical	1
3. Matériaux pour le service médical etc.	2
4. Etat sanitaire aux régiments d'aviation	2
5. Examens médicaux des pilotes	5
6. Accidents d'aviation	6
7. Morbidité et soins aux malades	7
8. Soins aux dents	8
9. Transferts des malades par aviation	9

TABLEAUX.

Tabl. 1. Examens médicaux du personnel entrant pour sa première information d'aviation en 1939 et 1940	11
Approuvés. Non approuvés. Causes de réformation. — Maladies des yeux etc., Maladies des oreilles etc., Autres maladies ou vices, Combinaisons, Totaux.	
2. Accidents d'aviation au cours des années 1931—1940	11

Nombre d'ascensions, Durée totale d'aviations (heures), Nombre des accidents d'aviation avec décès, Nombre des décès dans 90 jours, Nombre des hommes frappés gravement, resp. légèrement.

Tabl 3.	Transferts des malades par aviation en 1940	11
	Nombre d'ascensions, Nombre de transferts, Durée d'ascensions en tout et par ascension, Nombre de kilomètres d'ascension en tout et par ascension, Nombre des personnes transférées (malades, personnel du service médical, autres, totaux).	
• 4.	Maladies parmi les hommes des régiments d'aviation en 1940	12
• 5.	Morbidité parmi les hommes des régiments d'aviation en 1940	16
	<i>Col. 1:</i> Régiments. <i>Col. 2:</i> Total des jours d'exercice. <i>Col. 3:</i> Restés de l'année précédente. <i>Col. 4—6:</i> Malades entrés par âge. <i>Col. 7—18:</i> Malades entrés par mois. <i>Col. 19:</i> Malades (restés et entrés) à la chambre et à l'infirmière. <i>Col. 20:</i> Malades (restés et entrés) à l'hôpital militaire. <i>Col. 21:</i> Malades (restés et entrés) à l'hôpital civil. <i>Col. 22:</i> Total des malades (restés et entrés). <i>Col. 23:</i> Sortis capables de reprendre leur service militaire. <i>Col. 24:</i> Sortis incapables de reprendre leur service militaire. <i>Col. 25:</i> Décédés. <i>Col. 26:</i> Nombre des malades restant à l'année suivante. <i>Col. 27:</i> Nombre des journées de traitement. <i>Col. 28:</i> Journées de malades pour 100 jours d'exercice.	
• 6.	Certaines maladies épidémiques par mois en 1940	16
	Scharlakansfeber: Scarlatina; Mässling: Morbilli; Rödsot: Dysenteria; Päs-sjuka: Parotitis; Influensa: Influenza.	
• 7.	Mortalité et causes de décès parmi les conscrits en 1940	17
• 8 a.	Vaccination et revaccination des forces aériennes en 1940	17
	Nombre d'incisions. Nombre des (re)vaccinés. Nombre des inspectés. Nombre des non-inspectés. Nombre des hommes réagissant contre la vaccine. Nombre des malades non réagissant contre la vaccine et (re)vaccinés de nouveau, resp. non (re)vaccinés de nouveau. Nombre des vaccinés réagissant sur 100 des inspectés.	
• 8 b.	Morbidité par suite de la (re)vaccination	17
	Nombre des (re)vaccinés qui ont été inspectés. Génés de revaccination: nombre des malades, nombre des malades sur 100 inspectés, nombre des jours des malades délivrés de certains exercices en tout et par chaque malade, nombre de jours des malades restant à la troupe en tout et par chaque malade, nombre des jours des malades traités aux hôpitaux en tout et par chaque malade, totaux.	

1. Läkarpersonalen.

Från och med den 1 juli 1940 har förste flygläkaren *C. E. Westerberg* utnämnts och förordnats till flygöverläkare vid flygvapnet med överstes tjänsteklasse.

Från samma tidpunkt hava å flygvapnets stat upptagits ytterligare tre beställningar såsom flygläkare av 1. graden.

Till dessa befattningar hava utnämnts fr. o. m. den 1 juli 1940 legitimerade läkaren *G. A. Luthman* samt den 31 augusti 1940 legitimerade läkaren *A. J. Larsson* och bataljonsläkaren i fältläkarkårens reserv *P. E. O. Ahlqvist*.

De nyutnämnda befattningshavarna hava beordrats till tjänstgöring vid resp. Skaraborgs och Göta flygflottilj samt Tionde flygflottiljen.

Beträffande löneplaceringen av flygläkare av 1. graden har flygförvaltningen i sitt underdåniga förslag angående flygvapnets medelsbehov för budgetåret 1941/1942 med särskild motivering föreslagit, att beställningen i fråga skulle upptagas i lönegraden Ca 24 i stället för i lönegraden Ca 22.

Förläggningar utom ordinarie förläggningssort.

För upprätthållande av läkarvården vid del av flygförband, som i utbildningssyfte varit förlagd utom ordinarie förläggningssort, har under året erfordrats extra läkare under sammanlagt endast tre månader, därav vid Fårösund två månader och Eslöv en månad. För ändamålet har avtal träffats vid Fårösund med där tjänstgörande marinläkare och i Eslöv med den på platsen stationerade provinsialläkaren.

Värnpliktiga läkare.

Under året hava icke några värnpliktiga läkare beordrats fullgöra dem åliggande facktjänstgöring vid flygvapnet. Däremot hava i samband med förstärkt försvarsberedskap värnpliktiga läkare tjänstgjort vid flygvapnet. Detta förhållande har medfört, att extra läkare för upprätthållande av läkarvården vid förläggning utom ordinarie förläggningssort behövt anlitas i så ringa omfattning, som ovan anförts.

2. Sjukvårdspersonalen.

Fr. o. m. den 1 juli 1940 har antalet sjuksköterskebefattningar utökats med tre, avsedda för resp. Skaraborgs och Göta flygflottilj samt Tionde flygflottiljen.

I berättelsen över Hälso- och sjukvård vid flygvapnet år 1938 framhöll chefen för flygvapnet önskvärdheten av att väl vitsordade sjukvårdsfurirer kunde beredas möjlighet att befordras till underofficerare. Denna fråga har

under året ägnats ytterligare uppmärksamhet. Möjlighet torde vid en utökning av underofficerskadern i samband med föreslagen nyuppsättning och konsolidering av flygvapnet komma att förefinnas, att sjukvårdsfurir, som genomgått underofficersskola, kan befordras till underofficer samt därefter tjänstgöra i egenskap av sjukvårdsunderofficer vid flottilj.

3. Sjukvårdsmaterielen m. m.

Med anlitande av den del av anslaget till engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel, som avser sjukvårdsmateriel, samt delvis även av sjukvårdsanslaget har anskaffats kompletterande sjukvårdsutrustning för sjukhusen vid Östgöta och Västgöta flygflottiljer med 7 700 resp. 8 900 kronor. Fullständig utrustning av det nya sjukhuset vid Skaraborgs flygflottilj har dragit en kostnad av 16 400 kronor. Slutligen har sjukvårdsutrustning anskaffats för sjukhuset vid Göta flygflottilj samt för sjukavdelningen vid Tionde flygflottiljen med tillsvidare 5 100 resp. 7 200 kronor. I ovan angivna summor äro kostnaderna för tandvårdsutrustningar icke inräknade.

Krigssjukvårdsmaterielen har i erforderlig utsträckning kompletterats. Härvid har jämväl utökning ägt rum med sjuktransportmateriel, avsedd för vinterförhållanden.

Å anslaget till motorfordon och motorbåtar hava fem ambulansbilar upphandlats. Dessa hava tilldelats Roslagens, Skaraborgs, Göta och Tionde flygflottiljerna samt Flygkrigsskolan.

I anslutning till dessa upphandlingar har även å vederbörliga materielanslag upphandlats en ambulansbil för vardera Centrala flygverkstaden i Västerås och å Malmen.

4. De sanitära förhållandena vid flygförbanden m. m.

Under det gångna året har en fortsatt livlig verksamhet ägt rum vid en del flottiljer, såväl beträffande nybyggnader som ombyggnads- och istandsättningsarbeten. En sammanfattande översikt rörande vid årsskiftet avslutade eller igångsatta arbeten av ifrågavarande slag må här meddelas.

Västmanlands flygflottilj.

Diskrum och renseri i matsalsbyggnaden hava ombyggts och moderniserats.

Gymnastikbyggnaden har försetts med nytt uppvärmningssystem.

Roslagens flygflottilj.

Arbetet med uppförandet av en fjärde kasern har avslutats.

Vjss utökning och omändring av den befintliga värmecentralen har vidtagits.

Östgöta flygflottilj.

Arbetet med uppförande av kanslihus och matsalsbyggnad samt värme-central med bad- och tvättinrättning har under året avslutats.

Ombyggnaden av en äldre barack samt inredandet av densamma till sjukhus har likaså slutförts. Det på detta sätt erhållna nya sjukhuset har tagits i bruk i augusti 1940.

Tvenne äldre baracker hava under året ombyggts och moderniserats samt tagits i bruk som förlägningsutrymme.

Jämtlands flygflottilj.

Ombyggnaden av förutvarande kanslihuset har slutförts, varigenom erhållits underofficersmäss jämte bostäder för ogifta underofficerare.

En äldre barack har ombyggts och inretts till skolsalsbyggnad.

Huvudbyggnaden vid Kungsgården har grundligt iståndsatts.

Viss utvidgning av vattenverket har påbörjats.

Västgöta flygflottilj.

Arbetet med uppförandet och inredningen av den nya sjukpaviljongen har avslutats. Sjukpaviljongen har tagits i bruk i oktober månad 1940.

En byggnad för underofficersbostäder har nyuppförts under året.

Gymnastiksalsbyggnaden och intendenturförrådsbyggnaden hava iståndsatts.

Skaraborgs flygflottilj.

Nyuppförda äro bl. a. tre kaserner, vakt- och arrestbyggnad, matsalsbyggnad, underofficersmäss samt personalbyggnad.

En gemensam byggnad för sjukhus, indenturförråd och dubblerad värnpliktsförläggning är likaså nyuppförd. Ett dylikt sammanförande av lokaler för olika ändamål i en och samma byggnad är huvudsakligen betingat av kostnads-skäl. Arrangemanget medför dock samtidigt den fördelen, att förlägnings-lokalerna för manskap, vilka äro förbundna med sjukvårdslokalerna medelst en reservdörr, vid trängande fall kunna tagas i anspråk såsom sjukhusutrym-men.

För beredande av tjänstebostäder hava sammanlagt tolv byggnader nyuppförts, därav åtta för officerare och fyra för underofficerare.

Genom ombyggnad av på platsen befintliga byggnader hava dessutom erhållits officersmäss samt sammanlagt tolv byggnader med tjänstebostäder för underofficerare och övriga vid flottiljen anställda.

För uppvärmning av de olika etablissemanten hava tre skilda värmecentraler uppförts.

Omändringsarbeten för erhållande av en förlägningsbyggnad för kadetter hava påbörjats.

Göta flygflottilj.

Arbeten med uppförande av de olika byggnaderna enligt byggnadsprogrammet för flygflottiljen hava påbörjats.

Tionde flygflottiljen.

För den tillfälliga förläggningen av flottiljen till Malmö hava dels vissa fastigheter, dels delar av fastigheter förhyrts. I dessa förhyrda lokaler hava inrymts expeditioner, logement, sjukavdelning, matsalar med kök, mässar och marketenterier.

Å flygfältet hava uppförts sex monteringsfärdiga baracker, vilka användas en för kansli lokaler, en såsom vaktbyggnad, tre för expeditioner och en såsom skolbyggnad.

Övningsplatser.

B o d e n.

Arbetet med utvidgning av den befintliga expeditions- och förläggningsbyggnaden har under året avslutats.

Fyra förläggningsbaracker av mindre typ hava nyuppförts.

F å r ö s u n d.

Matsalsbyggnaden, norra officersbyggnaden och underofficersbyggnaden hava ombyggts. Badinrättningen har iståndsatts.

För förläggning av manskap hava två monteringsfärdiga baracker uppförts.

För vattenförsörjningen hava ytterligare två borrhål upptagits, ett vid norra och ett vid södra officersbyggnaden. Vattentillförseln för hela etablissemanetet sker nu från tre borrhål, nämligen dels dessa båda nyupptagna, dels ett redan tidigare befintligt vid södra officersbyggnaden. Två klordoseringsapparater hava inmonterats, en för borrhålet vid norra och en för de båda borrhålen vid södra officersbyggnaden. Genom dessa åtgärder har erhållits en provisorisk lösning av vattenfrågan, som är ur hygienisk synpunkt tillfredsställande. Behov av mjukare hushållsvatten liksom av förbättrade cistern- och rörledningsförhållanden föreligger dock. Dessa frågor äro under utredning.

R o m a.

Byggnaderna, tillhörande Roma kungsgård, hava ombyggts och iståndsatts. Härigenom hava erhållits lokaler för förläggning av officerare, underofficerare och manskap, matsalsbyggnad jämte marketenteri, sjukavdelning, expeditionslokaler samt vaktbyggnad.

Klordoseringsapparat har inmonterats för vattenförsörjningen vid etablissemanetet.

R i n k a b y.

Genom ombyggnad och iståndsättning av på platsen befintliga, äldre byggnader hava erhållits lokaler för förläggning av officerare och underofficerare, sjukavdelning, officers- och underofficersmäss, expeditionslokaler samt skolsalar.

Fyra monteringsfärdiga baracker hava uppförts, därav tre för manskapsförläggning och en såsom matsalsbyggnad.

5. Läkarundersökningar av flygande personal.

Resultaten av läkarundersökningarna i samband med inryckning till första flygutbildning av den för flygtjänstgöring avsedda personalen samt av de årliga undersökningarna av personal i flygtjänst finnas sammanställda i tabellavdelningen.

Tab. 1 utvisar resultatet av läkarundersökningarna av till första flygutbildning inryckande personal. För året utgör antalet godkända 87 % av samtliga undersökta. Uppdelas de undersökta i de båda kategorierna, avseende tjänstgöring såsom flygförare resp. spaningsofficerare, hava inom den förstnämnda gruppen 86 % och inom den sistnämnda gruppen 97 % av de undersökta godkänts.

Som framgår av tabellen, utvisa de vpl reservflygförarna ett procentuellt mycket högt antal godkända (93 %). Detta förhållande förklaras delvis därutav, att beträffande denna kategori flygförare, vilken icke beräknas kvarstå i flygtjänst mer än en viss begränsad tid och sålunda icke beräknas uppnå lika höga åldrar som officerare och underofficerare i flygtjänstgöring, fordringarna beträffande särskilt ögonens förhållanden hava tolkats mindre strängt. Tabellen anger även de orsaker, som föranlett kassation av inryckande.

Under år 1940 hava 528 i flygtjänstgöring varande personer undergått föreskriven läkarundersökning. Av dessa hava 520 (98.5 %) godkänts och 8 (1.5 %) underkänts för fortsatt flygtjänstgöring. Orsakerna till underkännandet i de olika fallen framgå av följande.

En av de underkända var en 41-årig underofficer med 16 års flygtjänstgöring. Orsaken var i detta fall ångestneuros. Samma orsak förelåg även beträffande en värnpliktig sergeant, vilken inkallats till tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap. Denne hade emellertid icke varit anställd vid flygvapnet sedan mer än 15 år tillbaka och hade sålunda under nämnda tid icke fullgjort flygtjänstgöring. Fem av de underkända hava varit aspiranter. En av dessa (kadett) har drabbats av lungblödning, stående på tuberkulös grund. I två fall hava inflammatoriska tillstånd i ögats hornhinna förelegat. I det ena av dessa har en bestående synnedsättning av avsevärd grad blivit följden, i det andra beräknades utläkningen taga så lång tid i anspråk, att flygtjänstgöringen av denna anledning avbröts. En aspirant har skiljts från utbildningen på grund av en allvarlig nervös åkomma och en annan på grund av anfall av epileptiform natur. Slutligen har en värnpliktig reservflygförare på grund av ischias blivit tillfälligt oduglig till flygtjänstgöring.

Av tre flygförare, som under 1939 underkändes för fortsatt flygtjänstgöring, hava två efter noggrann medicinsk utredning tillåtits återgå i dylik tjänstgöring. I det tredje fallet har flygtjänstgöring såsom spanare medgivits.

Den flygförare, som under 1939 på grund av magsår tilläts flygtjänstgöring endast såsom flygspanare, har efter genomgången operation samt efter följande noggrann kontroll medgivits återgå i flygtjänstgöring såsom flygförare.

6. Olycksfall i samband med flygning.

De olycksfall i samband med flygning, som ägt rum under tiden 1931---1940, finnas sammanställda i **Tab. 2**. Denna upptager förutom sammanlagt antal flygningar och flygtimmar dels antalet flyghaverier med dödlig utgång, dels antalet omkomna inom 90 dagar efter haveriet samt antalet svåra och lätta skador.

Under år 1940 hava tretton *haverier med dödlig utgång* förekommit, varvid tjugofem personer tillhörande flygvapnet omkommit. Härvid hava enbart vid två haverier krävts sammanlagt tio dödsoffer, i det att vid totalhaveri av tvenne bombplan i det ena fallet sex och i det andra fallet fyra personer dödades. Tre haverier med dödlig utgång, varvid sammanlagt fem personer omkommo, inträffade en och samma natt på grund av oväntad väderleksförsämring. Därutöver hava två haverier krävt vardera två dödsoffer, under det att i vart och ett av sex fall en person förolyckats.

Svåra skador hava förekommit i sju fall. Av dessa inträffade tre den ovan omnämnda olycksnatten, då på grund av oväntad väderleksförsämring icke mindre än fem skilda haverier ägde rum. Samtliga dessa tre svårt skadade voro kadetter.

En av dessa erhöll en svår skada å ena ögat med efterföljande blindhet. På grund härav kunde vidare utbildning såsom flygförare icke medgivas. Där emot har den skadade efter tre månader medgivits fortsatt flygutbildning såsom flygspanare. Härvid har han under en månads tid underkastats särskilda prov. Tjänstgöringen ifråga omfattade dels formella övningar i signaltjänst i luften, dels övningar, där han tjänstgjort såsom flygsignalist och reservförare under instrumentflygning. Under sistnämnda övningar har markorienteringen påvilat reservföraren. Han genomförde under denna tid sina uppdrag på ett mycket tillfredsställande sätt. Vid en jämförelse med vad han presterat i spaningstjänst före haveriet och efter detsamma har ingen skillnad varit att förmärka. Kadetten ifråga har därjämte prövats i förartjänst under dubbelkommando, dock endast å den mer lättflugna flygplantyp, som användes vid påbörjande av flygutbildningen vid flygvapnet (skolflygplan, typ I). Dessa prov avsågo att utröna hans förmåga såsom förare av skolflygplan efter den ögonskada, han ådragit sig vid haveriet, och omfattade såväl avancerad flygning och avancerade nödlandningsövningar som vanliga start- och landningsövningar. Han visade därvid god standard i full paritet med före flyghaveriet ådagalagd färdighet. Hans bedömningsförmåga i vad gällde flygplanets framförande i landmanövrer (avstånds- och hastighetsbedömning) var sålunda mycket god, vilket är av sådant intresse, att det synes här böra framhållas.

En annan av kadetterna ådrog sig hjärnskakning, skenbensbrott och splitterbrott å ena underarmen, vilken skada föranledde oförmåga till flygtjänst i fyra månader. Den tredje skadan bestod i brott å en fotled, revbensbrott samt skada i ena knäleden. I detta fall tilläts den skadade återgå i flygtjänst efter c:a tre månader.

Vid tre skilda haverier hava dessutom tre aspiranter ådragit sig svåra skador. En av dessa ådrog sig hjärnskakning, underbensbrott samt förfrysningsskador, vilket medförde oförmåga till flygtjänst i två och en halv månader. En annan skada, bestående i hjärnskakning, brott å överkäken jämte förlust av framtänderna medförde oförmåga att fullgöra flygtjänstgöring i fem månader. Den tredje skadan bestod i hjärnskakning samt brott å underkäken och ena nyckelbenet. Denna aspirant kunde återgå i flygtjänst efter en och en halv månad.

En svår skada drabbade slutligen en värnpliktig korporal, vilken i egenkap av flygskytt deltog i flygning. Skadan, som utgjordes av benbrott jämte brännskador, var helt läkt efter c:a 4 månader.

Lättare skador i form av kontusioner och mindre sårskador hava förekommit i tre fall, varjämte till denna grupp även förts två fall med lätta benbrott.

7. Sjuklighet och sjukvård m. m.

Sjukvården. Genom militära avlöningsreglementet och militära icke-ordinariereglementet har viss utvidgad rätt till fri sjukvård på statens bekostnad medgivits för av nämnda reglementen berörda personalgrupper fr. o. m. den 1 juli 1939. De med anledning härav utfärdade interimistiska bestämmelserna, rörande bl. a. läkarvårdens bestridande, hava ägt tillämpning t. o. m. den 30 juni 1940. Sedan definitiva bestämmelser utfärdats genom nådiga brevet av den 10 maj 1940 angående tjänsteläkare vid försvarsväsendet, har flygförvaltningen den 22 juni 1940 utgivit tillämpningsföreskrifter rörande nämnda sjukvård samt förordnat tjänsteläkare för den ifrågakomna personalen vid flygvapnet.

Under året har kompletterande blodgruppsbestämning av flygvapnets personal utförts. Vidare har skyddssympning av personalen mot tyfoidfeber och paratyfus utförts i viss utsträckning.

I samråd med statens institut för folkhälsan hava föreskrifter angående förebyggande åtgärder mot och behandling av skador uppkomna vid hanterandet av duraluminium utfärdats.

Sjukligheten. De vanligast förekommande sjukdomarna hava varit akuta infektionssjukdomar, matsmältningsorganens, andningsorganens och hudens sjukdomar. Av den första gruppen må främst nämnas halsfluss (878 fall), vaccinationsbesvär (285) och influensa (180). Bland de andra grupperna märkas främst bronchiter (417), inflammationer i svalg och matstrupe (476) samt böldsjukdomar i hud och bindväv (129). De vanligaste skadorna hava varit ledvrickningar (233), kontusioner och krossår (186), muskel- och senbristningar (104), skoskav (107) samt benbrott (53). Se närmare **Tab. 4.**

Enligt **Tab. 5** var hela antalet under år 1940 vårdade ej mindre än 4 957 mot 3 279 föregående år; av dessa 4 957 voro 4 916 nyinsjuknade. Tjänstgöringsdagarna uppgingo under året till c:a 1 680 000 mot endast 930 000 när-

mast föregående år. Av tjänstgöringsdagarna under år 1940 åtginge 0·02 % för sjukvård; av de olika förbanden visade Göta flygflottilj, som var verksam endast under senare halvåret den högsta siffran. 5·67 %, och Roslagens flygflottilj, den lägsta eller 1·27 %.

Dödligheten bland manskapet framgår av **Tab. 5** och **7** (1 ej sjukskriven).

De epidemiska sjukdomarnas frekvens har under året varit relativt låg, om man undantager influensa och påssjuka, vilka visat stark ökning mot föregående år. Särskilt vid Flygkrigsskolan och Västgöta flygflottilj hade influensa ej ringa utbredning. Sjukdomarnas utbredning under olika årstider och vid olika flygförband anges i **Tab. 6**.

De smittsamma könssjukdomarna visa, vad gonorrhé beträffar, under år 1940 en ej obetydlig ökning av det absoluta antalet fall såväl bland de fast anställda som bland de värnpliktiga i jämförelse med föregående år. Även procentuellt i förhållande till antalet tjänstgöringsdagar föreligger en viss, ehuru ganska obetydlig ökning. Antalet fall äro för det fast anställda manskapet 17, av vilka 7 smittats utom förläggningssorten. För de värnpliktiga är antalet fall 59, bland vilka dock medräknats 8, som varit behäftade med sjukdomen vid inställelsen till tjänstgöring. Av de återstående 51, vilka insjuknat under tjänstgöringstiden, hava 21 ådragit sig smittan utom förläggningssorten. Intet fall av syfilis har förekommit under året.

Skyddskoppsympningen. Enligt **Tab. 8 a** var antalet revaccinerade 3 374 samtliga med 2 snitt; 95 % av de revaccinerade visade reaktion. Primoympning förekom i 127 fall, varav 114 med 2 snitt; av dessa senare reagerade 99 % och av de 13 med ett snitt samtliga. **Tab. 8 b** visar av ympningen föranledd inskränkning i tjänstedugligheten. Nedsatt tjänstbarhet visade 49 % av de såsom primoympningar angivna fallen mot blott 7·1 % av revaccinationsfallen; inskränkning i tjänstedugligheten varade i genomsnitt 4·7 dagar per man bland de förra och 2·8 bland de senare.

8. Tandvård.

Under året hava värnpliktiga tandläkare icke beordrats fullgöra dem åliggande facktjänstgöring vid flygvapnet. Däremot hava i samband med förstärkt försvarsberedskap värnpliktiga tandläkare tjänstgjort vid flygvapnet.

Efter gjord framställning har arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse lämnat medgivande, att på de platser, där armén tillhörande tandpoliklinik finnes upprättad, jämväl flygvapnets personal må där beredas tandvård. I samband härmed har personal från Roslagens och Svea flygflottiljer hänvisats till garnisonstandpolikliniken å Karolinska sjukhuset samt personal från Östgöta, Jämtlands, Västgöta och Göta flygflottiljer till tandpolikliniken vid resp. Livgrenadjärregementet, Jämtlands fältjägarregemente, Luftvärnsartilleriet Karlsborg och Göta artilleriregemente.

Tandvårdsutrustning finnes vid Västmanlands flygflottilj och Flygkrigsskolan. Den senare har under året moderniserats och kompletterats för en kost-

nad av 1,300 kronor. För Skaraborgs flygflottilj har tandvårdsutrustning anskaffats till en kostnad av 2,200 kronor. Med hänsyn till det långa avståndet från Roslagens resp. Svea flygflottiljer till tandpolikliniken vid Karolinska sjukhuset och de därmed följande olägenheterna vid personalens besök å polikliniken har tandvårdsutrustning anskaffats jämväl för dessa båda flottiljer. Härvid har dock viss del av denna gjorts transportabel och avsetts för gemensamt bruk av de båda flottiljerna. Den transportabla delen består huvudsakligen av elektrisk bormaskin och instrumentarium, under det att vardera av flottiljerna såsom fast del erhållit behandlingsstol jämte väggarm för bormaskinen samt salivpelare och instrumentbord. Kostnaderna för den transportabla delen av tandvårdsutrustningen hava uppgått till c:a 1 500 kronor och för den fasta delen c:a 1 000 kronor.

9. Sjuktransportflygningar.

Vid 1940 års ingång disponerade flygvapnet över tre sjuktransportplan. Av dessa voro två flygplan (byggda år 1928 resp. 1935) avsedda för sjuktransporttjänsten i Norrland samt ett flygplan (byggt år 1934) avsett för tjänst vid Hägernäs. Det sistnämnda planet, vilket allvarligt skadats vid haveri den 30 mars 1938, har intill den 11 maj 1940 varit ur tjänst och under reparation. Samtliga sjuktransporter vid Hägernäs intill nämnda tidpunkt hava därför utförts med användande av reservflygplan (marinspaningsplan eller vid flottiljen befintligt, förhyrt civilt plan).

Av de båda Norrlandsplanen har det äldre varit stationerat i Östersund intill 8 april 1940 samt i Boden efter nämnda tidpunkt. Det nyare planet har under hela år 1940 varit stationerat i Boden.

Det i föregående årsberättelse beskrivna flygplanet, typ Beechcraft, vilket inköpts som ersättning för det vid totalhaveri den 16 oktober 1938 förstörda flygplanet, levererades i mars 1940 och insattes i tjänst i Östersund den 9 juli 1940. I flygplanets tidigare beskrivna utrustning ingå nu även pulkor, avsedda att vintertid ersätta bärarna för att göra transporten av sjuka till flygplanet lättare. De sjuka kvarligga under flygningen i pulkorna.

Genom nådigt brev den 1 augusti 1940 hava nya bestämmelser utfärdats rörande sjuktransportflygtjänsten i Norrland. Dessa bestämmelser innehålla bl. a., att de för sjuktransporttjänsten i Norrland avsedda flygplanen tilldelas Jämtlands flygflottilj, där de tagas till uppbörd. De stationeras sedan i Östersund eller Boden med verksamhetsområden, som i huvudsak omfatta nedre resp. övre Norrland. I Boden stationerade sjuktransportflygplan med personal utgöra härvid ett detachement ur Jämtlands flygflottilj, vilket benämnes »Flygambulansen i Boden». Kostnaderna för underhåll och drift av de flygplan, som tagas i anspråk för sjuktransportflygtjänsten, bestridas av ett under femte huvudtiteln uppfört anslag till sjuktransporter med flygplan.

Beträffande verkställda sjuktransportflygningar under år 1941 hänvisas till **Tab 3**.

Rörande årets sjuktransportflygningar må framhållas följande:

Verksamheten har under det gångna året varit av ungefär samma omfattning som under det närmast föregående.

Utöver de under året verkställda 109 transporter ha 7 sjuktransportflygningar påbörjats men icke kunnat fullföljas, samtliga på grund av väderlekshinder.

I rapporterna omnämnas dessutom 5 fall, där rekvisition inkommit men icke kunnat föranleda någon åtgärd. Orsaken har i 4 fall varit väderlekshinder och i ett fall bristande tillgång på sjuktransportflygplan, beroende på tillfällig motorreparation.

Av samtliga 121 ingivna rekvisitioner ha sålunda 109 (90 %) till fullo effektuerats, 7 (6 %) icke kunnat genomföras och 5 (4 %) icke kunnat föranleda någon åtgärd.

Tab. 1. Läkarundersökningar av den till första flygutbildning inryckande personalen åren 1939 och 1940.

Personal	Godkända						Underkända. Kassationsorsaker							
	1939			1940			1939				1940			
	Antal undersökta	Godkända	Godkända %	Antal undersökta	Godkända	Godkända %	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Övr. sjukdomar eller lyten	Summa	Ögonsjukdomar	Öronsjukdomar	Övr. sjukdomar eller lyten	Summa
Flygvapnet.														
Underbefäl	18	17	94	27	23	85	1	—	—	1	2	—	1	4
Aspiranter	124	99	80	307	253	82	13	—	4	25	31	1	15	54
Vpl reservflygförare	54	49	91	194	180	93	3	—	1	5	10	1	2	14
Armén o. marinen.														
Arméspaningsofficerare	7	6	86	15	14	93	1	—	—	1	1	—	—	1
Marinspaningsofficerare	11	11	100	14	14	100	—	—	—	—	—	—	—	—
Summa	214	182	85	557	484	87	18	—	5	32	44	2	18	73

Tab. 2. Olycksfall i samband med flygning åren 1931—1940.

	1931	1932	1933	1934	1935	1936	1937	1938	1939	1940
Antal flygningar	50 902	51 868	57 549	50 389	61 578	70 899	93 980	101 601	111 179	194 227
Flygtid, timmar	17 820	17 762	19 458	17 279	20 986	24 172	31 533	38 462	44 608	87 596
Antal flyghaverier med dödsfall	5	—	3	1	1	1	3	7	10	13
Antal dödsfall	7	—	3	1	1	1	5	11	16	25
Antal dödade { officerare	3	—	3	—	1	—	1	2	6	3
{ underofficerare	1	—	—	—	—	—	—	1	1	2
{ manskap	3	—	—	1	—	1	4	8	9	20
Antal skadade { officerare	—	—	1	2	2	1	—	1	—	—
{ underofficerare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
{ manskap	—	—	—	—	1	2	—	—	—	7
Antal skadade { officerare	3	—	1	3	2	1	3	1	—	—
{ underofficerare	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
{ manskap	2	1	1	2	—	3	—	3	9	4

Tab. 3. Sjuktransportflygningar år 1940 jämte översikt för äldre år.

	Antal flygningar	Antal transporter	Flygtid		Antal flygkilometer		Antal transporterade personer			
			i allt	pr flygning	i allt	pr flygning	patienter	sjukvårdspersonal	övr. medföljande	summa
Boden	141	53	185 ⁴ 15 ^m	1 ⁴ 19 ^m	23 500	166.7	58	24	98	180
Östersund	25	11	18 ⁴ 35 ^m	45 ^m	3 640	145.6	11	6	13	30
Hägernäs	97	45	36 ⁴ 55 ^m	23 ^m	5 016	51.7	45	25	48	118
I allt år 1940	263	109	240 ⁴ 45 ^m	55 ^m	32 156	122.3	114	55	159	328
1939	304	108	231 ⁴ 10 ^m	46 ^m	30 712	101.0	118	54	133	305
1938	527	192	470 ⁴ 10 ^m	54 ^m	69 369	131.6	213	100	203	516
1937	515	194	407 ⁴ 30 ^m	47 ^m	57 235	111.1	205	95	182	482
1936	406	156	373 ⁴ 40 ^m	55 ^m	53 439	131.6	171	102	205	478

Sjukdomar	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	S:a
VI. Kroniska förgiftningssjukdomar . . .	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
VII. Sinnessjukdomar	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	3
VIII. Nervsystemets sjukdomar.											
Nervinflammation. Neuritis. Polyneuritis . . .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Nervsmärta. Neuralgia	—	1	—	1	3	2	—	—	—	—	7
Perifer förlamning. Paresis. Paralysis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fallandesot. Epilepsia	1	1	—	—	1	1	—	—	—	—	4
Nervsvaghet. Neurasthenia	3	1	1	—	1	—	—	2	—	—	8
Ryggmärgsinflammation. Myelitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Hjärnhinneinflammation. Meningitis cerebri . .	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3
Hjärnblödning. Hämorrhagia cerebri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra sjukdomar i nervsystemet	9	1	3	—	1	1	—	1	—	—	16
IX. Ögonsjukdomar.											
Conjunctivitis catarrhalis	1	1	4	—	20	—	—	1	—	—	27
phlyctenulosa	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Keratitis	—	—	—	—	1	1	—	—	—	—	2
Iritis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra ögonsjukdomar	—	1	2	—	3	—	—	1	1	—	8
X. Öronsjukdomar.											
Inflammation eller böld i hörselgången. Otitis ext. diffusa. Furunc. meatus auditorii	5	4	19	—	18	—	1	—	—	—	47
Katarr i mellanörat. Catarrhus cavi tympani. a. Varig inflammation. Otitis media purulenta .	5	3	3	5	9	2	—	13	—	—	40
b. Varig inflammation med komplik. åt omg. delar. Mastoiditis etc.	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—	3
Andra öronsjukdomar	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
XI. Cirkulationsorganens sjukdomar.											
Inflammation i hjärtsäcken. Pericarditis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inflammation i hjärtat. Myocarditis. Endocarditis	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hjärtförstoring. Hypertrophia cordis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Nervös hjärtsjukdom. Neurosis cordis	—	—	6	—	2	—	—	—	—	—	8
Ak. svaghetstillst. hos hjärtat. Insufficiencia cordis ac.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blodåderbräck. Varix	2	3	1	1	—	—	—	9	—	—	16
Blodåderinflammation. Phlebitis. Periphlebitis .	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Blodpropp. Thrombosis. Embolia	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
XII. Andningsorganens sjukdomar.											
Sjukdomar i näsan och dess bihålor	10	3	8	1	13	3	4	25	—	—	67
Strupkatarr. Laryngitis. Tracheitis	7	2	12	—	7	1	2	5	13	1	50
Ödem i struphuvudet. Oedema laryngis, Oedema glottidis	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Luftrörskatarr. Bronchitis. a. Akut. Bronchitis acuta	48	7	62	22	164	12	8	74	4	15	416
b. Kronisk. Bronchitis chr.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1
Astma. Astma bronchiale	2	—	—	—	—	2	—	1	—	—	5
Lungemfysem. Emphysema pulm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Lungblödning. Hämorrhagia pulm.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Katarral lunginflamm. Bronchopneum. Pneum. lob.	3	2	10	—	3	—	—	8	—	—	26
Krupös lunginflamm. Pneumonia croup. s. lob. .	—	1	1	2	—	1	—	—	—	—	5
Lungsäcksinflammation. Pleuritis. a. Torr. P. sicca s. fibrionosa	—	1	—	—	1	—	—	1	—	—	3
b. Serös. P. serosa	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
c. Varig. Empyema pleurae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra sjukdomar i andningsorganen	—	1	1	—	2	—	—	—	—	—	4

Sjukdomar	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	S:a
XIII. Matsmältningsorganens sjukdomar.											
Inflammation i mun och tunga. Stomatitis. Glossitis	2	4	—	2	5	—	—	—	—	—	13
Inflamm. i svalg, matstrupe. Pharyngit. Oesophagit	125	139	113	1	13	—	—	84	1	—	476
Magkatarr. Gastritis.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a. Akut. G. acuta	1	11	2	3	29	8	—	5	2	1	62
b. Kronisk. G. chronica	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	2
Funktionell magsäckssjukdom. Neurosis ventriculi	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Magsår. Ulcus ventriculi. U. duodeni	1	—	—	—	—	—	—	2	—	—	3
Utvidgning, sänkning av magsäcken. Dilatatio ventr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gastroptosis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Mag-tarmkatarr. Gastro-enteritis	13	5	1	—	19	—	7	34	—	—	79
Tarmkatarr. Enteritis, colitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a. Akut. acuta	4	11	2	3	12	2	1	43	—	—	78
b. Kronisk. chronica	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blindtarmsinflammation. Appendicitis	10	—	2	6	4	3	—	4	—	1	30
Tarmhinder. Tarmvred. Ileus. Volvulus. Invaginatio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bräck. Hernia.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a. Rörligt. H. mobilis	2	3	—	1	—	—	2	1	—	—	9
b. Inklämt. H. incarcerata	—	—	—	2	—	—	—	—	1	—	3
Förstoppning. Obstipatio	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Inflammation kring ändtarm. Ändtarmsfistel. Periproctitis. Fistula ani	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	2
Ändtarmspricka, -kontraktur. Fissura, contract. ani	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Bukhinneinflammation. Peritonitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gulsot. Icterus catarrhalis	2	—	1	—	—	—	—	—	—	—	3
Gallsten. Cholelithiasis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra sjukdomar i matsmältningsorganen	—	—	3	4	1	1	—	2	—	—	11
XIV. Urin- och könsorganens sjukdomar.											
Njurinflammation. Nephritis.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a. Akut. Nephritis acuta	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
b. Kronisk. Nephritis chr.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Njursten. Lithiasis renalis	2	1	—	1	—	—	—	—	—	—	4
Äggviteurin. Albuminuria	—	—	—	—	—	1	—	4	—	—	5
Katarral inflammation i urinblåsan. Cystitis	1	—	—	—	1	—	—	—	1	—	3
Funktionell blåssjukdom. Neurosis vesicae urin.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Enuresis noct.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Blåskörtelinflamm. Prostatitis. Abscessus prostatae	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Urinrörsförträngning. Stricture urethrae	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Förträngning av förhud. Phimosis. Paraphimosis	—	—	2	—	1	—	—	1	—	—	4
Testikelinflammation. Epididymitis. Orchitis	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2
Vattenbräck. Pungsvullnad. Hydrocele. Hæmatocele.	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	3
Pungåderbräck. Varicocele	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	1	1	1	—	1	—	—	2	—	—	6
XV. Rörelseorganens o. bensystemets sjukd.											
Muskelinflammation. Muskelreumatism.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a. Akut. Myitis ac. Rheumatismus muscul. ac.	3	4	—	—	16	1	4	2	—	—	30
b. Kronisk. Myitis chr. Rheumatismus muscul. chr.	—	—	—	—	—	—	1	2	—	—	3
Inflammation i senskida. Tendovaginitis	4	1	3	—	7	—	1	2	1	—	19
Senknuta. Ganglion	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	3
Inflammation i slemhäck. Bursitis. Hygroma	4	—	—	—	4	—	—	1	1	—	10
Falsk ledställning. Scoliosis. Genu valgum. Pes varus. Hallux valgus	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	2
Ledstyvhet. Ankylosis	—	—	—	—	—	—	—	6	—	—	6
Inflammation i ledgång. Synovitis. Arthritis	3	6	—	—	3	—	—	—	—	—	12
Kronisk ledgångsreumatism. Rheumatismus art. chr.	—	—	5	—	1	—	—	—	—	—	6
Ledmus. Mus artic. Corpus mobile in artic.	2	—	2	—	—	—	—	1	—	—	5
Ben- o. benmärgsinflammation. Osteitis. Osteomyelitis	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	2
Benhinneinflammation. Periostitis	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Fotödem. Oedema pedis	—	—	—	—	8	—	—	—	—	—	8

TAB. 4 (forts.). SJUKDOMAR BLAND MANSKAPET VID TRUPPFÖRB. ÅR 1940. 15

Sjukdomar	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	S:a
Marschsvulst. Syndesmitis metatarsae	1	—	—	—	1	—	2	—	—	—	4
Ansträngningsperiostit. Periostitis tibiae ab exercit.	1	—	3	—	4	—	—	1	—	—	9
Ryggsnitt. Lumbago	31	—	—	—	4	—	—	3	—	—	38
Andra sjukdomar i rörelseorganen och bensystemet	1	7	2	1	—	1	—	5	—	—	17
XVI. Hudsjukdomar och sjukd. i bindväven.											
Erythema multiforme et nodosum	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Urticaria	2	—	—	4	1	1	—	1	—	—	9
Herpes zoster	3	—	1	1	—	—	—	—	—	—	5
Psoriasis	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Eczema	5	3	1	4	17	1	1	4	1	—	37
Impetigo. Ecthyma	1	1	3	1	5	—	3	—	—	1	15
Favus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Herpes tonsurans, Sycosis	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Nagelträng. Unguis incarn.	2	1	2	—	2	—	1	4	—	—	12
Bindvävsinflammation. Bulnad. Phlegmone. Abscessus	19	4	—	—	40	6	1	13	2	—	85
Böld. Furunculus. Carbunculus	30	2	20	7	36	2	4	21	7	—	129
Rötsår. Ulcus	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brand. Gangræna	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Andra sjukdomar i hud och bindväv	—	4	15	4	8	1	1	—	—	—	33
XVII. Svulster.											
Svulst. Tumor	1	—	3	1	1	—	—	—	—	—	6
XVIII. Genom våld och olyckshändelse uppkomna skador samt akuta förgiftningar.											
Muskel-, senbristning, Sensträckning	12	1	25	—	51	8	2	3	2	—	104
Ledvrickning	69	9	25	4	41	8	8	65	4	—	233
Luxation. a. Enkel	7	1	9	—	11	—	1	2	—	—	31
b. Komplicerad	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Benbrott. a. Enkelt	10	4	—	4	17	4	—	6	—	—	45
b. Komplicerat	—	—	1	1	5	1	—	—	—	—	8
Stöt och krossning. Krossår	63	7	21	9	62	3	2	18	1	—	186
Sår av skarpt eller spetsigt vapen	11	—	12	4	33	—	3	5	1	—	69
Skottsår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
a. Enkelt. Skottsår i mjukdelar	2	—	1	1	1	—	—	2	—	—	7
b. Komplic. Skottfraktur	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2
c. Inträngande	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skoskav. Skavsår (skidbindning e. d.)	8	3	26	1	48	2	9	9	1	—	107
Ridsår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skada av förbränning eller explosion.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1. gradens förbränning	—	—	4	—	—	—	—	1	—	—	5
2. gradens förbränning	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3
3. gradens förbränning	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Kylskada.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
1. gradens förfrysning	—	—	—	—	125	—	—	2	—	—	127
2. gradens förfrysning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3. gradens förfrysning	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Solstyg. Värmeslag	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Akut förgiftning.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Av syror eller alkalier	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Hjärnskakning.	5	—	2	—	—	4	—	1	—	—	12
Fractura baseos cranii	—	—	—	—	—	3	—	—	—	—	3
Andra skador	1	3	8	3	1	—	—	2	—	—	18
Självmod. Självmodsförsök	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sjukdom av obestämd art	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Observationspatienter	42	10	18	18	10	—	4	43	2	—	147
Summa	814	366	669	372	1497	279	123	698	72	26	4916

Anm. Tabellen upptager endast de under året insjuknade. — Rörande flottiljernas namn se Tab. 8.

Tab. 5. Sjukligheten bland manskapet vid

Flygflottiljer	2 Sammanlagda an- talet tjänstgörings- dagar	3 Kvarl. från föreg. år	Under året									
			Ålder					Månad				
			Under 20 år	20—25 år	Över 25 år	Januari	Februari	Mars	April	Maj	Juni	
F 1. Västmanlands flyghottilj	340 770	9	106	490	218	103	87	52	80	90	85	
F 2. Roslagens	206 000	13	40	308	18	54	46	26	46	31	15	
F 3. Östgöta	219 783	—	115	537	17	119	71	33	35	76	82	
F 4. Jämtlands	200 938	9	53	289	30	40	35	20	51	49	26	
F 5. Flygkrigsskolan	289 302	4	234	1 182	81	222	279	163	108	97	43	
F 6. Västgöta flyghottilj	136 055	2	49	228	2	15	28	14	42	46	27	
F 7. Skaraborgs	40 525	—	29	94	—	—	—	—	—	—	—	
F 8. Svea	213 429	4	133	484	81	88	73	47	67	63	64	
F 9. Göta	11 168	—	13	58	1	—	—	—	—	—	—	
F 10. Tionde	21 536	—	2	23	1	—	—	—	—	—	—	
Summa	1 679 506	41	774	3 693	449	641	619	355	429	452	342	

Anm. Antalet tjänstgöringsdagar (kol. 2) för de olika kårerna avviker från de i Tab. 12 an-

¹ Här ingå även de från föreg. år kvarliggande; kol. 22 sålunda = kol. 3 t. o. m. 6 = 3 + 7
1 okt. 1940.

Tab. 6. Vissa epidemiska sjukdomar bland manskap månadsvis
år 1940.

	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Sum- ma
<i>Scharlakansfeber.</i>													
Västmanlands flygfj.	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	3
Östgöta	—	—	—	4	10	1	—	—	—	—	—	—	15
Jämtlands	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	1
Flygkrigsskolan	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	2
Västgöta flygfj.	—	—	—	—	6	2	—	—	—	—	—	—	8
Svea	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
<i>Mässling.</i>													
Västmanlands flygfj.	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	2
Roslagens	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	2
Flygkrigsskolan	—	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	—	4
Svea flygfj.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Tionde	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2
<i>Rödsot.</i>													
Göta flygfj.	—	—	—	—	—	—	—	12	1	—	—	—	13
<i>Pässjuka.</i>													
Västmanlands flygfj.	5	21	7	6	1	—	—	—	—	—	—	—	40
Roslagens	2	1	—	3	1	—	—	—	2	—	—	—	9
Östgöta	—	2	1	1	2	—	—	—	—	—	—	—	6
Jämtlands	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1
Flygkrigsskolan	—	—	1	2	2	1	1	—	—	—	—	—	7
Västgöta flygfj.	—	—	1	1	1	3	—	1	—	—	—	—	7
Svea	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1
<i>Influensa</i>													
Västmanlands flygfj.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1
Roslagens	4	2	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	10
Östgöta	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Jämtlands	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Flygkrigsskolan	15	29	5	3	8	3	1	1	7	9	11	5	97
Västgöta flygfj.	5	7	6	5	5	—	—	—	3	3	9	8	51
Svea	5	5	—	6	1	1	1	—	—	—	—	—	19

13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28
insjuknade						Samtliga vårdade ¹				Avförda			Kvarligg. till följ. år	Sjukdagens antal	Sjukdagar i % av tjänstgöringsdagar
nåd						vid truppen	& militär- sjukhus	& civilt sjukhus	summa	Dugliga till fortsatt krigstjänstgöring	Döda	Odugliga till fortsatt krigstjänstgöring			
Juli	Augusti	September	Oktober	November	December										
75	71	51	53	47	20	263	533	27	823	805	9	—	9	6 726	1·97
26	23	24	21	32	22	48	322	9	379	360	16	—	3	2 623	1·27
33	42	32	61	45	40	337	310	22	669	668	1	—	—	5 010	2·28
24	18	22	20	21	46	107	238	36	381	368	7	2	4	2 871	1·48
85	107	157	58	106	72	903	551	47	1 501	1 487	7	2	5	8 580	2·97
13	11	19	19	25	20	4	236	41	281	271	5	4	1	2 383	1·75
4	7	9	59	21	23	47	70	6	123	121	1	—	1	612	1·51
43	45	72	69	36	31	168	506	28	702	699	2	—	1	4 317	2·02
—	—	9	8	31	12	14	57	1	72	71	—	—	1	633	5·67
—	—	—	2	12	12	4	18	4	26	24	—	—	2	202	0·94
303	336	395	370	376	298	1 895	2 841	221	4 957	4 874	48	8	27	33 957	2·02

förda, då ju olika perioder avses. — Rörande döda se texten samt Tab. 7.

t. o. m. 18 = kol. 19 t. o. m. 21 = kol. 23 t. o. m. 26. — ² Tillkom d. 1 juli 1940. — ³ D:o d.

Tab. 7. Avlidna bland truppförbandens manskap år 1940.

	Truppförband										Ålder			Summa
	F 1	F 2	F 3	F 4	F 5	F 6	F 7	F 8	F 9	F 10	< 20 år	20—25	> 25 år	
Lungsot	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Ak. hjärtinflamm.	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Bindtarmsinflamm.	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	—	1
Olycksfall	—	—	—	—	2	3	—	—	—	—	2	3	—	5
Summa	—	—	—	2	2	4	—	—	—	—	2	6	—	8

Anm. Tabellen upptager icke avlidna i samband med flygning; se härom textavdelningen samt Tab. 2.

Tab. 8 a. Skyddskoppypning av manskap vid flygvapnet år 1940.

	Antal ympade	Antal besiktigade	Antal ej besiktigade	Reagerande efter		Ej reagerande		Reagerande i % av besiktigade
				första ympningen	andra ympningen	om-ympade	ej om-ympade	
<i>Primovaccination.</i>								
2 snitt	114	114	—	111	2	—	1	99·1
1 snitt	13	13	—	13	—	—	—	100·0
<i>Revaccination.</i>								
2 snitt	3 374	3 374	—	3 107	102	93	72	95·1
1 snitt	—	—	—	—	—	—	—	—

Tab. 8 b. Sjuklighet på grund av skyddskoppypning år 1940.

	Antal besiktigade ympade	På grund av ympbesvär föranledd inskränkning i tjänstedugligheten									
		Antal män	% sjukskrivna av besiktigade	befriade från vissa övningar		sjukeskrivna vid trupp		vårdade å sjukhus		i allt	
				antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man	antal dagar	dagar per man
Primovaccination	127	62	48·8	98	1·6	38	0·6	154	2·5	290	4·7
Revaccination	3374	241	7·1	238	1·0	266	1·1	174	0·7	678	2·8

SVERIGES OFFICIELLA STATISTIK

HÄLSO- OCH SJUKVÅRD

VETERINÄRVÅRD

VID ARMÉN ÅR 1940

AV

ÖVERFÄLTVETERINÄREN

STOCKHOLM 1942

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER

412168

STATISTIQUE OFFICIELLE DE LA SUÈDE

SERVICE VÉTÉRINAIRE
À L'ARMÉE EN 1940

PUBLIÉ PAR

L'INSPECTION VÉTÉRINAIRE
DE L'ARMÉE

TILL KONUNGEN.

Härmed får jag i underdånighet avgiva berättelse över veterinärvården m m vid armén under år 1940.

Stockholm i augusti 1941.

Underdånigst

Axel Morén

Överfältveterinär.

/ F. Wilhelmson.

INNEHÅLL.

TEXTAVDELNING.

	Sid.
A. Fältveterinärkåren	1
B. Utdrag ur veterinärernas årsberättelser	1
C. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar	20
Tab. A. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns truppförband pr 100 hästar	21
› B. Till direkta olyckshändelser hänförbara sjukdomsfall bland arméns hästar	22
› C. Översikt av olycksfall bland arméns hästar med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd	23

TABELLAVDELNING.

Tab. 1. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar	24
› 2. Sammandrag av hästajukbesked	25
› 3. Själv döda hästar	30
› 4. Avlivade hästar	31
› 5. Kasserade hästar	32

TABLE DES MATIÈRES.

	Pag.
A. Corps des vétérinaires militaires	1
B. Extraits des rapports annuels des vétérinaires militaires	1
C. Morbidité chez les chevaux	20

Tableaux.

Tab. 1. Aperçu de la morbidité chez les chevaux	24
<i>Col. 1: Régiments etc. Col. 2: Malades entrés pendant l'année. Col. 3: Sortis capables de continuer leur service. Col. 4: Sortis incapables de reprendre leur service. Col. 5: Décédés. Col. 6: Tués. Col. 7: Nombre des journées de traitement. Col. 8: Nombre des jours de service des chevaux. Col. 9: Journées de traitement par 100 jours de service.</i>	
› 2. Résumé des rapports sur les maladies des chevaux de l'armée	25
› 3. Chevaux décédés	30
› 4. › tués	31
› 5. › réformés	32

A. Fältveterinärkåren.

Vid 1940 års ingång voro 24 beställningar för *aktiv personal*, nämligen 1 överfältveterinär, 4 fältveterinärer, 7 regementsveterinärer och 12 bataljonsveterinärer besatta med ordinarie innehavare. Två bataljonsveterinärbeställningar voro vakanta. Genom riksdagens beslut har vid staben vid Övre Norrlands trupper i stället för regementsveterinärbeställning inrättats fältveterinärbeställning och vid vartdera Svea och Göta artilleriregemente samt staben vid Övre Norrlands trupper tillkommit en bataljonsveterinärbeställning. Den genom 1936 års härordningsbeslut indragna bataljonsveterinärbeställningen vid Svea ingenjörkår är alltså besatt med kvarstående innehavare.

Fältveterinärbeställningen vid staben vid Övre Norrlands trupper har besatts med förutvarande innehavaren av regementsveterinärbeställningen vid samma stab. Under året hava fyra bataljonsveterinärbeställningar, därav en två gånger, varit till ansökan lediga, nämligen en på grund av befordran, en på grund av avgång till civil befattning samt två nytillkomna. Samtliga beställningar voro vid årets slut återbesatta.

Personalen på övergångsstat har genom avgång med döden under året minskats med en bataljonsveterinär. Den omfattar vid årets slut endast en bataljonsveterinär.

Personalen i reserven har under året utökats med fem bataljonsveterinärer, men minskats med en överfältveterinär och en regementsveterinär, båda avgångna på grund av åldersskäl, samt 3 bataljonsveterinärer, samtliga utnämnda till beställningar å aktiv stat. Vid årets slut bestod sålunda reserven av fyra fältveterinärer, sex regementsveterinärer och 61 bataljonsveterinärer.

B. Utdrag ur veterinärernas årsberättelser.

I. arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Såsom framgår av årsberättelserna från truppförbanden, har hästarnas hälsotillstånd vid I. arméfördelningens mobiliseringsdepåer varit gott under år 1940.

Någon allvarlig epizooti har icke förekommit.

Avgången av hästar har varit större än normalt. Detta beror emellertid på att mobiliseringsdepåerna tillförts många iumönstrade hästar, vilka såsom icke fält-dugliga avförts från fältförbanden före deras avgång.

Veterinärvården har i avsevärd grad försvårats av den anledning, att vissa förlägningsplatser, saknat för hästsjukvård, smide och skoning lämpliga lokaler. Ritningar till lämpliga nybyggnader hava uppgjorts och tillställts I 7, K 2 och A 3. Sedan eventuella ändringar, som föranledes av lokala förhållanden, gjorts vid förbanden och därjämte planer för byggnadernas placering utarbetats, kommer anhängan att insändas till högre myndighet med begäran om medel för byggnadernas uppförande.

(Åstrand.)

Norra skånska infanteriregementet.

Det allmänna hälsotillståndet har under året varit mycket gott

Av smittsamma sjukdomar har, som framgår av bifogade hästsjukbesked, kvarka och ringorm förekommit i ganska avsevärd grad. Sjukdomarna hava emellertid i allmänhet hävts på normal tid.

Hästtjänstgöringsdagarna hava under året varit 131 139 med 2 431 sjukdagar, utgörande 1-9 sjukdagar å 100 tjänstgöringsdagar.

Stallhygien och hästvård har liksom föregående år varit synnerligen tillfredsställande och hästarnas kondition god. (Holmquist.)

Södra skånska infanteriregementet.

Vid förläggningen i Ystad, där stallutrymmen äro mycket goda och där tillgång på sjukstall och hovbeslagssmedja finnes, har hästvården och hästsjukvården kunnat bedrivas på ett bättre sätt än på Revingeled, där såväl sjukstall som hovbeslagssmedja saknas. Även stallförhållanden på Revingeled äro dåliga. Där finnes endast ett under vinterförhållanden något så när användbart stall, med plats för 45 hästar. Då därstädes under vissa tider varit uppställda ett avsevärt större antal hästar, blev det nödvändigt att uppföra provisoriska stall, vilka emellertid under den stränga vintern voro för kalla. Avsaknaden av hovbeslagssmedja och lokal för behandling av sjuka hästar gör, att skoning och behandling under alla årstider måste äga rum utomhus eller i det trånga och mörka stallet. Ett nytt stall, inrymmande behandlingslokal och skosmedja förutom tillräckligt antal spiltplatser jämte boxar, anser jag vara nödvändigt. Trots de dåliga stallförhållandena, var hästarnas hälsotillstånd jämförelsevis gott. Hullet och konditionen skulle emellertid varit bättre, om förhållandena varit gynnsammare.

Tillgången på hovslagare och hästvant manskap var under första halvåret knapp, vilket gjorde att hovbeslaget tidvis var dåligt, varjämte hästarnas motionering blev eftersatt. För att skaffa hästarna tillräcklig motion måste de släppas lösa i en inhägnad utanför stallet, och detta innebär alltid risker.

Under sista halvåret har tillgången på stråfoder varit knapp. Några bäddar hava icke kunnat inläggas. Halmen har endast använts såsom foder.

Att anskaffa torvströ i tillräcklig mängd mötte svårigheter.

Allmänna hälsotillståndet har under året varit gott. Infektionssjukdomar hava icke förekommit, men uppträdde herpes under augusti månad, då den tillfördes med hästar från krigssjukstall. I slutet av oktober månad uppträdde löss på ett 10-tal hästar i Ystad, men tack vare goda isoleringsförhållanden och tidig upptäckt kunde invasionen snart hejdas.

Av icke smittsamma sjukdomar hava sådana i huden och bindväven varit vanligast. Samtliga fall hava gått till hälsa.

En häst har kasserats såsom ej tjänsteduglig på grund av strålbenshåla, tre hava dött, en i hjärtförlämning, en i kolik och en på grund av brott på halskota, varjämte tolv hava kasserats såsom odugliga till allt arbete.

För regementets hundar har icke erfordrats någon veterinärvård. (Persson.)

Kronobergs regemente.

Allmänna hälsotillståndet bland hästarna vid depån har under året i stort sett varit gott.

Kvarka har överförts till I 11 genom hästar, som återförts från beredskapsövning i Skåne. Epizootien har varit av relativt godartad beskaffenhet. Inga dödsfall hava förekommit, och torde flertalet vid depån befintliga hästar nu vara immuna. Sulfonamid har ej använts mot sjukdomen.

Ringorm synes hava överförs till depån genom hästar, vilka vårdats vid krigssjukstall. Även denna epizooti har förlupit godartat. Sjukdomen har behandlats med salicylsprit, kombinerad med professor Jensens eksemsalva (kaliumhydrat, kreolin, svavel och rovolja).

Provisoriska stallar uppfördes 1939 och dessa användas under vintern. De äro uppbyggda med lutande tak och med en öppen sida, som tidvis igensättes med kasserade tältdukar. Vid flera tillfällen sjönk temperaturen till — 25 å — 30 grader, utan att hälsotillståndet bland hästarna syntes beröras därav. (Hässler.)

Jönköpings-Kalmar regemente.

Hästar.

Såsom förklaring till den särskilt höga kassations- och dödsprocenten må anföras.

Vid mobiliseringstillfället tillfördes regementet ett icke ringa antal av flera anledningar olämpliga hästar. Innan förbanden avtransporterades gjordes erforderliga utbyten av hästar och kvarlämnades en del sjuka hästar, varigenom mobdepån kom att tillföras dåliga eller från början dödsdömda hästar. Vid fältförbandens återkomst till garnisonsorten tillfördes mobdepåns sjukstall sådana hästar, som under mobtiden blivit sjuka eller av annan anledning icke krigsdugliga; sådana hästar hava införts i sjukrullan och kasserats.

I januari utbröt kvarka. Sammanlagt har behandlats 66 fall, bland vilka inträffat 4 dödsfall, varjämte en häst måste avlivas på grund av obotliga komplikationer.

Hämatopinus och dermatophagus hava förekommit bland depåns hästar. Ingen häst har härför sjuksskrivits.

Ringorm har förefunnits å ett flertal hästar.

(Johansson.)

Hundar.

Vid depån hava tjänstgjort 9 hundar med sammanlagt 777 hundtjänstgöringsdagar. Av dessa hundar hava 2 varit kronan tillhöriga tjänstehundar och 4 »inmönstrade» hundar.

Valpsjuka har förekommit hos 3 hundar, varav samtliga blivit fullt återställda efter sammanlagt 42 sjukdagar.

Mask (ascaris) har påvisats och behandlats i 2 fall.

Beträffande valpsjuka må anföras följande. Valpsjukan utbröt två veckor efter stamhundarnas återkomst från S K K:s utställning i Göteborg. Någon valpsjuke-epizooti hade dessförinnan icke på flera år förekommit i förlägningsorten.

På betryggande sätt bör från arrangörernas sida sörjas för, att kronan tillhöriga hundar, som sändas till utställningen, icke utsättas för smitta.

Säkra och tillförlitliga garantier för undvikande av dylik smittrisk böra lämnas av utställningsbestyrrelse, om kronans hundar över huvud taget skall tillåtas deltaga i utställning.

(Johansson.)

Skånska kavalleriregementet.

Den kvarksmitta, som inkom under hösten 1939 fortsatte år 1940 med 10 fall. Från epizootiens början hade sålunda sammanlagt 25 hästar insjuknat. I mars månad var regementet åter fritt från smitta.

Vid mobdepån började kvarkan uppträda under maj månad. Sammanlagt 167 hästar angreps. Förloppet var dock även nu tämligen godartat. Endast tvenne hästar dogo i lunginflammation. Först i slutet av augusti var sjukdomen över. Smittan hade otvivelaktigt införts med inmönstrade hästar.

Några sporadiska, lindriga fall av munsjuka konstaterades under sommaren.

De första ringormsfallen yppade sig under juli månad vid depån och spred sig snart till samtliga depåförbanden. Inalles hava 127 fall behandlats. Vid årsslutet

synes smittan vara försvunnen. Endast ett fåtal ännu icke tillfrisknade fall kvarstå vid depån. Däremot äro förbanden i Hälsingborg helt fria.

Under december månad konstaterades för första gången löss (hæmatopinus) hos hästarna vid depån. Strax därefter upptäcktes några fall även i Hälsingborg å från depån dit överflyttade hästar. Det är nu nära 20 år sedan denna otrevliga åkomma förekommit vid regementet. Ohyran har med säkerhet införts å till depåerna från fältförbanden återkomna hästar, vilket även varit fallet med ringormen.

Olycksfallen hänföra sig framförallt till sk bivack- eller sparkskador. Ej mindre än 8 hästar hava på så sätt ådragits svåra benbrott och lika många sår in i leder med åtföljande vargörande ledinflammationer, vilka lett till döden eller nedslaktning. Ungefär hälften har åsamkats i fält och andra hälften i depåerna.

Redogörelse över några fall av hovsprickor från årets början medan regementet ännu var samlat bifogas. De flesta hava under året helt avläkt.

Regementet har i år tilldelats remonter, huvudsakligen från Gudhems remontdepå. Därigenom ha hästar av överbägende annan härstamning än eljest införlivats med regementets stamhästbestånd. Bland dessa 71 remonter hava endast 2 efter »Savonarola» resp. »Tröste Dich» pipande kvickdrag. Dessutom har efterinköpts och tilldelats från Herrevadsklosters remontdepå 18 remonter, av vilka ingen visat tecken till kvickdrag.

Hovslagarutbildning.

Bristen på utbildade hovslagare har gjort sig starkt gällande. Det är framförallt det stora behovet vid av regementet uppsatta hästsjukvårdsförband, som icke kunnat fyllas. Av olika orsaker kom fördelningen av tillgänglig hovslagarpersonal att bliva synnerligen ojämn, varigenom vissa förband blevo särskilt illa lottade. Genom upprepade snabbkurser med särskilt utvalda värnpliktiga hava dock numera bristerna täckts. En tillräckligt betryggande reserv av utbildad personal saknas dock ännu. Under år 1940 hava i februari utbildats 18 värnpliktiga, under juni och juli månader 8 samt i november 6. Dessutom utbildades vid hovslagarfurirskolan 10.

Vid hästsjukvårdskompanierna har ävenledes utbildningskurser hållits med tilldelad personal.

Effekten av de nya bestämmelserna för hovslagarefurirsutbildningen har i år visat sig. Denna första ordinarie kurs å denna linje kunde tyvärr icke programenligt slutföras. Likväl kunde konstateras, hurusom ingen av de bäst vitsordade eleverna som slutbetyg kunde erhålla med beröm godkänd. Flera sämre begåvade vid rena trupplinjen gingo före dessa sina kamrater. Hade dessa hovslagarelever gatt trupplinjen, skulle utan tvivel deras placering blivit mycket fördelaktigare. Att därför till årets skola knappast någon frivilligt önskat kommandering till hovslagarlinjen är icke ägnat att förvåna. Erfarenheten visar att tvångsuttagen personal lämnar betydligt sämre utbildningsresultat. Då den nya utbildningsformen icke synes bereda hovslagaren åsyftad likställighet i befordringshänseende, bortfaller den väsentligaste anledningen till de nya bestämmelserna. Starka skäl synas tala för en återgång till förut gällande bestämmelser, vilka visat sig vara ändamålsenliga.

(Glück.)

Wendes artilleriregemente.

Hälsotillståndet bland hästarna har under året varit gott. Antalet sjukdagar per 100 hästtjänstgöringsdagar har uppgått till 5.7.

Av smittsamma sjukdomar hava 87 fall av kvarka och 13 sjukskrivna fall av ringorm förekommit. Ett dödsfall har förekommit i kvarka (pneumoni).

Vid behandling av kvarka med sulfonamid har följande erfarenhet gjorts. Utbryter en kvarksmitta i ett batteristall och vid temperaturtagning av samtliga hästar en del befinnas hava hög temperatur (40° och däröver) utan andra symtom och des-

sa givas 60 till 80 gram sulfonamid tre till fem dagar å rad sjunker kroppstemperaturen till normal, och en åtminstone temporär immunitet synes föreligga hos dessa hästar. Förefinnas däremot sådana kvarksymtom, som svullna körtlar i käftgrop och parotisregion med ödem och temperaturstegring, sjunker temperaturen efter sulfonamidbehandling och svullnaden av körtlarna minskar, men körtelsvullnaden kvarstår dock med utpräglad hårdhet. Efter 5 till 7 dagar stiger temperaturen ånyo, dock ej så högt som vid behandlingens början. Vid förnyad behandling sjunker temperaturen ånyo, men körtelsvullnaden kvarstår. Sulfonamiden synes sålunda icke blott kupera utan även döda smittämnet, när den gives i allra första temperaturstadiet, innan lymfkörtlarna hunnit bli mycket förändrade. Vid senare stadier av kvarka med körtelsvullnader etc. synes sulfonamidbehandlingen minska symtomen men fördröja sjukdomens förlopp.

Ringormssmittan har varit av godartad natur. Ett mycket gott medel mot ringorm har odylén visat sig vara.

En lusinvasion har förekommit bland regementets hästar. Redan under sommarmånaderna förefanns, efter vad jag under hand erfärit, en dylik invasion bland fältregementets hästar. Under hösten sammanfördes fältregementets och mobdepåns hästar. Genom hempermittering, nyinkallelser m m har hästvärden blivit eftersatt, och förutsättningar för lössens trivsel och spridning varit stora. Stambästarna hava varit så gott som fria liksom vissa batteriers och skolors hästar: vid andra förband däremot hava intill 50—60 % av hästantalet varit angripna av löss. Vid lössbekämpandet har huvudsaklig vikt lagts på en intensifiering av hästvärden, särskilt rykten. Skall denna bedrivas enligt bestämmelser i Soldat Häst, att skrapa ej får användas å hästen utom i man och svans, och att rykten skall ske *med* håren, torde det bli va svårt att få någon effekt vintertid under fältförhållanden, då hästarna i allmänhet hava lång, tät hårrem. För att rykten och hästvärden skall kunna bedrivas tillfredsställande, är det icke blott nödvändigt, att tillräcklig personal och tid disponeras för densamma, utan också att ovannämnda bestämmelser angående rykt frångås, så att ryktskrapa vid behov användes. Dessutom bör för samma ändamål finnas rotborstar. De vanliga ryktborstarna äro för mjuka till den tjocka hårremmen. Knappheten på strömedel har också försvårat en god hästvärd. Först när hästarna blivit ordentligt genomryktade, har tvättning av hästarna ägt rum och har vid tvättning använts 3 %-ig kreolinlösning (engelsk kreolin). Vid lindrigare fall har en tvättning varit tillräcklig, eljest två till tre med sex å sju dagars mellanrum. Rotanolextrakt har använts till varmblodiga hästar med utmärkt resultat. Klippning har blott ägt rum vid de svåraste fallen. Klippning över lag av hästarna såsom ett medel att bli kvitt lössen, torde enligt min mening vara mindre lyckligt, enär vid förnyad eller på nytt uppblossande lusinvasion den uppkommande täta hårremmen i högsta grad försvårar all behandling. Det effektivaste medlet att hålla lössen borta från hästarna är att det för chef och övrig personal vid batteri blir en hederssak att hålla hästarna fria från löss, vilket kan ske genom en noggrann och ihärdig hästvärd.

Talrika fall av fotskabb hava förekommit. Sedan rotborstar tagits till hjälp för att hålla extremiteterna rena, har förbättring inträffat. Fotskabben har behandlats med odylén eller rotanolextrakt med gott resultat.

Under beredskapstjänsten hava hovsprickorna ej ökats och i flera fall har läkning av gamla hovsprickor inträffat. Detta är tydligen beroende på hästarnas ökade arbete. Den behandling av hovsprickor, som jag ansett mig vunnit det bästa resultatet med, är tunnraspning i kronan och skoning med gummibuffert. Buffertens icke minsta uppgift är att förhindra uttorkning av hoven.

En iakttagelse har gjorts, att på ett flertal av stambästarna vid hemkomsten från beredskapstjänsten tådelen av hovväggen på fram blivit inbuktad, påminnande om fånghov, varjämte lamellranden i tån breddats, samtidigt som dubbelsula ofta förekom. Tydligen har detta orsakats av försummad skoning och rädsla för verkning

av hovens tådel. En orsak till att tådelen hålles för lång är säkerligen också, att mindre skickliga hovslagare undvika att rikta skon rund i tådelen, vilket i de flesta fall måste göras vid skoning av våra varmblodiga hästar med nuvarande, något för spetsiga skor. I stället sker ingen avverkning i tådelen för att på så sätt förhindra, att de främsta sömhålen komma innanför vita linjen.

Ett av regementets bästa vinterstallar disponeras sedan flera år tillbaka av tygdepartementet såsom förrådslokal för tygmateriel. En del av regementets hästar få därför stå i sommarstallar, som ännu icke äro tillfredsställande isolerade för vinteruppställning. Det torde vara ett oavvisligt krav, att ovannämnda vinterstallar snarast ställas till regementets disposition att användas till det ändamål, för vilket de äro avsedda. I nuvarande sommarstallar böra tak och gavlar isoleras, samt spiltgolven permanentbeläggas.

Några sjukdomsfall av mera allmänt intresse hava ej förekommit. (Bertillson.)

Artilleriets Reservofficers- och mätsskola.

Hälsotillståndet bland hästarna har i stort sett varit gott. Stamhästarnas medelålder utgjorde något över 14 år med ungefär $\frac{1}{3}$ i åldern 19 år och däröver. Många äro behäftade med en del kroniska lidanden. (Westerberg.)

Göta ingenjörkår.

Vid mobiliseringsdepån har varit upprättat depåsjukstall avsett för fältförband under utrustningstiden och för fältdepår efter återkomsten till garnisonsorten.

Såsom förklaring till den exceptionellt höga kassations- och dödsprocenten anföres. Vid mobiliseringstillfället tillfördes kårens förband ett icke ringa antal av flera anledningar olämpliga hästar. Innan förbanden avtransporterades gjordes nödvändiga utbyten av hästar och kvarlämnades sjuka hästar, varigenom mobdepån kom att tillföras dåliga och redan från början odugliga hästar. Vid fältförbandens återkomst till garnisonsorten tillfördes mobdepåns sjukstall från dessa förband sådana hästar som insjuknat eller av annan anledning visat sig icke krigsdugliga. Dylika hästar hava införts i mobdepåns sjukrullor och även genom mobdepåns försorg avförts, kasserats.

Då i april ett större antal hästar sammanfördes i garnisonen, utbröt kvarka. Vid depån har behandlats sammanlagt 150 kvarkfall. Under sommaren avtonade denna kvarkepizooti, och var den vid årsskiftet slut.

Bland remontdepåns hästar har behandlats 85 fall. 4 dödsfall hava härvid inträffat beroende på hästarnas vid ankomsten på grund av resa synnerligen dåliga och nedsatta kondition och motståndskraft. Denna senare infektion har i ett par fall gripit över på mobdepåns hästar.

Den senare epizootien hade vid årsskiftet helt avtonat.

I april iakttogs ringorm hos flera hästar, och vid fältförbandens hemkomst voro flera hästar starkt angripna. Sammanlagt har mobdepån tillförts 135 herpesfall. Vid årsskiftet var epizootien slut.

Mobdepån har tillförts hämatopinus med från fodervärdar återlämnade hästar. Särskild spridning av löss har iakttagits i och med att hästarna började sätta vinterpäls.

Inga hästar hava sjukskrivits för löss.

Trichodectes har konstaterats i ett fall.

Den $\frac{27}{12}$ 1940 konstaterades förekomsten av sarcptes equi. Hela Ing 2:s kasernområde förklarades den $\frac{31}{12}$ smittat och spärrat.

Mänblindhet har konstaterats i 3 fall hos importerade hästar. Fallen synas anmärkningsvärt nog hava gått till läkning, och inga recidiv hava kunnat påvisas.

(Johansson.)

II. arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Under årets första 6 månader dominerades hästsjukvården av kvarka. Sedan denna sjukdom angripit så gott som hela hästbeståndet och efterlämnat immunitet, var den vid årsskiftet så gott som försvunnen.

Ringorm har vid vissa förband haft stor utbredning.

Den ringa tillgången på vinterbonade stallar har i hög grad försvärat hästvården.

Vid infanteriregementena har bristen på skosmedjor och sjukstall med operationslokaler inverkat hämmande på veterinärtjänstens bedrivande. (Norrgrén.)

Dalregementet.

Hälsotillståndet bland hästarna har under senare delen av året varit gott. I början av året vållade emellertid den smittsamma halsinflammationen med dess många sviter åtskilligt besvär och förluster. Vid årsskiftet grasserande ringorm upphörde efter kort tid.

Regementets hovbeslagsmedja är så gott som oduglig för sitt ändamål, och bristen på en operationslokal gör sig fortfarande starkt kännbar. En hel del operationer måste vintertid antingen uppskjutas till varmare årstid eller ock ersättas med andra, mindre effektiva behandlingsmetoder. (Salwén.)

Hälsinge regemente.

Kvarka har förekommit i typisk form hos 11 hästar. Smittan inkom till depån på hösten med hästar från återkommande fältförband. Detsamma var även fallet med herpes, som dessutom uppträtt under varen. De som näskatarr betecknade 44 fallen, hava varit jämnt fördelade under året.

Den planerade ombyggnaden av regementets stall för draghästar är i högsta grad av behovet påkallad. Hästsjukvården måste ske under de mest ogynnsamma förhållanden och instrument, medicin etc angripas särskilt under den kallare årstiden av den fuktiga stallluften och kylan. (Ström.)

Västernorrlands regemente.

Av smittsamma sjukdomar hava förekommit kvarka och ringorm. Kvarkan, som synes hava varit av godartad natur, har uppträtt i två utbrott om fyra fall i januari samt två fall i oktober. Vid båda tillfällena har insjuknandet skett en och samma dag, varvid isoleringsåtgärder omedelbart vidtagits, vilka måhända begränsat sjukdomens omfattning.

Ringorm har förekommit i godartad form utan större tendens till spridning.

(Gustafsson.)

Norrlands artilleriregemente.

Näskatarr-kvarka har förekommit bland inkallade hästar, och ringorm tillfördes genom till mobdepån avpolletterade. Vid årsskiftet hade dessa båda sjukdomar upphört. (Norrgrén.)

Norrlands trängkår.

Av smittsamma sjukdomar hava förekommit kvarka och ringorm. Kvarkan, som uppträdde under årets första hälft, har varit av svårartad natur med stor tendens till metastatisering och ofta övergående i kroniska följsjukdomar. Alltjämt förekomma sålunda mag- och tarmkatarrer med utmärglingstillstånd, vilka sannolikt

kunna anses som sviter av kvarkinfektionen. Fall av kroniska myocarditer, nefriter, kroniska peritoniter samt variga pleuriter torde vara att hänföra till följderna av under vintern 1939—40 genomgången infektionssjukdom.

Ringorm har förekommit i endast 5 fall. Tendensen till spridning synes hava varit ringa och dess karaktär godartad.

Antalet inträffade sjukdomsfall har varit stort, och jämfört med föregående år även i relation till antalet hästtjänstgöringsdagar visat en betydande stegring. Till en ringa del beror detta på förekomsten av nämnda smittsamma sjukdomar. I huvudsak har förhållandet sin grund däri, att mobdepån från fältförband resp fältdepåer emottagit sjuka och skadade hästar för vård och behandling. (Gustafsson.)

Norrlands trängkår (hundar).

Hälsotillståndet har varit gott. Smittsamma sjukdomar hava ej förekommit liksom ej heller uppfödningssjukdomar. Av invasionssjukdomar har inälvsmask (*ascaris canis*) förekommit mycket allmänt, varför avmaskning företages regelbundet av de yngre hundarna. (Gustafsson.)

III. arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Det samstämmiga omdömet från mobiliseringsdepåerna är att hälsotillståndet bland hästarna under år 1940 varit gott. Med hänsyn till det stora antal hästar av olika kategorier, som under beredskapstiden gått genom depåerna, har det varit ofrånkomligt, att en hel del fall av smittsam art uppträtt. Huvudsakligen har det härvid rört sig om kvarka bland nyinköpta eller från fältförbanden kommande hästar av yngre årgångar. I stort sett synes dock denna sjukdom ha haft ett ganska gynnsamt förlopp. Ringorm har också förekommit tämligen allmänt och varit av rätt godartad natur. Bland övriga åkomor hava hovsprickor förekommit rätt sparsamt och vållat föga avbräck i tjänstgöringen. Att så varit fallet får väl i icke ringa mån tillskrivas, att hästarna varit i jämnt arbete.

Man skulle kunna vänta, att bland så många vid militärtjänst ovana och otränade innönstrade hästar av ofta mer eller mindre lunsig ardenntyp, skulle hava inträffat många fall av korsförslamning och fång. Så har emellertid icke varit fallet.

De från beredskapstjänsten på höstsidan från fältförbanden till depåerna återvändande hästarna, särskilt artilleriets, voro i stor utsträckning i ganska lågt hull. Vid årsslutet hade de dock överlag tagit sig betydligt. För att under rådande foderbrist i största möjliga utsträckning kunna utnyttja rationsstaten har det visat sig mycket fördelaktigt att utfodra med krosshavre och hackelse. (Hellgren.)

Värmlands regemente.

Hälsotillståndet bland depåns hästar har under år 1940 varit ganska gott och likaså hästarnas hull och kondition.

Kvarkan har uteslutande förekommit bland hästarna i åldern 5—10 år. Fallen, som icke uppgått till något stort antal hava förlöpt lindrigt och utan dödsfall.

(Berg.)

Skaraborgs regemente.

Hälsotillståndet har i stort sett varit gott. Av smittsamma sjukdomar hava förekommit kvarka och halskatarr samt ringorm, vilka sjukdomar dock angripit blott ett fåtal hästar.

Ett isoleringsstall (sjukstall) har inretts vid regementet, vilket nu möjliggör avskiljande och uppställande av smittsamt sjuka hästar även vintertid.

Vid de företagna tandundersökningarna har iakttagits, att ridhästarnas tänder i avsevärt högre grad än draghästarnas äro i behov av översyn och vård, vilket torde kunna förklaras av, att ridhästarnas medelålder är betydligt högre än draghästarnas. (Bergström.)

Älvsborgs regemente.

Hälsotillståndet bland regementets hästar har i stort sett varit ganska gott. De flesta hästarna hava varit angripna av kvarka. I stort sett förlöpte sjukdomen lindrigt. Två hästar hava emellertid måst avlivas.

Under slutet av året hava en hel del digestionslidanden med koliksymptom uppträtt, samt dessutom ett flertal fall av tarminflammation och tarmkatarr. Då stråfodret framför allt halmen tidvis varit möjlig och i övrigt av dålig beskaffenhet, har orsaken varit uppenbar. De under hösten till regementet återkomna hästarna hade över lag lågt hull och dålig kondition. Sedan kvalitativt bättre foder erhöles, inträdde förbättring. Samtliga hästar hava erhållit tillskott av foderfosfat.

Frånsett 4 fall av herpes har hästbeståndet varit förskonat från denna åkomma. Fall av fotskabb har uppträtt. Från ohyra (löss) hava hästarna under året, så vitt det kunnat utrönas, varit fria.

Under slutet av året påbörjades undersökning och behandling av hästarnas tänder. Såsom allmänt omdöme kan sägas, att tänderna äro mycket bra. Då hästarnas medelålder torde ligga omkring 6 å 7 år är detta förklarligt. Av tandfel har hakbett varit det vanligaste.

3 fall av fång hava inträffat. Samtliga hava efter åderlätning återgått till full hälsa. Ett fall av stelkramp har med framgång serumbehandlats. Ett annat fall av samma sjukdom var från första stund hopplöst och ledde till döden.

Ett påtagligt stort intresse från regementets sida har underlättat det veterinära arbetet. (Werner.)

Hallands regemente.

Kvarkan har i allmänhet haft ett lindrigt förlopp. I ett fall förekom en elakartad vargörande pleurit med dödlig utgång.

Till I 16:s depå har remitterats några hästar, angripna av ringorm. Vid årets slut voro samtliga hästar fria från sjukdomen.

Ett särskilt isoleringsstall är emellertid med tanke på smittsamma sjukdomar behöfligt.

Vid förläggning bör alltid om möjligt sådana anordningar vidtagas, att hästarna vid uppställningen beredas så stort utrymme, att de kunna lägga sig. Därigenom skulle många elakartade ben- och ledsår. (sparkskador), undvikas.

Vid en del förband inträffade flera fall av fång, troligen beroende av att vete inblandats i kraftfodret. (Fagerberg.)

Bohusläns regemente.

Vid inmönstringen hände det i flera fall, att djurägarna icke inställde sig med hästarna på anvisad plats, utan föredrogo en annan, mera välbelägen sådan. Härigenom, och då hästarna ofta förlorade påsatta nummerbrickor, blev det redan från början omöjligt att identifiera hästarna. En helt ny häststamrulla har därför måst upprättas vid regementet, där samtliga hästar erhållit ett löpande nummer, som dock icke stämmer med det ursprungliga inmönstringsnumret. Effektiv märkning av hästarna redan vid inmönstringen är av stor betydelse.

Tillgången på utbildade hovslagare var vid fältförbanden synnerligen otillräcklig. (Wallgren.)

Livregementets husarer.

Hälsotillståndet bland regementets hästar har under året varit gott. Av smittsamma sjukdomar hava förekommit ringorm och kvarka. Ringormsfallen hava genomgående varit av lindrig natur med god läkningstendens. Fallen av kvarka hava delvis varit av allvarligare art, vilket i två fall medfört hästarnas avlivning.

En häst avlivades på grund av perforerade buksar i förening med tarmframfall. Hästen ådrog sig skadan vid terrängridning i snötäckt terräng genom tramp på en stak.

Fallen av senlidanden hava varit relativt få och de flesta hava kommit som recidiv av äldre skador.

Bland år 1940 tilldelade remonter har sjukdomen pipande kvieckdrag icke uppträtt. Inga av hovsprickor lidande hästar hava under året avgått. (Munthe.)

Göta artilleriregemente.

Kvarka och ringorm hava under året uppträtt med 142 resp. 137 fall. Med den ständiga rörelse, som rätt i depans hästbestånd, har bekämpandet erbjudit stora svårigheter, och först i december månad var det sista fallet friskskrivet.

Användande vid kvarka av sulfonamid och närbesläktade preparat har lämnat mycket skiftande resultat. Något suveränt medel mot denna sjukdom kan sulfonamiden alltså icke sägas vara.

Vid behandling av ringorm har den »ryska oljan» visat sig överläggen alla hittills använda medel och har på kort tid kurerat de mest envisa fall.

Med den bristande kontinuitet i fråga om hovslagarnas placering vid depän, som under året varit rådande, ha de krigsfrivilliga stjärnsystrarna, som sedan den 24/6 varit anställda, utgjort en säker garanti för hästsjukvårdens behöriga tillgodoseende. Med den erfarenhet, som nu gjorts härvidlag, torde krigsplacering av stjärnsystrar vid mobdepå vara ett stort önskemål.

Gällande hästhållningsreglemente torde vara i behov av revidering särskilt i fråga om besiktning av tävlingshästar. Nuvarande bestämmelser härom måste i vissa fall anses icke tjäna något som helst ändamål men orsaka arrangerande sammanslutning utgifter. (Widtskjöld.)

Karlsborgs luftvärnsregemente.

Hälsotillståndet bland hästarna var tills de den 15. april fördes från Karlsborg gott. Inga fall av smittsamma hästsjukdomar eller andra fall av större allmänt intresse förekom under denna tid.

Av de sex hästar, som efter tjänstgöringen i fält återkommo i mitten av oktober, voro flertalet i dålig kondition och ganska magra. Två av dem hade stora hovsprickor.

Mot slutet av året hade såväl hull som kondition förbättrats. Behandlingen av hovsprickorna har lämnat gott resultat.

Inga hästar hava under året dött, avlivats eller kasserats. (Thorstrand.)

Göta trängkår.

Från beredskapstjänst till depän återvändande förband medförde hästar, smittade av kvarka och ringorm. Den förra sjukdomen angrep så småningom ett 60-tal hästar, varav en dog och en måste avlivas. Många av hästarna voro stora, tunga och av olämplig typ, och dessa angrepos svårast av sjukdomen och behövde lång tid för att återvinna hälsa.

Ringormssmittan var av lindrigaste art, 27 hästar voro smittade men blevo i regel friska efter 3 veckors behandling.

Tandundersökningarna hava blottat en del felaktigheter beträffande tandställning

och slitning, i större antal fall hos rid- än draghästar, av vilka flertalet utgöres av yngre hästar i åldern 5—6 år.

En stamhäst har avlivats på grund av lungemfysem efter 10 dagars behandling, en utskriven häst har dött i hjärtförblamning efter genomgången kvarka, en av hjärtsäcksinflammation utan förut iakttagen sjukdom, en återfanns död i sin spilta (mjältruftur, sannolikt efter spark av annan häst), två hava avlivats för kolik och en har avlivats för svulster i bukhålan.

På de under året anlända remonterna hava inga andningsbesvär iakttagits.

(Bergström.)

IV. arméfördelningen.

Fördelningsveterinären.

Det allmänna hälsotillståndet bland mobdepåernas hästar måste med hänsyn till såväl antalet sjukskrivna hästar som antalet sjukdagar per 100 hästtjänstgöringsdagar karakteriseras såsom mindre gott.

Antalet sjukdagar per 100 hästtjänstgöringsdagar har under året uppgått till:

I 1	14.5	K 1	11.7
I 3	4.8	A 1	21.4
I 4	9.1	Ing 1	37.1
I 8	6.0	S 1	14.3
I 10	13.5	T 1	11.7

Medeltalet för armén i sin helhet utgjorde under år 1939 7.2.

Orsakerna till nu nämnda förhållanden torde huvudsakligen vara följande:

1) Vid organisationen av beredskapsförband (fältförbanden) togos i anspråk de bästa hästarna under det att de vid depåerna kvarstannande hästarna i allmänhet voro av sämre kvalitet (på grund av ålder och diverse åkommor mindre fältdugliga).

2) Vid fältförbandens återkomst från beredskapstjänstgöring överfördes i regel till mobdepåerna, dels en del sjuka hästar, dels även för fältbruk mindre lämpliga sådana.

3) De till mobdepåerna från fältförbanden överförda hästarna voro i stor utsträckning behäftade med ringorm och löss, vilka sjukdomsorsaker vid vissa depåer i väsentlig grad bidragit till stegringen av antalet sjukdagar.

Av smittsamma sjukdomar har förutom redan omnämnda ringorm och löss, kvarka förekommit i relativt stor utsträckning vid samtliga depåer utom S 1. Sjukdomen kan till sin natur sägas ha varit i regel godartad. Av 536 rapporterade fall hava endast 8 (1.5 %) gått till mors. Sjukdomstiden har i medeltal varit 26 dagar.

Vid behandlingen av ringorm har vid flera depåer med fördel dammsugningsapparater använts för att hålla hästarna rena. Hästarna hava med tydligt välbehag låtit sig dammsugas.

Vid bekämpandet av löss har med gott resultat använts rotanol, dels i form av lösning, dels såsom pulver (inpustring). Säkaste resultat synes ernås med tvättning (i regel 3 tvättningar med en veckas mellanrum).

Tvättningen kräver emellertid under den kalla årstiden tillgång till goda och varma stallar.

Såsom anmärkningsvärt bör framhållas ett fall av infektiös anämi vid I 3. Hästen avlivades.

Hästvården vid mobdepåerna har i allmänhet varit tillfredsställande.

Det har emellertid framgått, att denna för hästmaterielets bibehållande i fältdugligt skick så betydelsefulla faktor icke alltid ägnats tillbörlig uppmärksamhet från vederbörande befäls sida. I vissa fall synes detta bero på bristande insikter.

Beträffande hästarnas hull har detta hos de hästar, som hela tiden stått i mobdepå, i regel varit gott.

Hos de från fältförbanden ankommande hästarna var hullet i stor utsträckning mycket dåligt. Dessa hästar hava emellertid under depåvistelsen så småningom väsentligt förbättrats. Det har dock visat sig, att det åtgår betydande tid, upp till 3—5 månader, att återställa utmärglade hästar till fältdugligt skick.

Under året har en omfattande utbildning av vpl hovslagare ägt rum. Utbildningen har i regel varit centraliserad till de beridna truppslagens depåer. Utbildningstiden har varit omkring 6 veckor och resultatet av utbildningen kan betecknas såsom tillfredsställande.

(Liljefors.)

Svea livgarde.

Hälsotillståndet bland regementets hästar har under det gångna året varit tämligen gott. Inga dödsfall hava förekommit. Den smittsamma näskatarren, kvarka, som förorsakat största antalet hästsjukdagar, har varit godartad och flertalet fall har förlöpt utan abscessbildning i lymfkörtlarna. Komplikation har endast uppträtt i ett fall, då hästen insjuknade i en tämligen svår anarsarka.

Hästar, angripna av ringorm, hava med gott resultat behandlats med svavel-tjäruliniment. En hel del hästar, som inkommit till regementet från fodervårdar eller fältförband, ha varit behäftade med löss eller fotskabb. Derrisrotpreparatextrakt och puder hava i dessa fall visat sig hava god effekt. Sedan löss, skabbdjur och ägg försvunnit har dock ofta en envis irritation av huden kvarstått, som yttrat sig i en besvärlig klåda.

På grund av brist på stallutrymmen inom regementet hava möjligheterna att isolera smittsamt sjuka hästar på ett tillfredsställande sätt varit mindre goda.

(Holmstedt.)

Livregementets grenadjärer.

Hälsotillståndet har i stort sett varit gott.

Ett 10-tal fall av kvarka har förekommit. Sjukdomen har haft ett godartat förlopp.

På hösten 1940 blevo ett par hästar angripna av ringorm, vilken sjukdom, trots försök att isolera de angripna hästarna och intensivt arbete med olika behandlingsmetoder, spred sig till ett 40-tal hästar.

Regementets ackordhästar äro av god beskaffenhet. Utackorderingen av dessa hästar har icke vållat svårigheter. Ackordvärdarna ha nästan utan undantag väl vårdat hästarna.

(Hontwedt.)

Livgrenadjärregementet.

Hälsotillståndet hos hästarna har varit relativt gott. Sjukdomar i rörelseorganen hava som vanligt dominerat såväl beträffande antal fall som antal sjukdagar.

Av smittsamma sjukdomar har ringorm och kvarka förekommit med resp. 16 och 13 fall.

Ovannämnda sjukdomar hava haft ett tämligen godartat förlopp och inga komplikationer hava tillstått.

Sjuka hästar, tillhörande fältförband, hava i tämligen stor utsträckning intagits till depån för behandling.

(Nilsson.)

Upplands regemente.

Hälsotillståndet bland depåns hästar har i stort sett varit mycket gott. Kvarka, som föregående år var synnerligen envis, har endast förekommit i ett fåtal lindriga fall.

Hästarna vid fältregementet voro vid hemkomsten i ganska svag kondition och lågt hull, beroende på ansträngande övningar och lång transport. De vid depån kvarstående hästarna hava emellertid trots svag utfodring avsevärt förbättrats vid årets slut. Utlämnning av hästar till fodervärdar har lyckats över förväntan, och vid depån kvarstå endast för övningarna nödvändiga hästar.

Kassationsprocenten av såväl stam- som inmönstrade hästar har varit ganska stor. Stamhästarnas vid I 8 genomsnittsalder är mycket hög. Mindre lämpliga inköp hava medfört att 14 inmönstrade hästar måst kasseras. (Johnsson.)

Södermanlands regemente.

Hälsotillståndet mycket gott.

Livregementet till häst.

Den från föregående år minskade medelhäststyrkan beror på att största delen av regementets stamhästar hava tilldelats fältförbanden. Överhuvud taget har hästmaterialet vid depån varit underkastad stora variationer i sin sammansättning.

Hästvärden vid regementet har varit god. Hästarnas hull har varit gott och deras kondition i allmänhet tillfredsställande.

Hälsotillståndet bland hästarna kan betecknas som gott. Antalet sjukdagar på 100 hästtjänstgöringsdagar har utgjort 11.3 mot 6.7 under föregående år. Orsak till den procentuella ökningen har varit dels att de bästa hästarna tilldelades fältförbanden, varvid de sjuka kvarstannade, dels att depån sedermera tillförts hästar från fältförbanden, vilka varit mindre lämpade för arbetet därstädes.

Av infektionssjukdomarna hava förekommit kvarka (Rhinitis streptococcica), stelkramp och blodförgiftning (Septikämi).

Kvarkan utbröt i slutet av sommaren bland regementets under år 1940 tilldelade remonter och importerade hästar och pågick till början av december månad. Vari-från smittan inkommit har ej kunnat konstateras. Sammanlagt har 65 hästar insjuknat i sjukdomen av vilka 3 avlidit, varav en genom kvävning på grund av kvarkbölder i halslymfkörtlarna och en i kastad kvarka.

Genom stränga isoleringsåtgärder kunde epizootien ganska snart begränsas, men sjukdomsfallen voro i regel ganska långvariga. Behandlingen har huvudsakligen fränsett öppnandet av kvarkbölder varit konservativ.

Stelkrampsfallet, som upptäcktes i ganska långt framskridet stadium, behandlades med 4 000 AE stelkrampsantitoxin men försämrades hastigt, varför hästen avlivades. Primärorsaken synes ha varit ett balltramp.

Septikämifallet visade sjukdomstecken, tydande på pneumoni och pleurit, och gick på en vecka till mors. Obduktionen visade septikämi av streptococcus Schütz.

Ringorm (Herpes) uppträdde under höstmånaderna bland depåns hästar. Trots att strängast möjliga isoleringsåtgärder genast vidtogos, inträffade sammanlagt 81 fall av sjukdomen. Sedan början av december månad har intet nytt fall förekommit, och har sjukdomen sedan mitten av januari månad 1941 helt försvunnit från depån.

Beträffande *övriga sjukdomar* hava de i stort sett förekommit i normal omfattning.

Sen- och ledlidanden hava dock varit relativt talrika delvis beroende på att de äldre och mindre fäldugliga hästarna varit de, som blivit kvarlämnade på depån vid fältförbandens avgång.

Vad beträffar hovsprickor hava några anteckningar icke förts, sedan depåorganisationen inträdde, varför de uppgifter som lämnas angående fall av hovsprickor endast hänföra sig till årets första 4 månader. Sammanlagt har under året 62 fall av hovsprickor förekommit.

I hästsjukbeskedet hava icke upptagits några fall av tandfel. Vanliga fall av skarpbett och taggbett hava givetvis förekommit, men hava dessa behandlats vid en fullständig genomgång av tänderna å samtliga hästar vid depån, utan att hästarna blivit sjukskrivna.

(Krantz.)

Svea artilleriregemente.

Antalet sjukdagar har varit stort — 24 pr 100 hästtjänstgöringsdagar. Av dessa 24 hava 18 förorsakats kvarka och ringorm och 6 av övriga sjukdomar. Särskilt ringorm har tillförts depån från fältförband.

Bekämpandet av de smittsamma sjukdomarna har i hög grad försvårats av otillfredsställande stallförhållanden. De s k sommarstallarna vid A 1:s kasern, vilka fingo disponeras som isoleringsstallar, äro mycket underhålliga som uppställningsplats för friska hästar och i ännu högre grad för sjuka. Mörka, kalla och dragiga, fuktiga och dåligt belägna m m, fylla de icke de mest elementära anspråk på ett sjukstall.

I en del av dem står tidvis det från omgivningen tillrinnande ytvattnet mer än dmhögt, såväl på gången som i spiltorna.

Hästvården har lämnat en del övrigt att önska. Den väsentligaste förutsättningen — god och tillräcklig utbildning samt övning under utbildningstiden för samtlig personal — har icke förefunnits. Det torde vara absolut nödvändigt att inom armén en allmän och djupgående omvärdering av hästproblemets betydelse för dess fälduglighet äger rum. Utan sådan och därav betingade erforderliga åtgärder torde varaktig förbättring av hästvårdsläget icke kunna förväntas.

(Palm.)

Svea ingenjörkår.

Antalet sjukdomsfall har under året varit väsentligt högre än under föregående, vilket huvudsakligen haft sin grund i en del smittsamma sjukdomar såsom tricoptyti, ohyra, samt smittsam näskatarr. Dessutom hava fyra kvarkfall inträffat. En ackordhäst angreps av hovkräfta, vilken trots långvarig, energisk behandling icke gick till hälsa. Ett stelkrampsfall, likaledes hos en ackordhäst, gick oaktat omedelbart inledd serumbehandling i stora doser till mors inom loppet av 3 dagar. En mobhäst ådrog sig en dubbelsidig suprascapularisparesi i förening med betydande muskelatrofier. Efter en tids behandling kvarstod endast ett ringgradigt rörelsestörande a v fr, varför hästen kunde friskskrivas under januari månad 1941.

(Carlin.)

Svea trängkår.

Hälsotillståndet hos hästarna har varit relativt gott. Av icke smittsamma sjukdomar hava sår och sjukdomar i rörelseorganen dominerat.

Av smittsamma sjukdomar hava kvarka och ringorm förekommit. Kvarka har förekommit i tämligen stor utsträckning. Sjukdomen har varit av lindrig art och inga dödsfall hava inträffat. Tre fall av anasarka hava förekommit, varav två med dödlig utgång.

(Nilsson.)

Ridskolan.

Hälsotillståndet under året kan betecknas som gott. Sålunda har intet fall av infektiös sjukdom inträffat. Ringorm har uppträtt bland de i höst nyinryckta hästarna dock utan att behöva föranleda sjukskrivning. Genom att hästarna kunnat göra arbete har avläkning snabbt skett. Någon smittspridning har icke ägt rum.

Atskilliga fall av lymfangit hava under hösten uppträtt, varvid infektionsporten i regel kunnat lokaliseras till gamla under beredskapstiden ådragna stryksår e dyl.

Tvenne fall av benbrott hava inträffat. Det ena berörde en egen tjänstehäst, som

under motionering i ridhuset frakturerade kotbenet, det andra inträffade under jaktridning, varvid ett splitterbrott av samma ben uppkom.

TVå hästar hava vidare under året avlivats på grund av kroniska lidanden: en på grund av hovledsarttrit och den andra — i sin krafts dagar en synnerligen dugande skol- och fälthäst e Corsänger-Rex + + — till följd av en försliten böjsena i förening med höggradigt kvickdrag.

Vad de hygieniska förhållandena beträffar, må framhållas, att samtliga befintliga stallutrymmen endast med svårighet rymma det vid skolan nödvändiga hästantalet. Det s k isoleringsstallet har under en följd av år även måst permanent beläggas. Detta utgör givetvis ur veterinär beredskapssynpunkt en svaghet. Möjligheter till effektiv isolering av hästar vid inträffade fall av smittsam hästsjukdom föreligga icke. Stallarna äro givetvis ur hygienisk synpunkt ganska olikvärldiga, men i samtliga synes stallvården stå på ett högt plan och medverkar i sin mån till att hästarna genomgående äro i god kondition. Ridhusen och särskilt det s k lilla ridhuset äro för små för ridning i avdelning och särskilt för hoppning. Detta förhållande är i hög grad ägnat att framkalla dels olycksfallsskador — tramp, vrickningar, försträckningar, — dels nötningsskador å ledgångar och senor.

(Waxberg.)

Arméns underofficersskola.

Hälsotillståndet har varit mycket tillfredsställande. Ingen smittsam sjukdom har förekommit och antalet hästsjukdagar har sjunkit.

(Johnsson.)

Övre Norrlands trupper.

Stabsveterinären.

Trots de speciella förhållanden som varit rådande under året har hälsotillståndet i stort sett varit jämförelsevis gott. Sjukprocenten har vid truppförbanden i Boden varit ovanligt låg. Vid I 20 och K 4 har dock sjukprocenten varit anmärkningsvärt hög. Av smittsamma sjukdomar ha endast kvarka och ringorm spelat någon roll. Kvarka och kvarkliknande infektioner förekommo i större eller mindre utsträckning vid de flesta depåer vid årets början. Vad som i vissa förbands hästsjukbesked upptagits under benämningen influensa och näskatarr torde sannolikt även kunna rubriceras som kvarka. Kvarkepzootierna upphörde så småningom under 1:a kvartalet, sedan flertalet hästar blivit immuna. Praktiskt taget torde nu hela hästbeståndet tillhörande Ö Ntrp vara oemottagligt för kvarka, vilket givetvis för framtiden är till största fördel. Ringorm har även förekommit vid de flesta förband, dock utan att någonstades ha vunnit någon större spridning. Vid årets slut voro inga hästar sjukskrivna för denna sjukdom. Av andra infektiösa sjukdomar ha endast förekommit 3 fall av smittsam blodbrist och 1 fall av stelkramp.

Löss har under senare halvåret uppträtt vid samtliga förband utan att dock ha vunnit någon större spridning annat än vid A 5. Detta förband har under hela hösten betungats av ett mycket stort antal överskottshästar, vilka på grund av såväl personalbrist som brist på lämpliga stallutrymmen ej kunnat beredas en tillfredsställande hästvård. Den gamla erfarenheten att löss sprides vid truppförband så snart hästvärden eftersättes, har ånyo besannat sig. Av andra sjukdomar dominera särskador starkt, vilket uppenbarligen har sin förklaring däri, att på grund av stallbrist hästarnas uppställning ofta varit otillfredsställande. Allteftersom stallar ha byggts eller inretts ha särskadorna starkt minskat. Bland immönstrade hästar har kassationsprocenten varit anmärkningsvärt hög. Vid immönstringen har uppenbarligen ett stort antal på grund av hög ålder och kroniska hältor ej krigsdugliga hästar blivit inlösta av Kronan.

Vid truppförbanden i Boden har under året förekommit anmärkningsvärt många fall av »slinger» och nervösa rörelsestöranden av okänd genes. B-avitaminos har misstänkts vara orsak, men har dock inga direkta stöd för denna förklaring till de talrika fallen förelegat. Osannolikt är ej, att dessa lidanden på ett eller annat sätt kunna sättas i samband med en kvarkinfektion. Härför talar det förhållandet, att fallen inträffade samtidigt med kvarkan inom fästningen. Hästvärden har i stort sett varit god, och ha hästarna i genomsnitt kunnat hållas vid ett tillfredsställande hull. Detta omdöme gäller dock ej för det stora antal överskottshästar, som tidvis stått uppstallade vid förbanden på grund av utackorderingssvårigheter. Som ovan berörts har det stött på stora svårigheter att bereda dessa en tillfredsställande vård. Som hästarna dessutom ej gjort någon som helst tjänst, har behandlingen av dem på vissa håll ofta blivit ganska styvmoderlig. Den stora betydelse ändamålsenliga stallar ha för hästvärden har tydligt framträtt. I bristfälliga stallar har hästvärden genomgående varit sämre än i goda stallar. Vid årets slut stodo dock samtliga hästar vid depåerna, med undantag av ett mindre antal vid A 5, i tillfredsställande stallar. (Melin.)

Norrbottens regemente.

Hälsotillståndet har i stort sett varit gott. Detta till stor del beroende på, att genomgående stort intresse nedlagts på hästvärden. Av smittsamma sjukdomar har endast ett fall av ringorm förekommit. Hästsjukbeskedet upptar ganska stort antal kasserade hästar på grund av sjukdomar i rörelseorganen. Detta är beroende på att kassabla hästar från fältregementet överförts till mobiliseringsdepån och där upptagits i sjukjournaler och sedan kasserats.

Ett dödsfall i akut magutvidgning inträffade under en nattfälttjänstövning, utan att veterinär hann tillkallas.

Ett dödsfall inträffade i en sjukdom, som visade tydliga symptom på en akut ledgångsreumatism och sedan gick till mors inom tre dygn. (Sandberg.)

Västerbottens regemente.

Hälsotillståndet bland hästarna under året får anses ha varit mycket gott.

Bland de sjukdomar, som synas spela en särskilt framträdande roll äro hovsjukdomarna. Dessa ha oftast konstaterats, när den utackorderade hästen har återlämnats av fodervärden till regementet. Orsaken är i flesta fall ett dåligt hovbeslag. Hovarna äro felaktigt eller ej verkade, skorna för trånga eller fel pålagda. Fodervärdarnas vanliga svar, när missförhållandet påpekas, är, att det finnes ej någon hovslagare inom den närmaste trakten. (Ekberg.)

Norrlands dragonregemente.

Hästvärden synes under året ha varit god, och även hälsotillståndet bland hästarna har varit gott. Gynnsamma betingelser ha givetvis förelegat för spridande av smittsamma sjukdomar, men dessa ha icke fått någon större utbredning inom regementet. Anmärkningsvärt lågt är antalet fall av kvarka eller kvarkliknande sjukdom bland stamhästarna, endast 14 fall. Bland de inköpta hästarna ha 85 fall av kvarka inträffat, varav 1 med dödlig utgång. De inköpta hästarna synas således vara mera mottagliga för kvarka än stamhästarna.

En hel del fall av ringorm ha förekommit, alla av lindrig art, och sjukdomen har därför ej visat någon större tendens till utbredning trots gynnsamma förutsättningar härför särskilt vid rykten. Remonter och inköpta hästar ha lättast angripits. De flesta ringormsfallen inträffade bland en del skånehästar, som anlänt till regementet. Dessa hästar, 102 st, voro vid ankomsten i mycket dålig kondition och kunde ej omedelbart beredas god vård, varför så gott som alla blevo angripna. Sjukdomen hävdes dock på 3 månader.

Även lus vann stor utbredning bland dessa skånska hästar, i avsevärd grad beroende på ogynnsam uppställning i ridhus. Ohyran utrotades dock effektivt genom en grundlig såptvättning, varvid såpan ej bortsköljdes, och en 3—4 dagar därefter företagen rotanoltvättning. Inalles behandlades 98 hästar.

35 fall av fotskabb hava förekommit, så gott som endast bland inköpta hästar.

Andra smittsamma sjukdomar hava ej förekommit.

(Lindström.)

Norrbottens artillerikår.

Vid depån har under året varit uppstallade ett stort antal hästar utöver vad, som enligt gällande planer skall ingå i depån. Medelhästyrkan vid depån har härigenom blivit nästan dubbelt så stor som under normala förhållanden. Då delvis synnerligen bristfälliga och otillfredsställande stallar stått till buds, och stor personalbrist vissa tider rätt hava stora svårigheter förelegat att upprätthålla en god hästvård. De hästar som gått i utbildningstjänst hava dock i allmänhet vårdats väl och bibehållits i ett gott skick. Överskottshästarna, som ej gått i någon tjänstgöring, och som även fått stå i de sämsta stallarna, hava däremot särskilt under senhösten ej kunnat beredas en tillfredsställande skötsel och vård. Sjukprocenten har trots detta varit jämförelsevis låg, vilket ju förklaras, dels av att depåns hästar ej så ofta uttagits på några ansträngande övningar, dels av att de många överskottshästarna ej gjort någon tjänst.

Vid årets början grasserade fortfarande en kvarkepizooti. Sjukdomen hade dock synbarligen under första kvartalet gått över alla mottagliga hästar. Efter den 1. april har kvarka praktiskt taget ej förekommit. Anmärkningsvärt är, att inga stamhästar insjuknade. Ringorm har förekommit med 35 fall, huvudsakligast bland hästar som återkommit från fältförband. Genom isolering har sjukdomen utan större svårighet kunnat begränsas. Vid årets slut fanns ingen ringorm. Den åkomma, som vållat största besväret, är löss. Enstaka fall visade sig under våren bland hästar, som återkommit från fältförband, men sedan alla upptäckta fall radikalt behandlats, syntes spridning hava förhindrats. Under hösten, sedan hästarna blivit långhåriga, vann dock ohyran en hastig utbredning bland överskottshästarna, å vilka rykten var dålig. På grund av långhårigheten kunde en effektiv behandling ej genomföras. Vid årets slut förekom ohyra mer eller mindre inom A 5:s samtliga stallavdelningar. Av behandlingsmedel har pudring med rotanolphuder visat sig lämpligast, då tvättningar ej alltid kunnat genomföras. Av övriga sjukdomar må framhållas två fall av slinger, som båda föranlett nedslaktning. Orsaken till lidandet har ej kunnat fastställas. Av de upptagna fallen av tryckskador utgöras de flesta av filtjordstryck å hästar, som återkommit från fältförband.

Antalet döda, avlivade och kasserade hästar är förhållandevis stort. Kvarka, anasarka och lunginflammation ha bidragit med en avgång av sammanlagt 5 hästar. Av inmönstrade hästar ha 15 kasserats för huvudsakligast ålders- och nötningslidanden, vilka i många fall uppenbarligen förelegat vid inmönstringen. Stor brist på hovslagare har rått under året. Behovet av hovslagare vid såväl nyuppsatta fältförband som vid depån har till stor del fått fyllas med vpl hovslagare. Flera 5-veckorskurser för vpl hovslagare ha hållits. Utbytet av dessa snabbutbildningskurser har varit mycket gott, vilket till stor del får tillskrivas, att eleverna frivilligt anmält sig och tillhört äldre årgångar, som förut haft någon vana att sko. Utbildningen av fast anställt hovslagarmanskap har under året legat nere. Den 1. november återupptogs utbildningen av furirskolan å hovslagarlinjen.

(Melin.)

Bodens artilleriregemente.

Hälsotillståndet har i stort sett varit gott. Dock har en svårartad kvarkepizooti grasserat, särskilt bland de inmönstrade hästarna. Sälunda ha 53 stycken insjuknat. Av dessa ha 4 dött eller måst avlivas. Av ringorm ha 42 fall förekommit, men dessa

ha i regel varit av godartad natur. Ett stort antal fall av sparkskador uppkom i början av mobiliseringen. Sedan stallfrågan ordnats med bommar mellan hästarna, nedgick antalet fall av dylika skador betydligt.

Hästvården på regementet har under året varit mycket god.

(Nilsson.)

Bodens ingenjörkår.

Hästantalet vid depån har varit obetydligt. Under senare delen av året har dock vid depån måst uppställas ett avsevärt antal hästar från fältdepåer, vilka ej kunna utackorderas. Några ansträngande övningar hava ej förekommit vid depån. Hästvården har i stort sett varit mycket god. Endast beträffande överskottshästarna har vissa tider, då personalbrist rått, hästvården varit mindre tillfredsställande. Hälso-tillståndet bland hästarna har varit mycket gott. Av smittsamma sjukdomar ha endast tre fall av ringorm förekommit och ett fall av smittsam blodbrist. Några fall av löss ha uppträtt, men har ett spridande av ohyran kunnat förhindras.

Bland sjukdomar av särskilt intresse framhålles två fall av slinger med okänd genes, vilka båda föranlett hästarnas nedslaktande. Ett relativt stort antal hästar har under året kasserats. En avsevärd del av dessa utgöras av äldre inmönstrade hästar, behäftade med kroniska lidanden. Uppenbarligen har urvalet vid inmönstringen varit otillfredsställande.

(Melin.)

Militärbefälet på Gotland.

Gotlands infanteriregemente.

Hälso-tillståndet bland hästarna har under året varit gott. Under augusti—september månader uppträdde emellertid plötsligt en art smittsam munsjuka, som under loppet av några veckor gick över samtliga hästar. Sjukdomen uppträdde mycket godartad; de flesta hästarna hade knappast någon temperaturstegring; munslemhinnan var i de flesta fall intakt, och utslaget var lokaliserat till huden på läppar, näsrygg och kinder.

Några fall av hovsprickor hava icke förekommit under året. En stamhäst Valar efter Valeur—Agrar med låga trakter och något platta hovar, har under flera år lidit av hovsprickor. Jag har opererat hästen tre gånger, efter längre eller kortare tid har sprickan recidiverat, hästen har nu under ett par års tid gått obehindrat med sjukbeslag, och sprickorna äro för närvarande knappast synliga.

Regementet har icke tilldelats några remonter, och pipande kvickdrag finnes icke hos någon häst.

(Ahlgren.)

Gotlands artillerikår.

Hälso-tillståndet bland hästarna har under året varit gott. Det är huvudsakligen yttre åkommor och hältor, som behandlats.

Under augusti—september månader uppträdde plötsligt en art av smittsam munsjuka, som under loppet av några veckor gick över samtliga hästar. Sjukdomen uppträdde mycket godartad; de flesta hästarna hade knappast någon temperaturstegring; munslemhinnan var mycket obetydligt angripen och utslaget var lokaliserat till huden på läppar, näsrygg och i några fall på kinderna. I regel voro hästarna brukbara efter ett par dagar och i några fall gjorde de trots sjukdomen lindrigt arbete.

Endast ett fall av hovspricka har förekommit. Hästen har opererats och försetts med lämpligt beslag. Resultatet är mycket gott.

(Ahlgren.)

Arméstabens stalletablisement.

Hälsotillståndet har varit mycket gott. Inga smittsamma sjukdomar hava förekommit. Antalet hästtjänstgöringsdagar har varit något lägre och antalet sjukdagar mycket lägre än föregående år. Det senare förhållandet torde delvis bero på, att hästarna ej använts för ridning i så stor utsträckning som tidigare på grund av rådande förhållanden. (Hägerstad.)

Krigsskolan.

Hälsotillståndet bland de vid Kungl Krigsskolan uppställda hästarna kan i stort sett betecknas såsom tillfredsställande.

Ingen häst har under året dött, avlivats eller kasserats.

De i föregående årsberättelse omnämnda fallen av laryngit och rhinit, vilka inträffade under december månad 1939, gingo till full hälsa. Ytterligare 7 hästar insjuknade under januari månad 1940 i samma lidande. Även dessa fall voro av godartad natur och gingo i regel till hälsa efter ungefär en vecka.

Av smittsamma sjukdomar har *ringorm* förekommit i 3 fall, samtliga av relativt godartad natur.

Under året har en häst opererats för krubbitning med gott resultat. (Krantz.)

Remontdepåerna.

Herrevadsklosters remontdepå.

Hälsotillståndet har under året beträffande icke mittsamma sjukdomar varit tillfredsställande, och hästarna hava befunnit sig i utmärkt hull och kondition.

Två fall av gonit hava förekommit under året, och båda hava efter behandling gått till full hälsa.

Omedelbart efter remonternas ankomst till depån den 27. maj verkställdes vaccination och serumbehandling mot kvarka, men trots detta inträffade under tiden juni—december 162 fall av kvarka, varvid 6 dödsfall inträffade. Övriga hästar tillfrisknade normalt och återvunno rasht god kondition, och allmänna hälsotillståndet kunde vid årsskiftet betecknas som mycket gott.

Under betestiden inträffade ett dödsfall, varvid hästen hade visat symptom, liknande dem vid växtförgiftning i likhet med tvenne hästar under år 1939, vilka dock övervunno sjukdomen. (Andersson.)

Herrevadsklosters dressyranstalt.

Hälsotillståndet bland hästarna å dressyranstalten har under tiden januari—september varit mycket gott och hästarna hava varit i synnerligen god kondition och vid utmärkt hull.

Under sista kvartalet hava 23 fall av kvarka förekommit, vilka alla gått till full hälsa före årets slut. Vid årsskiftet voro samtliga hästar åter i mycket god kondition och i gott hull. (Andersson.)

Gudhems remontdepå.

Hälsotillståndet bland remonterna av 1939 års köp har varit gott, och djuren voro då de lämnade Gudhem i god kondition. Så har inte varit fallet bland remonterna av förra årets köp. Kvarka och ringorm började ganska snart att härja särskilt bland de hästar, som kommo från Herrevadskloster, mest på grund av den dåliga kondition, de voro i vid ankomsten till Gudhem. Under årets senaste månader hava en del kolikfall förekommit, vilket må förklaras av stråfodrets låga kvalitet. (Persson.)

Strömsholm.

Berättelsen omfattar tiden från och med den 1. september — då depån organiserades — till och med årets slut.

Remonterna voro vid intagandet från bete i ganska svagt hull. Detta förbättrades dock jämförelsevis snabbt. I slutet av oktober yppade sig några fall av kvarka. Den först insjuknade var en från 1 10 till depån överlämnad körhäst. Härefter insjuknade tre remonter ungefär samtidigt i sedvanliga symptom: näsflöde, körtel-abcesser och feber. De isolerades och tillfrisknade snabbt utan komplikationer. Sedermera yppade sig en del feberfall men utan lokalisering i övrigt. Febern kuperades snabbt med sulfonamid. I början av december insjuknade emellertid ett 20-tal remonter samtidigt i typisk kvarka. Härefter kommo fallen tät, det sista den 28. december. Epizootien hade ett godartat och snabbt förlopp. Sista fallet friskskrevs den 11. januari. Sulfonamid har i ganska många fall med hög temperatur kommit till användning. I vad mån denna medikation påverkat förloppet låter sig icke avgöra.

Något dödsfall inträffade icke. Sedermera — i slutet av januari innevarande år — har emellertid en remont dött, tydligen i sviter efter kvarka. Efter sjukdomens upphörande återtogo remonterna tämligen snabbt hull och kondition.

De sanitära förhållandena vid depån äro jämförelsevis goda. Befintliga lokalityrmmen medgiva dock knappast tillfredsställande isolering vid fall av smittsam hästsjukdom.

(Waxberg.)

C. Sjukligheten och sjukvården bland arméns hästar vid mobiliseringsdepåer.

Medelsjukprocenten har under året varit 10.6.

Av *Tab 1* i tabellavdelningen framgår sjukprocenten såväl för truppförbandens mobiliseringsdepåer som för de olika vapenslagen och arméfördelningarna (eller motsvarande). Gränserna äro beträffande vapenslagen 24.3 % (ingenjörstrupper) och 7.4 % (infanteri) och beträffande arméfördelningar (eller motsvarande) 16.7 % (IV. arméfördelningen) och 6.8 % (I. arméfördelningen). Å remontdepåerna insjuknade 1 007 hästar mot 433 föregående år.

Av *Tab 2* framgår de olika sjukdomarnas frekvens och sjukdomarnas utgång.

I *Tab A* är en sammanställning gjord av de vanligast förekommande och för truppförbandens tjänsteduglighet mest betydelsefulla sjukdomarna bland hästarna vid de beridna truppslagen. Siffrorna angiva antalet fall (under året insjuknade) pr 100 hästar.

Att av de i tabellen anförda siffrorna draga bestämda slutsatser med avseende på den allmänna hästvården torde vara vanskligt. Höga siffror beträffande exempelvis inflammation i senor och senskidor samt ledåkommor stå dock i ett visst samband med starkare förslitning av hästmateriet, och höga siffror för tryckskador torde visa, att tillräcklig uppmärksamhet icke ägnats åt selning och sadling. Beträffande senlidande visa Gotlands artillerikår och Karlsborgs luftvärnsregemente höga siffror och i fråga om tryckskador Göta artilleriregemente och Norrlands trängkår.

Tab. A. Fall av vissa sjukdomar bland hästarna vid arméns beridna truppförband pr 100 hästar under år 1940.

Truppförband	Lymfångit	Kolik (förstopning, gasansamling, tarmvred)	Fotulleinfektion	Beninneinflammation	Inflammation i senor och sensklidor	Ledaknöt (utom spätt)	Spätt	Krosskada, sår	Mugg	Tryckkada	Hovspricka	Hovinflammation, hovbild
Livregementet till häst . . .	12.6	1.1	1.1	2.9	14.4	28.0	1.1	40.2	4.4	6.0	12.9	13.1
Skånska kavalleriregementet	9.6	11.9	—	0.8	14.3	14.9	3.0	49.5	1.0	4.9	2.7	21.2
Livregementets husarer . . .	11.2	1.3	0.5	1.8	8.7	18.4	0.5	25.8	—	7.4	5.4	13.5
Norrlands dragonregemente . .	11.5	3.4	—	1.3	14.5	21.0	2.8	49.5	2.2	3.4	5.0	21.4
Svea artilleriregemente . . .	9.4	4.9	—	—	1.7	7.1	0.8	44.6	2.2	9.5	4.2	5.7
Göta artilleriregemente . . .	16.1	6.2	0.4	2.1	8.5	14.3	3.3	80.1	3.9	38.5	2.5	13.7
Wendes artilleriregemente . .	7.6	0.2	—	1.8	6.6	11.8	0.4	34.5	0.7	3.1	0.7	7.0
Norrlands artilleriregemente .	6.7	2.5	0.7	0.7	11.7	23.4	2.1	57.0	—	17.7	2.1	16.3
Norrbottens artillerikår . . .	2.6	4.1	1.1	1.1	6.4	13.9	2.6	24.0	3.0	14.7	2.3	4.9
Smålands arméartilleriregemente (Artilleriets reservofficers- och mätsskola) . .	8.9	21.4	—	—	19.6	4.5	—	63.2	0.9	4.5	2.7	5.3
Gotlands artillerikår	—	—	—	8.7	34.6	26.0	—	8.7	—	17.3	4.3	17.3
Bodens artilleriregemente . .	7.9	2.4	1.8	—	9.2	11.6	2.4	74.4	1.8	14.6	3.7	21.4
Karlsborgs luftvärnsreg. . .	13.5	—	—	—	27.0	—	—	27.0	—	—	13.5	13.5
Östgöta luftvärnsregemente .	8.4	—	—	—	8.4	8.4	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	17.1	14.1	—	—	5.0	51.4	1.0	53.4	4.0	16.1	3.0	2.0
Göta ingenjörkår	1.7	5.2	3.5	1.7	6.9	5.2	3.5	26.0	1.7	3.5	5.2	1.7
Bodens ingenjörkår	—	4.9	1.6	1.6	6.5	24.5	9.8	63.7	—	16.3	3.3	11.4
Signalregementet	1.5	1.5	—	1.5	1.5	16.0	—	23.3	—	—	—	7.3
Svea trängkår	9.6	7.4	—	1.1	6.4	4.3	—	55.3	—	6.4	2.1	17.0
Göta trängkår	5.2	2.2	—	—	—	5.2	—	34.8	—	—	1.5	5.2
Norrlands trängkår	11.7	5.8	3.9	3.9	14.6	30.2	3.9	48.7	1.9	18.5	15.6	33.1
Skånska trängkåren	3.9	—	—	—	7.8	32.9	—	95.0	—	15.5	32.9	44.6
Sammandrag.												
Kavalleriet	11.1	5.2	0.4	1.8	13.1	20.2	1.9	41.8	1.9	5.4	6.3	17.4
Artilleriet	9.1	4.3	0.4	1.1	7.3	12.3	1.6	50.6	1.9	15.2	2.6	9.7
Ingenjörtrupperna	8.3	9.2	1.4	0.9	6.0	31.6	4.1	49.1	2.3	12.8	3.7	4.6
Signaltrupperna	1.5	1.5	—	1.5	1.5	16.0	—	23.3	—	—	—	7.3
Trängen	7.8	4.2	1.0	1.3	6.5	15.4	1.0	51.6	0.5	9.6	9.7	20.9

För att få en föreställning om frekvensen av olycksfall hava *Tab B* och *Tab C* uppgjorts. Dessa siffror ingå i alla statistiska tabeller rörande hästarnas sjuklighet (ävensom i förekommande fall av kassation, avlivade och avgång genom död). Av samtliga 101 olycksfall blevo 6 hästar kasserade medan 84 avlivades och 11 självdago.

Tab. B. Till direkta olyckshändelser hänförliga sjukdomsfall bland arméns hästar år 1940.

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
<i>I. arméförd.</i>				
I 6	5	Benbrott	Ej angivet	Avlivade
I 7	1	Brott, skankben	Sparkskada	Avlivad
	1	Brott, halskota	Ej angivet	Självdöd
I 11	1	Brott, v. överarm	"	Avlivad
K 2	1	Benbrott, ryggen	Grimskaft (hos fodervård)	"
	1	Benbrott	Hinderislag	"
	9	"	Sparkskador	Avlivade
	1	Perforerande buksår	"	Avlivad
	7	Ledsår, vargörande	"	2 självdöda, 5 avlivade
	1	Sår, avskärning av sträckmuskler bak	Skenolycka i fält	Avlivad
A 3	1	Brott, halskotepelaren	Skenolycka	"
	1	Bäckenbensbrott	"Gick runt" vid hinder under ridlektion	"
	1	Brott, underarmen	I stallet	"
	2	Benbrott	Spark å skenben	Avlivade
	1	Sår	Ej angivet	Kasserad
A 6 (Art. reserv-off. o. mätskol.)	1	Benbrott	" "	Avlivad
<i>II. arméförd.</i>				
I 5	1	Benbrott	Spark av annan häst	Avlivad
I 13	1	Brott, h. framben	Ej angivet	"
	1	Brott, v. bakben	"	"
A 4	2	Benbrott, skank	Sparkskada	Avlivade
	5	Benbrott	Ej angivet	"
	1	Drunkning	"	Självdöd
T 3	1	Benbrott	"	Avlivad
<i>III. arméförd.</i>				
I 2	1	Kronbensspricka	Trampade sig själv under ridning	Avlivad
I 15	1	Ryggradsskador	Ej angivet	"
K 3	1	Perforerande buksår, tarmframfall	Tramp på en stake i snö-täckt terräng	"
A 2	3	Benbrott	Spark av annan häst	Avlivade
	1	"	Halkat på stallgolvet	Avlivad
	1	"	Gått omkull	"
	2	Sår	Ej angivet	1 avlivad, 1 kasserad
<i>IV. arméförd.</i>				
I 3	1	Nackbrott	Störtad	Självdöd
	1	Benbrott	"	Avlivad
	2	"	Sparkskador	Avlivade
I 8	1	"	Ej angivet	Avlivad
K 1	1	Brott, h. skankben	Spark av bredvidstående häst	"
	1	Brott, v. underarm	Kullridning	"
A 1	1	Brott, halskotepelaren	Ej angivet	Självdöd
	3	Benbrott	"	Avlivade
	1	Sår	Stör, som inträngt i brösthålan	Självdöd
	5	"	Ej angivet	4 avlivade, 1 kasserad

Truppförband	Antal fall	Skadans art	Skadans tillkomstsätt	Skadans påföljd
Ing 1	1	Drunkning	Ej angivet	Självdöd
S 1	1	Brott, ryggraden	, ,	Avlivad
T 1	1	Lårbensbrott, inre förblödning	, ,	Självdöd
RS	1	Fullständig fraktur	, ,	Avlivad
	1	Kotbensfraktur	Motionering i ridhuset	,
		,	Vid jaktridning	,
<i>Övre Norrlands trp</i>				
I 19	1	Sår	Ej angivet	Kasserad
I 20	1	Brott, halskotpelaren	Fastnat i grimskäft med ena bakbenet	Självdöd
K 4	1	Benbrott	Ej angivet	Avlivad
	1	Krosskada, traum carpit	, ,	Kasserad
	1	Sår, bukbrock	Sparkskada	,
	1	Sår	Ej angivet	Avlivad
A 5	2	Benbrott	, ,	,
	1	Sår	, ,	,
A 8	1	Benbrott, förblödning	, ,	Självdöd
	1	Benbrott	, ,	Avlivad
	6	Sår	, ,	Avlivade
Ing 3	1	Benbrott	, ,	Avlivad
<i>Remontdepåer.</i>				
Gudhem	3	Benbrott	Ej angivet	Avlivade

Tab. C. Översikt av olycksfall bland arméns hästar år 1940 med hänsyn till dels skadans art, dels skadans påföljd.

Skadans art.	Skadans tillkomstsätt									
	Grimskäfskada	Spark eller bett av häst	Skada i stallet omkullfall	Omkullridning	Ridning i terräng, jakt	Hopp över hinder, fall	Stärkning	Ej angivet	Övriga	Summa
Brott å extremiteter	—	21	2	3	—	1	—	28	—	55
Brott i övrigt i bensystemet	2	—	—	1	1	1	—	4	2	11
Benspricka	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
Ledinflemmation	—	7	—	—	—	—	—	—	—	7
Inre förblödning	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1
Sår (och kontusion)	—	2	—	—	—	—	2	17	1	22
Övriga skador	—	—	—	—	—	—	—	4	—	4
Summa	2	30	2	4	1	2	2	54	4	101
<i>Skadans påföljd.</i>										
Självdöda	1	2	—	1	—	—	1	6	—	11
Avlivade	1	27	2	3	1	2	1	43	4	84
Kasserade	—	1	—	—	—	—	—	5	—	6
Summa	2	30	2	4	1	2	2	54	4	101

24 Tab. 1. Översikt av sjukligheten bland arméns hästar år 1940.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9
	Under året insjuknade	A v f ö r d a				Antal sjukdagar	Antal häst-tjänstgöringsdagar	Sjukdagar på 100 tjänstgöringsdagar	
		Tjänst-dugliga	Ej tjänst-dugliga	Självdöda	Av-livade				
Truppförband.									
Livregementet till häst	898	847	27	7	8	18 685	164 953	11.3	
Skånska kavallerireg.	1 365	1 301	6	14	15	22 779	217 948	10.5	
Livregementets husarer	493	462	7	2	3	10 480	143 532	7.3	
Norrlands dragonreg.	725	637	28	54	2	17 940	118 260	15.2	
Svea artillerireg.	1 588	1 468	19	13	10	50 932	237 929	21.4	
Göta artillerireg.	1 390	1 299	35	5	18	22 744	176 835	12.9	
Wendes artillerireg.	685	653	26	4	13	11 343	198 644	5.7	
Norrlands artillerireg.	669	669	20	14	13	14 773	103 390	14.3	
Norrbottens artillerikår	398	399	19	8	7	7 330	97 445	7.5	
Smålands arméart.reg. (Art.s reservoff. o. mätsskola)	248	254	—	3	5	3 356	41 088	8.2	
Gotlands artillerikår	53	56	—	—	—	901	8 469	10.6	
Bodens artillerireg.	450	441	—	2	16	8 591	60 000	14.3	
Karlsborgs luftvärnsreg.	8	7	—	—	—	279	2 726	10.2	
Östgöta luftvärnsreg.	4	4	—	—	—	69	4 370	1.6	
Svea ingenjörkår	485	391	14	5	—	13 497	36 350	37.1	
Göta ingenjörkår	162	135	23	3	—	4 057	21 067	19.3	
Bodens ingenjörkår	128	104	13	2	4	1 866	22 409	8.3	
Signalregementet	84	57	1	2	—	3 609	25 159	14.3	
Svea trängkår	217	203	—	3	7	4 021	34 442	11.7	
Göta trängkår	185	174	—	1	2	3 323	49 449	6.7	
Norrlands trängkår	347	308	17	4	11	6 422	37 546	17.1	
Skånska trängkåren	208	202	3	1	3	1 901	18 892	10.1	
Inf. I. arméförd.	623	519	35	25	30	12 160	315 630	3.9	
" II. "	469	439	3	6	26	11 803	101 027	11.7	
" III. "	488	448	12	1	25	8 400	108 259	7.8	
" IV. "	537	472	9	5	50	10 937	107 665	10.2	
" Ö. N. T. "	331	275	38	4	4	8 889	81 572	10.9	
" Gotlands trupper	33	33	2	—	—	797	4 777	16.7	
Skolor m. fl. ¹	227	221	6	1	5	3 622	69 496	5.2	
Remontdepåer ²	1 007	905	2	22	5	18 858	272 767	6.9	
I allt	14 505	13 383	365	211	282	304 364	2 882 087	10.6	
Sammandrag.									
<i>a. Vapenslag.</i>									
Kavalleri	3 481	3 247	68	77	28	69 884	644 693	10.8	
Artilleri	5 493	5 250	119	49	82	120 318	930 896	12.9	
Ingenjörtrupper	775	630	50	10	4	19 420	79 817	24.3	
Signaltrupper	84	57	1	2	—	3 609	25 159	14.3	
Träng	957	887	20	9	23	15 667	140 329	11.2	
Infanteri	2 481	2 186	99	41	135	52 986	718 930	7.4	
Skolor m. fl.	227	221	6	1	5	3 622	69 496	5.2	
Remontdepåer	1 007	905	2	22	5	18 858	272 767	6.9	
I allt	14 505	13 383	365	211	282	304 364	2 882 087	10.6	
<i>b. Arméfördelningar.</i>									
I. arméfördelningen	3 291	3 064	93	50	66	55 569	813 269	6.8	
II. "	1 485	1 416	40	24	50	32 998	241 963	13.6	
III. "	2 564	2 390	54	9	48	45 226	480 801	9.4	
IV. "	3 813	3 442	70	35	75	101 750	610 868	16.7	
Övre Norrlands trupper	2 032	1 856	98	70	33	44 616	379 677	11.8	
Gotlands trupper	86	89	2	—	—	1 698	13 246	12.8	
Skolor m. fl.	227	221	6	1	5	3 622	69 496	5.2	
Remontdepåer	1 007	905	2	22	5	18 858	272 767	6.9	
I allt	14 505	13 383	365	211	282	304 364	2 882 087	10.6	

Anm. Summan avförda (kol. 3—6) stämmer i allmänhet ej med antalet insjuknade, beroende på skillnaden mellan de vid årets början och slut kvarvarande (jfr följ. tabell).

¹ Ridskolan, krigsskolan, arméns underofficersskola och arméstaben. — ² Jänte dressyranstalten.

a) Arméns truppförband.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjuk- dagar	Sjuk- domens längd, dagar i medel- tal ¹
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgörande	Ej tjänstgörande	Självdöda	Avlidna	Summa			
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>											
Bleksot	—	7	7	—	—	3	4	7	—	121	17·3
Blodförgiftning	—	8	8	6	1	1	—	8	—	103	12·9
Feber av obestämd art	—	9	9	9	—	—	—	9	—	64	7·1
Fläckfeber	—	4	4	1	—	1	—	2	2	79	19·8
Influensa, rosartad	—	56	56	56	—	—	—	56	—	1 023	18·3
Kvarka	46	1 743	1 789	1 731	6	21	23	1 781	8	41 418	23·8
Munsjuka, smittsam	—	38	38	38	—	—	—	38	—	97	2·6
Stelkramp	—	13	13	3	2	2	6	13	—	127	9·8
Ödem, elakartat	—	1	1	—	—	—	1	1	—	1	1
Andra infektionssjukdomar	8	30	38	33	—	2	2	37	1	521	17·4
<i>II. Invasionsjukdomar.</i>											
Masksjuka	—	15	15	15	—	—	—	15	—	34	2·3
<i>IV. Förgiftningar.</i>											
Mögelergiftningar	—	2	2	1	—	1	—	2	—	10	5
<i>V. Nervsystemets sjukdomar.</i>											
Förlamning, perifer	—	5	5	1	2	—	1	4	1	78	15·6
Hjärnblödning	—	1	1	1	—	—	—	1	—	98	98
Hjärnskakning	—	1	1	1	—	—	—	1	—	7	7
Koller	—	1	1	—	—	—	1	1	—	8	8
Lamhet, ensidig och dubbelsidig, fullständig och ofullständig	—	3	3	1	—	1	1	3	—	30	10
Andra sjukdomar i nervsystemet	—	40	40	7	23	—	9	39	1	419	10·5
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>											
Inflamm. i bindehinnan	—	33	33	33	—	—	—	33	—	477	14·5
„ „ hornhinnan	3	39	42	41	—	—	—	41	1	551	14·1
Starr	—	1	1	—	1	—	—	1	—	—	—
Andra sjukdomar i ögat	—	16	16	16	—	—	—	16	—	289	18·1
<i>VII. Örats sjukdomar</i>											
—	—	3	3	3	—	—	—	3	—	25	8·3
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>											
Luftrörskatarr	—	89	89	89	—	—	—	89	—	1 305	14·7
Luftstrupshuvudinflamm.	3	19	22	21	—	1	—	22	—	281	14·8
Lungbrand	—	1	1	—	—	—	—	—	1	11	11
Lungemfysem, kvickdrag	—	18	18	12	3	—	3	18	—	236	13·1
Lunginflammation	—	20	20	2	1	10	7	20	—	224	11·2
Lungsäcksinflammation	—	1	1	—	—	1	—	1	—	18	18
Näsblödning	—	2	2	1	—	1	—	2	—	4	2
Näskatarr	35	238	273	273	—	—	—	273	—	4 367	18·3
Pipande kvickdrag	2	—	2	2	—	—	—	2	—	28	—
Sjukd. i näsans bihålor	—	5	5	4	—	—	—	4	1	101	20·2
Andra sjukdomar i andningsorganen	4	35	39	30	2	4	3	39	—	602	17·2

¹ Räknat på de under året insjuknade (kol. 3).

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukdomar	Vårdade	Insjuknade	Summa	Tjänstgör.	Ej tjänstgör.	Självdöda	Avlivade	Summa	Kvarstående till nästa år	Antal sjuk-dagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal
	Kvarstående från föreg. år										
IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.											
Blodpropp	—	1	1	1	—	—	—	1	—	102	102
Hjärtförslämning	—	9	9	—	—	8	1	9	—	65	7.2
Inf. i hjärtsäck o. hjärtat	—	19	19	8	3	6	1	18	1	271	14.8
Lymfkärl- o. körtelinflamm.	26	543	569	516	17	1	8	542	27	7 149	13.2
Organiskt hjärtfel	—	13	13	9	1	1	2	13	—	121	9.3
Andra sjukdomar i cirkulationsorganen	1	8	9	1	1	5	1	8	1	138	17.3
X. Digestionsorganens sjukdomar.											
Benröta i tandhålorna	—	2	2	2	—	—	—	2	—	30	15
Bukhinneinflammation	—	9	9	—	1	3	5	9	—	59	6.6
Förstoppning	—	28	28	27	—	1	—	28	—	221	7.9
Gasansamling i tarmarna	—	9	9	8	—	1	—	9	—	17	1.9
Inflammation i svalget	—	37	37	37	—	—	—	37	—	347	9.4
Kolik av obestämd art	—	235	235	201	1	24	7	233	2	713	3.0
Krubbbitning	2	28	30	26	—	—	2	28	2	694	24.8
Mag-, tarmbristning	—	7	7	—	—	7	—	7	—	11	1.6
Mag-, tarmkatarr; mag-, tarminflammation	—	41	41	37	3	—	1	41	—	499	12.2
Magutvidgning, akut	—	5	5	3	1	1	—	5	—	91	18.2
Tandfel	1	314	315	311	2	—	2	315	—	144	0.5
Tarmvred, tarminstjälpning	—	16	16	—	—	14	2	16	—	24	1.5
Andra sjukdomar i digestionsorganen	—	29	29	26	2	2	4	28	1	465	16.0
XI. Urin- o. könsorganens sjukdomar.											
Blåskatarr o. blåsinflamm.	—	2	2	1	1	—	—	2	—	33	16.5
Lutterställ	—	1	1	1	—	—	—	1	—	8	8
Njurinflammation	—	4	4	1	—	—	2	3	1	222	55.5
Sjuklig könsdrift	—	6	6	4	2	—	—	6	—	105	17.5
Stenbildning i njurar, urinblåsa, urinrör	—	1	1	1	—	—	—	1	—	35	35
Andra sjukdomar i urin- och könsorganen	—	9	9	6	1	—	—	7	2	283	31.4
XII. Rövelsorganens sjukdomar.											
Allmän stelhet, svaghet	4	71	75	33	26	—	16	75	—	1 031	14.5
Benbrott	1	47	48	2	1	6	38	47	1	319	67.8
Benspricka	3	13	15	8	—	—	5	13	2	621	47.8
Bristning av muskler	1	3	4	3	1	—	—	4	—	112	37.3
Fotrulleinflammation	2	34	36	11	19	—	3	33	3	1 349	39.7
Harspatt	1	—	1	1	—	—	—	1	—	10	—
Inflamm. i ben o. benhinna	5	82	87	72	3	—	1	76	11	2 332	28.4
Inflammation i muskler	2	34	36	34	—	—	—	34	2	575	16.9
Inflamm. i, bristn. av senor	35	473	508	414	31	—	8	453	55	16 364	34.6
Inflammation i senskidor	6	98	104	82	8	—	4	94	10	2 612	26.7
Inflammation i slemsäckar	—	8	8	4	1	—	1	6	2	232	29
Korsförslämning	—	44	44	29	2	6	6	43	1	991	22.5
Ledgalla	1	24	25	25	—	—	—	25	—	538	22.4
Ledinflammation	29	459	488	349	61	—	36	446	42	13 149	28.6
Ledstyvhhet	1	13	14	4	9	—	—	13	1	434	33.4
Ledvrickning, fullständig	—	76	76	74	—	—	—	74	2	1 048	13.8
Ledvrickning, ofullständig	15	344	359	345	2	—	—	347	12	8 074	23.5

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
Sjukdomar	Vårdade			Avförda						Antal sjuk-dagar	Sjukdomens längd, dagar i medeltal
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgörande	Ej tjänstgörande	Självdöda	Avlivade	Summa	Kvarstående till nästa år		
Piphas	1	12	13	13	—	—	—	13	—	333	27·8
Reumatism	—	36	36	29	—	1	1	32	4	500	13·9
Ringkota	2	68	70	44	17	—	—	63	7	2 035	29·9
Spatt	6	120	126	80	26	—	8	114	12	4 188	34·9
Stollsvamp	1	4	5	4	—	—	—	4	1	167	41·8
Tuppsteg	—	4	4	2	—	—	—	2	2	97	24·3
Upphakning av knäskålen	—	1	1	1	—	—	—	1	—	59	59
Överben	—	11	11	10	—	—	—	10	1	323	29·4
Andra sjukdomar i rörelseorganen	2	233	235	145	30	50	5	230	5	3 012	12·9
<i>XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.</i>											
Blodutgjutning i bindväven	1	11	12	11	—	—	—	11	1	230	20·9
Böld	5	138	143	136	1	1	1	139	4	2 019	14·6
Djupliggande bogsvulst	1	2	3	3	—	—	—	3	—	52	26
Eksem	1	51	52	49	—	—	1	50	2	964	18·9
Fistel	1	19	20	20	—	—	—	20	—	684	36
Hudinflammation	—	1	1	1	—	—	—	1	—	21	21
Krosskada	24	598	622	601	2	—	—	603	19	7 984	13·4
Lymfutigjutn. i bindväven	5	71	76	72	—	—	—	72	4	997	14·0
Löss	—	173	173	144	—	—	—	144	29	2 594	15·0
Mankfistel, nackfistel	3	32	35	26	4	—	1	31	4	2 204	68·9
Mugg	8	102	110	100	—	—	—	100	10	1 362	13·4
Nässelutslag	—	13	13	13	—	—	—	13	—	92	7·1
Ringorm	7	1 491	1 501	1 294	3	—	—	1 297	204	59 401	39·8
Skabb a) Dermatocopte	—	17	17	15	—	—	—	15	2	107	6·3
b) Dermatophago	2	34	36	34	—	—	—	34	2	524	15·4
Sår	123	2 155	2 278	2 172	8	2	20	2 202	76	37 781	17·5
Tryckskada	6	645	651	629	—	—	—	629	22	10 443	16·2
Ödem	—	7	7	7	—	—	—	7	—	52	7·4
Andra sjukdomar i huden och bindväven	—	26	26	24	—	—	—	24	2	279	10·7
<i>XIV. Sjukdomar i hovar.</i>											
Böld i hovar	3	136	139	134	—	—	1	135	4	1 926	14·2
Felaktig hovform	—	16	16	11	3	—	—	14	2	486	30·4
Fång	1	106	107	77	14	—	10	101	6	2 275	21·5
Förbening av hovbrosk	1	44	45	37	3	—	—	40	5	1 126	25·6
Hornpelare	—	4	4	3	—	—	—	3	1	237	59·3
Hovbroskfistel	—	2	2	—	2	—	—	2	—	42	21
Hovkräfta	—	7	7	4	1	—	1	6	1	468	66·9
Hovspricka, dubbel hovvägg	24	245	269	246	5	—	1	252	17	8 624	35·2
Inflam. i hovarnas läderbud	10	681	691	668	1	—	—	669	22	10 138	14·9
Krontramp	14	259	273	265	—	—	1	266	7	3 934	15·2
Spiktramp	1	82	83	78	—	—	3	81	2	1 287	15·7
Stengalla	—	18	18	17	—	—	1	18	—	237	13·2
Strålröta	1	30	31	30	—	—	—	30	1	275	9·2
Sömstick och sömtryck	—	14	14	13	—	—	—	13	1	222	15·9
Andra sjukdomar i hovar	3	46	49	43	1	—	1	45	4	841	18·3
<i>XV. Svalster.</i>											
Bensvulst	—	2	2	2	—	—	—	2	—	30	15
Bindvävssvulst	1	13	14	13	—	—	1	14	—	236	18·2
Inkar (vårtor)	—	15	15	13	—	—	—	13	2	204	13·6
Andra svalster	—	4	4	3	—	—	1	4	—	19	4·8
Summa	494	13 498	13 992	12 478	363	189	277	13 307	685	285 506	21·2

b) Remontdepåerna.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sjukdomar	Vårdade			Avfödda					Kvarstående till nästa år	Antal sjuklagar
	Kvarstående från föreg. år	Insknade	Summa	Tjänstgöriga	Ej tjänstgöriga	Självdöda	Avlivade	Summa		
<i>I. Infektionssjukdomar.</i>										
Blodförgiftning	—	1	1	—	—	1	—	1	—	—
Fläckfeber	—	4	4	3	—	1	—	4	—	14
Kvarka	—	492	492	450	—	12	—	462	30	7 845
Stelkramp	—	3	3	—	—	3	—	3	—	—
<i>II. Invasionssjukdomar.</i>										
Masksjuka	—	8	8	8	—	—	—	8	—	4
<i>IV. Förgiftningar</i>										
	—	1	1	—	—	1	—	1	—	10
<i>V. Nervsystemets sjukdomar</i>										
	1	1	2	—	1	—	—	1	1	160
<i>VI. Ögats sjukdomar.</i>										
Inflammation i bindehinnan	—	1	1	1	—	—	—	1	—	5
Inflammation i hornhinnan	—	5	5	4	—	—	—	4	1	30
Andra sjukdomar i ögat	—	3	3	3	—	—	—	3	—	74
<i>VIII. Andningsorganens sjukdomar.</i>										
Lunginflammation	—	1	1	—	—	1	—	1	—	6
<i>IX. Cirkulationsorganens sjukdomar.</i>										
Lymfkärl- och körtelinflammation	—	22	22	22	—	—	—	22	—	93
<i>X. Digestionsorganens sjukdomar.</i>										
Bukhinneinflammation	—	1	1	—	—	1	—	1	—	4
Förstoppning	—	2	2	2	—	—	—	2	—	—
Kolik av obestämd art	—	28	28	27	—	1	—	28	—	63
Andra sjukdomar i digestionsorganen	—	2	2	1	—	1	—	2	—	4
<i>XI. Urin- och könsorganens sjukdomar</i>										
	—	1	1	1	—	—	—	1	—	7
<i>XII. Rörelseorganens sjukdomar.</i>										
Benbrott	—	3	3	—	—	—	3	3	—	—
Bristning av muskler	—	2	2	2	—	—	—	2	—	10
Inflammation i ben och benhinna	—	1	1	1	—	—	—	1	—	1
Inflammation i, bristning av senor	1	8	9	8	—	—	—	8	1	138
Inflammation i senskidor	—	6	6	6	—	—	—	6	—	117
Ledinflammation	1	7	8	6	1	—	1	8	—	389
Ledvrickning, fullständig	—	1	1	1	—	—	—	1	—	6
Ledvrickning, ofullständig	—	1	1	1	—	—	—	1	—	29

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Sjukdomar	Vårdade			Avförda					Kvarstående till nästa år	Antal sjukdagar
	Kvarstående från föreg. år	Insjuknade	Summa	Tjänstgörande	Ej tjänst- görande	Självdöda	Avlivade	Summa		
Piphas	—	4	4	4	—	—	—	4	—	—
Spatt	—	1	1	—	—	—	—	—	1	40
Upphakning av knäskålen	—	3	3	3	—	—	—	3	—	6
<i>XIII. Hudens och bindvävens sjukdomar.</i>										
Böld	—	9	9	9	—	—	—	9	—	88
Krosskada	1	13	14	14	—	—	—	14	—	327
Mugg	—	10	10	10	—	—	—	10	—	—
Nässelutslag	—	1	1	1	—	—	—	1	—	6
Ringorm	—	283	283	243	—	—	—	243	40	8 776
Skabb	—	3	3	—	—	—	—	—	3	—
Sår	1	51	52	51	—	—	—	51	1	492
Tryckskada	—	1	1	—	—	—	—	—	1	29
<i>XIV. Sjukdomar i hovar.</i>										
Böld i hovar	—	20	20	20	—	—	—	20	—	64
Fång	—	1	1	—	—	—	1	1	—	—
Hovspricka, dubbel hovvägg	1	—	1	1	—	—	—	1	—	—
Inflammation i hovarnas läderhud	—	1	1	1	—	—	—	1	—	7
Sömstick och sömtryck	—	1	1	1	—	—	—	1	—	14
Summa ¹	6	1007	1013	905	2	22	5	934	79	18 858
Därv & Herrevadskloster ²	—	226	226	219	—	7	—	226	—	3 606
Dressyranst. v. d:o ³	1	41	42	36	—	—	—	36	6	699
Gudhem ⁴	5	454	459	439	2	11	5	457	2	9 645
3. remontdepån ⁵	—	219	219	157	—	4	—	161	58	4 085
4. remontdepån ⁶	—	67	67	54	—	—	—	54	13	823

¹ Antal hästtjänstgöringsdagar 272 767. — ² D:o 117 383. — ³ D:o 13 941. — ⁴ D:o 107 604. —
D:o 23 582. — ⁵ D:o 10 257.

Tab. 3. Självdöda hästar år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
Truppförband	Dödsorsaker										Summa	Självdöda hästar i % av medelhästbeståndet	Medelålder
	Infektionssjukd.	Sjukd. i nervsyst. o. sinnesorg.	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i cirkulationsorg.	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukdom i urinorganen	Sjukdom i Allmän svaghet, kakexi	Bensystemets sjukd.	Olycksfall	Övriga orsaker			
Livregementet till häst	4	—	—	2	1	—	—	1	—	—	8	1.8	12.1
Skånska kavalleriregementet	5	—	1	2	12	—	—	4	1	1	26	4.4	10.4
Livregementets husarer	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	2	0.3	9.6
Norrlands dragonregemente	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	4	1.2	10.7
Svea artilleriregemente	—	—	5	—	5	—	—	1	1	—	12	1.8	6.0
Göta artilleriregemente	1	—	2	—	3	—	—	—	—	—	6	1.2	8.0
Wendes artilleriregemente	—	—	1	1	2	—	—	—	—	—	4	0.7	7.0
Norrlands artilleriregemente	2	—	1	4	7	—	—	—	1	1	16	5.7	10.3
Norrbottens artillerikår	5	—	2	—	1	—	—	—	—	—	8	3.0	9.1
Smålands arméart.-reg. (Art.s reservoff.- o. mätsskola)	—	—	—	2	1	—	—	—	—	—	3	2.7	11.0
Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artilleriregemente	1	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	1.2	11.5
Karlsborgs luftvärnsregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östgöta luftvärnsregemente	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	1	—	—	3	5	—	—	—	—	—	9	9.1	16.2
Göta ingenjörkår	—	—	—	1	2	—	—	—	—	—	3	5.2	19.0
Bodens ingenjörkår	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	2	3.3	8.0
Signalregementet	—	—	—	—	1	—	—	1	—	—	2	2.9	10.0
Svea trängkår	1	—	1	—	1	—	—	—	—	—	3	3.2	11.6
Göta trängkår	1	—	—	3	—	—	—	—	—	—	4	3.0	6.7
Norrlands trängkår	4	—	—	1	1	—	—	—	—	—	6	5.8	8.7
Skånska trängkåren	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1.9	8.0
I. arméförd:s infanteri	7	1	2	3	9	—	—	2	—	3	27	3.1	8.9
II. „ „	1	—	—	3	1	—	—	1	—	1	7	2.5	10.3
III. „ „	—	—	1	—	3	—	—	—	—	—	4	1.4	10.2
IV. „ „	1	—	—	1	4	—	—	—	1	—	7	2.4	10.1
Övre Norrlands tr.inf.	—	—	—	1	1	—	—	1	—	1	4	1.8	9.2
Gotlands infanteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	0.5	9.0
Summa eller medeltal	36	1	18	28	64	—	—	12	4	8	171	2.4	9.9
<i>I varje grupp självdöda hästar</i>													
på 100 av samtl. självdöda hästar	21.1	0.6	10.5	16.4	37.4	—	—	7.0	2.3	4.7	100.0		
på 1000 av hela medelhästbeståndet	4.6	0.1	2.3	3.6	8.1	—	—	1.5	0.5	1.0	21.7		

Anm. Här inbegripas även de hästar, som dött utom förläggningssorten, varför här angivna siffror ej överensstämmer med de i Tab. 1 anförda. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade (se härom textavdelningen).

Tab. 4. Avlivade hästar år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
Truppförband	Orsak till avlivandet													Avlivade hästar i % av medelhästbeståndet	Medelålder
	Infektionsjukl.	Sjukd. i nerv- syst. o. slinnesorg.	Sjukdom i and- ningsorg.	Sjukdom i cirkulations- organen	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukdom i Allman stelhet, ålder	Benbrott	Senäkomma	Ledäkomma	Hoväkomma	Ölycksfall	Övriga orsaker	Summa		
Livregementet till häst	—	—	—	2	1	—	2	—	1	1	—	—	7	1.6	11.2
Skånska kavallerireg.	—	—	1	—	2	—	11	1	6	3	1	1	28	4.7	11.4
Livregementets husarer	2	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	6	1.5	9.6
Norrlands dragonreg.	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	—	2	0.6	18.0
Svea artilleriregemente	—	—	1	—	—	—	3	—	3	—	4	2	13	2.0	11.1
Göta artilleriregemente	1	—	—	2	2	—	4	2	—	1	1	2	15	3.1	10.8
Wendes artillerireg.	1	—	—	—	—	—	3	2	3	2	—	—	13	2.4	12.1
Norrlands artillerireg.	3	—	—	—	—	—	7	—	8	—	—	—	18	6.4	13.0
Norrbottnens artillerikår	1	2	1	—	—	—	2	—	—	—	1	—	7	2.6	11.5
Smålands arméart.reg.	—	—	—	1	—	—	1	1	1	—	—	1	5	4.5	13.8
(Art.:s resoff:o.mätsk.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands artillerikår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens artillerireg.	3	—	—	—	1	—	1	2	1	2	6	—	16	9.8	9.8
Karlsborgs luftvärnsreg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östgöta luftvärnsreg.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	1	1.0	16.2
Göta ingenjörkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bodens ingenjörkår	1	—	—	—	—	—	1	1	1	—	—	—	4	6.5	10.0
Signalregementet	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea trängkår	1	—	1	—	2	—	1	—	1	—	—	1	7	7.4	10.3
Göta trängkår	1	—	1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	5	3.7	9.2
Norrlands trängkår	5	1	2	1	—	—	1	—	—	—	—	—	10	9.7	11.8
Skånska trängkåren	—	—	—	1	—	2	—	—	—	—	—	—	3	5.8	13.0
I. arméförd:s infanteri	1	—	—	3	—	4	7	—	3	1	—	2	21	2.4	10.6
II. , ,	—	—	2	1	—	8	2	2	7	2	1	6	31	11.2	13.5
III. , ,	—	—	1	1	—	1	—	—	—	—	1	2	6	2.0	9.8
IV. , ,	2	4	—	2	4	4	3	1	2	—	1	2	25	8.5	11.1
Övre Norrlands tr. inf.	1	1	—	—	1	—	—	—	1	—	—	—	4	1.8	7.5
Gotlands infanteri	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Skolor m. fl.	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	2	3	1.6	6.8
Summa eller medeltal	23	8	10	14	18	21	51	12	40	12	19	22	250	3.5	11.4
<i>I varje grupp avlivade hästar</i>															
på 100 av samtliga avlivade hästar	9.2	3.2	4.0	5.6	7.2	8.4	20.4	4.8	16.0	4.8	7.6	8.8	100.0		
på 1000 av hela medelhästbeståndet	2.9	1.0	1.3	1.8	2.3	2.7	6.5	1.5	5.1	1.5	2.4	2.8	31.8		

Anm. Här inbegripas även de hästar, som avlivats utom förläggningssorten, varför här angivna siffror ej överensstämmer med de i Tab. 1 anförda. Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade (se härom textavdelningen).

Tab. 5. Kasserade hästar år 1940.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
Truppförband	Kassationsorsaker																	Kasserade hästar i % av medelhästbeståndet	
	Summa	Oämplighet eller andra orsaker	Oluckfall	Sjukdom i hud och bindväv	Annan åkomma i rörelseorganen	Hovåkomma	Senåkomma	Sen- o. sensk.-inf.	Ledåkomma			Allmän stelhet, slapphet, ålder	Sjukdom i digestionsorganen	Sjukd. i cirkulationsorganen	Sjukdom i andningsorganen	Sjukdom i nerv-syst. o. sinnesorg.			
									Ånman led-åkomma	Ringkota	Spatt								
Livregt till häst . . .	—	—	—	1	—	6	2	3	6	1	4	1	3	—	—	—	27	6.0	14.9
Skånska kavallerireg. .	1	—	—	2	—	2	—	—	2	—	—	6	1	—	—	1	15	2.5	16.0
Livregts husarer . . .	2	—	—	1	—	2	—	1	—	1	—	3	1	—	—	—	11	2.8	13.3
Norrlands dragonreg. .	—	—	—	1	—	17	2	1	3	—	—	1	—	1	1	1	28	8.7	15.0
Svea artillerireg. . . .	3	2	1	1	3	—	4	6	—	—	—	4	—	—	1	1	26	4.0	11.0
Göta artillerireg. . . .	3	—	3	—	8	2	1	2	—	2	—	—	7	—	1	21	50	10.3	14.6
Wendes artillerireg. .	1	2	4	2	7	—	—	1	—	—	—	3	3	1	1	1	26	4.8	14.8
Norrlands art.-reg. . .	4	1	3	—	1	1	2	10	9	—	—	6	4	—	—	24	65	23.0	14.7
Norrbottens art.-kår .	—	—	2	—	4	1	—	4	—	—	3	1	3	—	—	—	19	7.1	14.5
Småls. arméart.reg. (Art. reservoff. o. mätsk.)	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Gotlands artillerikår .	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4.3	14.0
Bodens art.-reg. . . .	—	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	1.2	22.0
Karlsborgs luftv.reg. .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Östgöta luftv.reg. . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Svea ingenjörkår . . .	1	—	—	—	4	—	—	9	—	—	—	2	—	—	—	3	19	19.1	16.2
Göta ingenjörkår . . .	—	—	—	1	—	1	1	2	1	—	—	—	4	—	—	13	23	39.9	10.9
Bodens ingenjörkår . .	3	—	—	—	—	2	2	4	—	2	—	—	1	—	—	—	14	22.9	14.3
Signalregementet . . .	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	1.5	10.0
Svea trängkår	3	1	—	1	3	—	1	2	—	1	2	—	—	—	—	1	15	15.9	13.9
Göta trängkår	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Norrlands trängkår . .	1	—	—	3	4	3	1	9	1	—	—	5	4	—	—	1	32	31.2	14.1
Skånska trängkåren . .	—	—	—	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	3	5.8	19.0
I. arméförds inf. . . .	1	—	3	3	8	1	1	4	2	—	—	2	7	—	—	20	52	6.0	11.5
II. , ,	5	—	4	2	5	2	2	6	—	—	—	8	1	—	—	9	44	15.9	13.5
III. , ,	2	2	1	1	2	1	—	5	1	1	1	5	4	2	—	1	28	9.5	11.9
IV. , ,	4	1	4	—	8	5	1	10	2	1	1	5	4	2	—	3	50	17.0	14.3
Övre Norrlandstr.inf. .	7	—	1	—	—	4	5	5	1	3	5	4	1	—	2	—	38	17.0	11.6
Gotlands infanteri . . .	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	2	15.3	18.0
Skolor m. fl.	—	—	—	—	3	1	—	1	—	2	—	—	—	—	—	1	8	4.2	16.2
Summa eller medeltal	41	10	31	15	92	28	26	89	22	19	59	52	7	4	104	599	8.4	13.7	
<i>I varje grupp kasserade hästar</i>																			
på 100 av samtliga kasserade hästar . . .	6.8	1.7	5.2	2.5	15.3	4.7	4.3	14.9	3.7	3.2	9.8	8.7	1.2	0.7	17.3	100.0			
på 1000 av medelhästbeståndet	5.2	1.3	3.9	1.9	11.7	3.6	3.3	11.3	2.8	2.4	7.5	6.6	0.9	0.5	13.2	76.1			

Anm. Den stora skillnaden mellan här angivet antal kasserade hästar och det i Tab. 1 (kol. 4) angivna beror därpå, att här medtagits även sådana hästar, som på grund av allmän stelhet, ålder o. d kasserats utan att hava varit sjukskrivna. — Remontdepåernas hästar äro här icke medräknade (se härom textavdelningen).